

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล
Department of Groundwater Resources

แผนปฏิบัติการ
ของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล
ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

กันยายน 2564

ประกาศกรมทรัพยากรน้ำบาดาล
เรื่อง แผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

เพื่อให้กรมทรัพยากรน้ำบาดาลมีเครื่องมือสำคัญใช้เป็นกรอบแนวทาง และทิศทางการพัฒนางานด้านน้ำบาดาล โดยการจัดทำแผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ได้มีการกำหนดเป้าหมายที่เชื่อมโยง และสนองตอบต่อแนวทางการพัฒนาประเทศ และสอดคล้องกับเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา และแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้สำเร็จในช่วงเวลาที่กำหนด เสริมสร้างขีดสมรรถนะขององค์กร การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน สร้างจิตสำนึกในการร่วมกันใช้และดูแลทรัพยากรน้ำบาดาล ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและมีความสำคัญ เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของประชาชน การผลิตของภาคการเกษตร และภาคอุตสาหกรรม สามารถช่วยแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ รวมถึงการพัฒนาความร่วมมือ และกลไกรองรับภาวะวิกฤติและภัยพิบัติทั้งในประเทศและอาเซียน เพื่อความผาสุกของประชาชนอันจะเป็นการช่วยให้สังคมไทย เป็นสังคมที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน จึงประกาศแผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป รายละเอียดตาม QR Code หรือ Link ที่ปรากฏท้ายประกาศฉบับนี้

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔

(นายกุล โชติรัตน์)

รองอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล

รักษาราชการแทนอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล

<https://bit.ly/3B4LWeL>

คำนำ

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล มีภารกิจหลักในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ซึ่งเป็นฐานการผลิตสำหรับภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และเพื่อการอุปโภคบริโภคอย่างมีมาตรฐาน ต่อสุขภาพอนามัย เสนอแนะนโยบายและแผน และมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจ บริหารจัดการ พัฒนา อนุรักษ์ พื้นฟู รวมทั้ง ควบคุม กำกับ ดูแล ติดตาม ประเมินผล และแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำบาดาล พัฒนาศึกษาการ นวัตกรรม กำหนดมาตรฐาน และถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ให้บริการประชาชน เพื่อตอบสนองความต้องการน้ำอุปโภคบริโภค การอุตสาหกรรม และเกษตรกรรม โดยไม่ก่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เกิดความสมดุลในการนำมาใช้อย่างคุ้มค่า เป็นธรรม และยั่งยืน จะเห็นได้ว่า ลักษณะงานของบุคลากรในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำบาดาลต้องปฏิบัติ คือ การเป็นนักวิชาการ นักส่งเสริม ที่ปรึกษา และนักประสาน ให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนทุกภาคส่วนภายใต้สภาวะเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน และสามารถสรุปลักษณะงาน และการให้บริการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลได้

การจัดทำแผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ที่จัดทำขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางและทิศทางการพัฒนางานด้านน้ำบาดาล โดยมีการกำหนด เป้าหมายที่เชื่อมโยง และสนองตอบต่อแนวทางการพัฒนาประเทศ และสอดคล้องกับเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบาย ของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา และแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้สำเร็จในช่วงเวลาที่กำหนด เสริมสร้างขีด สมรรถนะขององค์กร การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน สร้างจิตสำนึก ในการร่วมกันใช้และดูแลทรัพยากรน้ำบาดาล ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและมีความสำคัญ เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของประชาชน การผลิตของภาคการเกษตร และภาคอุตสาหกรรม สามารถช่วยแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ รวมถึงการพัฒนาความร่วมมือ และกลไกรองรับภาวะวิกฤต และภัยพิบัติทั้งในประเทศและอาเซียน เพื่อความผาสุกของประชาชนอันจะเป็นการช่วยให้สังคมไทย เป็นสังคมที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล หวังเป็นอย่างยิ่ง ว่าแผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากร น้ำบาดาลระยะ 5 ปี (ปี พ.ศ. 2566 – 2570) ฉบับนี้ จะเป็นเครื่องมือในการบริหารราชการของ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล ซึ่งผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ ที่กำหนดไว้ อันเป็นการตอบสนองนโยบายของรัฐที่มุ่งหมายให้มีการบริหารงานเพื่อประโยชน์สุข ของประชาชนและประเทศชาติต่อไป

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล
กันยายน 2564

สารบัญ

	ส่วนที่-หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ค
สารบัญภาพ	ง
ส่วนที่ 1 : ลักษณะที่สำคัญของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล	1-1
1. วิสัยทัศน์	1-1
2. พันธกิจ	1-1
3. ค่านิยมหลัก	1-2
4. โครงสร้างกรมทรัพยากรน้ำบาดาล	1-2
5. ภารกิจอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล	1-4
ส่วนที่ 2 : ปัจจัยและสภาพแวดล้อมที่กำหนดทิศทางการดำเนินงาน	2-1
1. สถานการณ์และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล	2-1
2. กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่สำคัญ	2-16
3. ความสอดคล้องกับแผน 3 ระดับ ตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560	2-26
4. ความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติราชการ	2-40
ส่วนที่ 3 : สารสำคัญของแผนปฏิบัติราชการ	3-1
1. เป้าหมายการพัฒนาด้านที่ 1 สํารวจ ประเมินศักยภาพและพัฒนาน้ำบาดาล	3-2
2. เป้าหมายการพัฒนาด้านที่ 2 อนุรักษ์และฟื้นฟูน้ำบาดาล	3-4
3. เป้าหมายการพัฒนาด้านที่ 3 กำกับ ควบคุมการประกอบกิจการน้ำบาดาล	3-5
4. เป้าหมายการพัฒนาด้านที่ 4 การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล	3-7
ส่วนที่ 4 : การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล	4-1
1. แผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)	4-1
2. การนำแผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ไปสู่การปฏิบัติ	4-2
3. การติดตามและประเมินผลความสำเร็จของแผนปฏิบัติราชการฯ	4-3

สารบัญตาราง

ตารางที่		ส่วนที่-หน้า
ตารางที่ 2-1	การจำแนกบ่อน้ำตื้นและบ่อน้ำบาดาลรายภาค	2-6
ตารางที่ 2-2	สรุปผลการวิเคราะห์ (SWOT ANALYSIS)	2-8
ตารางที่ 2-3	ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์ TOWS Matrix	2-15
ตารางที่ 2-4	กลยุทธ์และแผนงานตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	2-38
ตารางที่ 2-5	ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ กับแผนปฏิบัติราชการฯ	2-41
ตารางที่ 2-6	ความเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน กับแผนปฏิบัติราชการฯ	2-42
ตารางที่ 2-7	ความเชื่อมโยงแผนการปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน กับแผนปฏิบัติราชการฯ	2-43
ตารางที่ 2-8	ความเชื่อมโยงแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี กับแผนปฏิบัติราชการฯ	2-44
ตารางที่ 3-1	แผนปฏิบัติราชการแยกเป็นรายปี ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ 1 : สํารวจ ประเมินศักยภาพ และพัฒนา น้ำบาดาล	3-9
ตารางที่ 3-2	แผนปฏิบัติราชการแยกเป็นรายปี ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ 2 : อนุรักษ์และฟื้นฟูน้ำบาดาล	3-10
ตารางที่ 3-3	แผนปฏิบัติราชการแยกเป็นรายปี ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ 3 : กำกับ ควบคุมการประกอบกิจการน้ำบาดาล	3-11
ตารางที่ 3-4	แผนปฏิบัติราชการแยกเป็นรายปี ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ 4 : การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล	3-12

สารบัญภาพ

ภาพที่		ส่วนที่-หน้า
ภาพที่ 1-1	โครงสร้างของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล	1-3
ภาพที่ 2-1	สถานการณ์น้ำบาดาลของประเทศไทย	2-5
ภาพที่ 2-2	สร้างกลยุทธ์ด้วย TOWS Matrix	2-14
ภาพที่ 2-3	ความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล	2-45
ภาพที่ 4-1	แสดงวงจรการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ สู่การปฏิบัติ	4-4

ส่วนที่ 1

ลักษณะที่สำคัญของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล

จากภารกิจกรมทรัพยากรน้ำบาดาล มีภารกิจหลักในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ซึ่งเป็นฐานการผลิตสำหรับภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และเพื่อการอุปโภคบริโภคอย่างมีมาตรฐาน เสนอแนะนโยบายและแผน และมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจ บริหารจัดการ พัฒนา อนุรักษ์ พื้นฟู รวมทั้ง ควบคุม กำกับ ดูแล ติดตาม ประเมินผล และแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำบาดาล พัฒนาวิชาการ นวัตกรรม กำหนดมาตรฐาน และถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ให้บริการประชาชน เพื่อตอบสนองความต้องการน้ำอุปโภคบริโภค การอุตสาหกรรม และเกษตรกรรม โดยไม่ก่อผลกระทบ ต่อสิ่งแวดล้อม เกิดความสมดุลในการนำมาใช้อย่างคุ้มค่า เป็นธรรม และยั่งยืน ซึ่งได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยมหลัก โครงสร้างการบริหารงาน และภารกิจอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ดังนี้

1. วิสัยทัศน์ (Vison) :

“มุ่งสู่การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลเชิงพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคง
ด้านน้ำและการใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน ภายในปี 2575”

2. พันธกิจ (Mission) :

สำรวจ ประเมินศักยภาพ พัฒนา อนุรักษ์และฟื้นฟูเพื่อการใช้
ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำบาดาลอย่างสมดุลและยั่งยืน

กำกับ ควบคุม การประกอบกิจการน้ำบาดาล รวมทั้งปรับปรุงและ
บังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรม เพื่อตอบสนองความต้องการใช้น้ำ
ของทุกภาคส่วน

เสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กร พัฒนาระบบ กลไก ฐานข้อมูล
ใช้เทคโนโลยีและดิจิทัลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล
ในการรองรับวิถีชีวิตใหม่ (New Normal)

บูรณาการและสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการบริหาร
จัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

3. คำนิยมหลัก :

4. โครงสร้างกรมทรัพยากรน้ำบาดาล

การบริหารงานกรมทรัพยากรน้ำบาดาลแบ่งส่วนราชการตามโครงสร้างที่ปรากฏตามกฎหมายกระทรวง จำนวน 11 สำนัก 1 กอง 1 ศูนย์ และ 3 กลุ่ม ซึ่งแบ่งส่วนราชการภายในเพิ่มขึ้นอีกจำนวน 6 สำนัก 2 กอง รวมเป็น จำนวน 17 สำนัก 3 กอง 1 ศูนย์ และ 3 กลุ่ม ซึ่งมีการแบ่งส่วนราชการภายในให้มีหน่วยงานในการบริหารจัดการน้ำบาดาล เป็นการแบ่งเบาภาระของส่วนกลาง หรือผู้บังคับบัญชา ลดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน ตัดสินใจได้รวดเร็ว คล่องตัว ประหยัดเวลาเกิดผลดีแก่กรมทรัพยากรน้ำบาดาล ยิ่งในกรณีที่ต้องแข่งกับเวลา โดยสามารถแจกแจงโครงสร้างส่วนราชการภายในกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ปรากฏดังภาพที่ 1-1

ก. ราชการบริหารส่วนกลาง (*หมายถึง ไม่ใช้โครงสร้างที่ปรากฏในกฎหมาย)

- (1) สำนักบริหารกลาง
- (2) กองแผนงาน
- (3) สำนักอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาล
- (4) สำนักสำรวจและประเมินศักยภาพน้ำบาดาล
- (5) สำนักควบคุมกิจการน้ำบาดาล
- (6) สำนักพัฒนาน้ำบาดาล
- (7) ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศทรัพยากรน้ำบาดาล
- (8) กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
- (9) กลุ่มนิติการ
- (10) กลุ่มตรวจสอบภายใน

และโครงสร้างหน่วยงานภายใน ดังต่อไปนี้

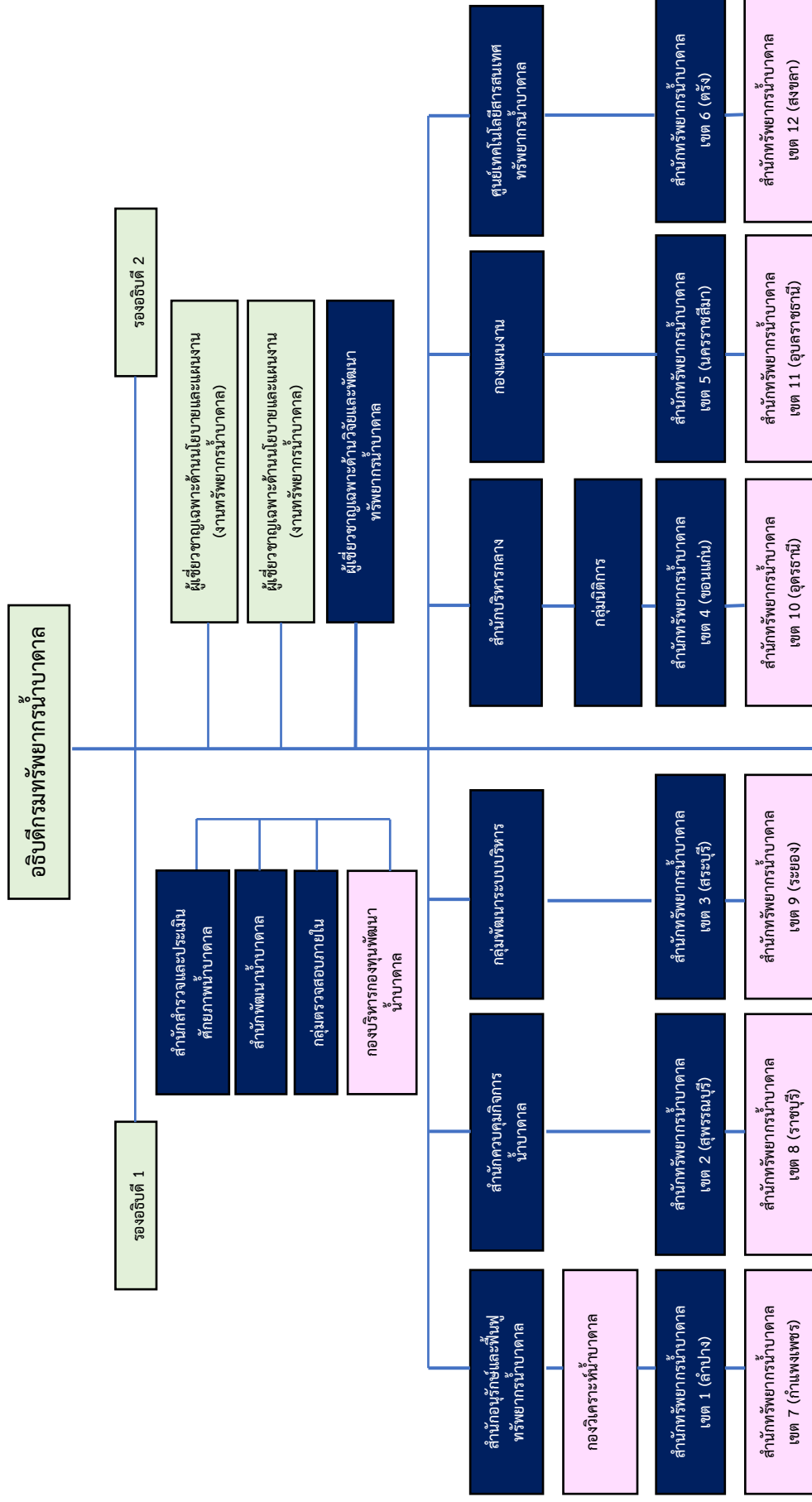
- (1) กองวิเคราะห์น้ำบาดาล*
- (2) กองบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล*

ข. ราชการบริหารราชการส่วนภูมิภาค

- (1) - (6) สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 1 – 6
- (7) - (12) สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 7 – 12*

แผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)

หน่วยงานตามกฎหมายกระทรวง 16 หน่วย

หน่วยงานที่ตั้งขึ้นเป็นการภายใน 8 หน่วย

ภาพที่ 1-1 โครงสร้างของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล

5. การกิจอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล

กรมทรัพยากรน้ำบาดาลมีภารกิจและอำนาจหน้าที่โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายแห่งกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำบาดาล กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2551 กำหนดให้กรมทรัพยากรน้ำบาดาล มีภารกิจเกี่ยวกับการเสนอแนะในการจัดทำนโยบายและแผน และมาตรการที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำบาดาล สำรวจ บริหารจัดการ พัฒนา อนุรักษ์ พื้นฟู รวมทั้งควบคุม ดูแล กำกับ ประสาน ติดตาม ประเมินผล และแก้ไขปัญหาเกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำบาดาล พัฒนาศึกษา การกำหนดมาตรฐาน และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านทรัพยากรน้ำบาดาล เพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลที่เป็นเอกภาพและยั่งยืน รายละเอียด ดังนี้

- ✔ เสนอแนะนโยบาย แผน มาตรการบริหารจัดการ พัฒนา อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาล
- ✔ ควบคุม กำกับ ดูแล เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำบาดาลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล
- ✔ ดำเนินการสำรวจประเมินศักยภาพ การพัฒนา การอนุรักษ์ พื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาลรวมทั้งการส่งเสริมการใช้ประโยชน์น้ำบาดาล และการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- ✔ ติดตาม ประเมินผล และตรวจสอบการบริหารจัดการ อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาล และผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาทรัพยากรน้ำบาดาล
- ✔ ศึกษา วิจัย และพัฒนากำหนดมาตรฐาน เทคโนโลยีใหม่ด้านน้ำบาดาล เพื่อการบริหารจัดการ อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาล
- ✔ เป็นศูนย์ข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำบาดาล
- ✔ ตรวจสอบ วิเคราะห์คุณภาพน้ำบาดาลเพื่ออุปโภคบริโภค เกษตรกรรม และอุตสาหกรรม
- ✔ ดำเนินการและสนับสนุนเกี่ยวกับการเจาะและพัฒนา น้ำบาดาล เพื่อสนับสนุนการอุปโภคบริโภค อุตสาหกรรม และการเกษตรในพื้นที่ที่ได้รับมอบหมาย และพื้นที่ที่การหาแหล่งน้ำบาดาลที่ต้องใช้วิชาอุทกธรณีวิทยาขั้นสูง และพื้นที่ประสบภัยพิบัติธรรมชาติ
- ✔ บริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลเพื่อเตรียมความพร้อมในภาวะฉุกเฉิน รวมทั้งการแก้ไขและบรรเทาปัญหาวิกฤติภัยธรรมชาติทั้งภัยแล้งและน้ำท่วม
- ✔ ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ส่วนที่ 2

ปัจจัยและสภาพแวดล้อมที่กำหนดทิศทางการดำเนินงาน

กรมทรัพยากรน้ำบาดาลได้นำปัจจัยและสภาพแวดล้อมภายนอกมาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดทิศทางการปฏิบัติราชการ ประกอบด้วย การจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล 4 ประเภทหลัก ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์ของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล เพื่อขับเคลื่อนในเชิงยุทธศาสตร์ต่อไป ได้แก่

1. สถานการณ์และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล
2. กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่สำคัญ
3. ความสอดคล้องกับแผน 3 ระดับ ตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560
4. ความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการ

1. สถานการณ์และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล

1.1 สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการบริหารจัดการน้ำบาดาลของประเทศในอนาคต ได้แก่

1.1.1 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นเป้าหมายที่กำหนดทิศทางการพัฒนานานาชาติในช่วงระยะเวลา 15 ปี (พ.ศ. 2558 - 2573) ซึ่งประเทศสมาชิกสหประชาชาติ (193 ประเทศ) รวมทั้งประเทศไทย ได้ร่วมกันรับรองในการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (United Nations General Assembly – UNGA) ตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ประกอบด้วย 17 เป้าหมาย ครอบคลุมประเด็นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ซึ่งเป้าหมายที่ 6 (สร้างหลักประกันเรื่องน้ำและการสุขาภิบาลให้มีการจัดการอย่างยั่งยืนและมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน) มีส่วนสำคัญในการกำหนดทิศทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศไทย

1.1.2 กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) จะทวีความเข้มข้นขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีและรวดเร็วของผู้คน เงินทุน ข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้ เทคโนโลยี สินค้าและบริการ การรวมกลุ่มเศรษฐกิจในภูมิภาคจะนำไปสู่การเชื่อมโยงทุกระบบ ในขณะที่ศูนย์รวมอำนาจทางเศรษฐกิจโลกและฐานการผลิตจะเคลื่อนย้ายมาสู่ทวีปเอเชีย ทำให้ด้านเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียมีการเติบโตสูงขึ้น มีผลต่อโครงสร้างภาคอุตสาหกรรม การค้าและบริการ รวมทั้ง การเคลื่อนย้ายประชากรจากชนบทเข้าสู่เมืองมากขึ้น ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้น้ำจากความจำเป็นพื้นฐานไปสู่การเพิ่มผลผลิตและคุณภาพชีวิต

1.1.3 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ทำให้เกิดภัยธรรมชาติถี่และรุนแรงมากขึ้น เช่น ฝนทิ้งช่วงยาวนาน ภาวะน้ำท่วมหนักและน้ำท่วมฉับพลัน ฤดูแล้งที่ยาวนานมากยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม ความมั่นคงด้านน้ำและอาหาร รวมทั้งเกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจ สำหรับประเทศไทยความผันผวนของสภาพภูมิอากาศ ส่งผลต่อการผลิตและการส่งออกสินค้าเกษตรและอาหาร ซึ่งเป็นแหล่งรายได้สำคัญของประเทศและอาจก่อให้เกิดความไม่มั่นคงด้านอาหารทั้งระดับประเทศและระดับครัวเรือน นอกจากนี้ ประเด็นการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอาจถูกนำมาใช้เป็นเงื่อนไขในการกำหนดมาตรฐานสินค้าในการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อภาคการส่งออกของไทย แต่ก็อาจสร้างโอกาสให้ธุรกิจใหม่ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ผลิตภัณฑ์และบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

1.1.4 ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Scientific and Technological Advances) ทำให้การดำรงชีวิตของมนุษย์มีความสะดวกสบายขึ้น ประชากรมีอายุเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้น อัตราการเสียชีวิตน้อยลง ทำให้จำนวนประชากรโลกเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลให้ความต้องการใช้น้ำเพิ่มสูงขึ้น และหลายประเทศ รวมทั้ง วิธีที่องค์กรจัดการและได้รับข้อมูลเชิงลึกจากข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ที่มีขนาดใหญ่เร็ว หรือซับซ้อนจนยากหรือเป็นไปได้ที่จะประมวลผลโดยใช้วิธีการแบบเดิม ซึ่งกำลังเปลี่ยนวิธีที่โลกใช้ข้อมูลเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบของข้อมูลขนาดใหญ่ เทคโนโลยีทำให้การติดต่อสื่อสารและการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทำให้ทั่วโลกสามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีและนวัตกรรมได้อย่างทั่วถึง การพัฒนาองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการสำรวจ ขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล และการสูบน้ำบาดาลช่วยให้สามารถหาแหล่งน้ำบาดาลที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ขณะเดียวกันเทคโนโลยีและนวัตกรรมยังสามารถช่วยอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาลอีกด้วย

1.1.5 สถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ของโลกและประเทศไทยได้ส่งผลกระทบสำคัญ คือ การสูญเสียชีวิตของผู้ติดเชื้อ ต้นทุนที่เพิ่มขึ้นด้านการเงินการคลังของรัฐบาลเพื่อการควบคุม ป้องกันโรค และระบบเศรษฐกิจหดตัวเนื่องจากการปฏิบัติตามมาตรการด้านสาธารณสุข เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ รวมทั้งผลกระทบทางอ้อมด้านสังคมและคุณภาพชีวิตครัวเรือน ทั้งนี้ ผลกระทบดังกล่าวทำให้ภาคเกษตรประสบปัญหา เช่น ปัญหาการเคลื่อนย้ายสินค้าปัจจัยการผลิต สินค้าเกษตรและอาหารชะลอตัว ปัญหาด้านรายได้ของครัวเรือนลดลง ปัญหาศักยภาพของเกษตรกรและประชาชนในการปรับตัวและบรรเทาผลกระทบต่อฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal : Touchless Cashless and Trust Economy) เพื่อเป็นการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคการเกษตรในระยะต่อไประหว่างการระบาด และหลังการระบาดของโควิด-19 จำเป็นต้องมีการกำหนดแนวทางการปฏิบัติในการดำเนินงานระยะเฉพาะหน้าเร่งด่วนและแนวทางการปฏิบัติที่จะต้องดำเนินการระยะต่อไปอย่างต่อเนื่องให้สอดคล้องกับการปฏิรูปประเทศ และแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 โดยเฉพาะสนับสนุนแรงงานคืนถิ่นให้เป็นโอกาสต่อการพัฒนาภาคการเกษตร ให้เกษตรกรมีน้ำใช้ในพื้นที่การเกษตรอย่างทั่วถึงและมีความตระหนักรู้ในการใช้น้ำเพื่อการทำการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพเร่งรัดการพัฒนาแหล่งน้ำและการบริหารจัดการน้ำในระดับไร่นาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจัดทำแผนพัฒนาแหล่งน้ำต้นทุนในท้องถิ่นเพื่อการบริหารจัดการการใช้น้ำในการทำการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ความต้องการใช้น้ำและการบริหารจัดการน้ำ

การใช้น้ำในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ 1) การใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและการท่องเที่ยว 2) การใช้น้ำเพื่อการเกษตร ชลประทาน และปศุสัตว์ 3) การใช้น้ำในโรงงานอุตสาหกรรม และ 4) การใช้น้ำในการรักษาสมดุลนิเวศท้ายน้ำ ซึ่งการใช้น้ำ 3 ประเภทแรกถือเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุดของประเทศ อย่างไรก็ตาม การเพิ่มขึ้นของประชากร การขยายตัวของพื้นที่ชุมชนเมือง และการพัฒนาพื้นที่การเกษตร อุตสาหกรรมและพื้นที่เศรษฐกิจ ทำให้ความต้องการใช้น้ำของประเทศโดยรวมเพิ่มมากขึ้น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.2.1 การใช้น้ำเพื่ออุปโภคบริโภคและการท่องเที่ยว : ปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2558) มีความต้องการน้ำอุปโภคบริโภค 4,783 ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งในอนาคต (ปี พ.ศ. 2580) คาดการณ์ความต้องการน้ำ จำนวน 5,991 ล้านลูกบาศก์เมตร เนื่องจากภาคบริการของประเทศมีการขยายตัวค่อนข้างมาก โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยว และการค้าในระดับท้องถิ่น และในระดับภูมิภาค ทำให้เมืองหลัก เช่น จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดสงขลา และแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่มีชื่อเสียงติดระดับโลก เช่น กรุงเทพมหานคร

ชายฝั่งทะเลอันดามัน และเกาะสมุย มีความต้องการใช้น้ำเพิ่มขึ้น มีจำนวนนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศประมาณ 14 ล้านคน ซึ่งมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มที่จะขยายการท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลตะวันตก ในจังหวัดเพชรบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดชุมพร พร้อมทั้งมีการขยายตัวภาคบริการ ภาคการค้า ทั้งในประเทศ และการค้าชายแดน เช่น ภาคเหนือ ในจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดตาก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในจังหวัดอุดรธานี จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดมุกดาหาร ภาคกลาง ในกรุงเทพมหานคร จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และภาคใต้ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดสงขลา และจังหวัดภูเก็ต

1.2.2 การใช้น้ำเพื่อการเกษตร

ประเทศไทยมีพื้นที่การเกษตรประมาณ 149.25 ล้านไร่ (สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2563) โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่การเกษตรมากที่สุด คือ 63.86 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 43 ของพื้นที่การเกษตรทั้งประเทศ รองลงมา คือ ภาคเหนือ และภาคกลาง มีพื้นที่การเกษตร 32.51 ล้านไร่ และ 31.14 ล้านไร่ ตามลำดับ ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำจากความผันแปรของสภาพอากาศ อีกทั้งในบางพื้นที่มีสภาพภูมิประเทศไม่เอื้ออำนวยต่อการลำเลียงน้ำจากแหล่งน้ำมาใช้ประโยชน์อีกด้วย ซึ่งการเกษตรใช้น้ำมากกว่าร้อยละ 75 ของปริมาณการใช้น้ำทั้งหมด โดยแบ่งเป็น **พื้นที่เกษตรในเขตชลประทาน** : ในปี พ.ศ. 2560 มีการพัฒนาพื้นที่ชลประทานรวม 32.75 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 22 ของพื้นที่การเกษตร พื้นที่ดังกล่าว ใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กผ่านระบบชลประทาน ซึ่งการเพาะปลูกพืชในฤดูแล้งจำเป็นต้องใช้น้ำในปริมาณมาก โดยเฉพาะในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา ซึ่งในเขตชลประทานทั่วประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 32.75 ล้านไร่ พบว่า ได้จัดสรรน้ำให้พื้นที่ดังกล่าวรวมทั้งปีเฉลี่ย 65,000 ล้านลูกบาศก์เมตร และ **พื้นที่เกษตรนอกเขตชลประทาน** : มีทั้งสิ้น 117 ล้านไร่ หรือกว่าร้อยละ 78 ของพื้นที่การเกษตร พื้นที่ดังกล่าว ใช้น้ำฝนเป็นหลัก รองลงมาคือ ใช้น้ำบาดาล และน้ำท่าจากบริเวณพื้นที่ใกล้เคียง ดังนั้น ประสบปัญหาขาดแคลนน้ำเมื่อปริมาณน้ำฝน และการกระจายของฝนเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละปี จึงต้องการปริมาณน้ำเพื่อป้องกันผลผลิตเสียหายในช่วงฝนทิ้งช่วงประมาณปีละ 48,961 ล้านลูกบาศก์เมตร (คิดเฉพาะการปลูกฤดูฝนเท่านั้น) ทั้งนี้ **การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในปัจจุบันในฤดูแล้ง** จะเป็นไปตามสภาพปริมาณน้ำต้นทุนเมื่อสิ้นสุดฤดูฝน โดยพิจารณาตามลำดับความสำคัญของกิจกรรมการใช้น้ำ ดังนี้ ลำดับที่ 1 จัดสรรน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคในช่วงฤดูแล้ง ลำดับที่ 2 จัดสรรน้ำเพื่อการรักษาระบบนิเวศในช่วงฤดูแล้ง ลำดับที่ 3 สำรองน้ำไว้สำหรับการใช้น้ำในช่วงต้นฤดูฝน เพื่ออุปโภค-บริโภค รักษากระแสน้ำ ลำดับที่ 4 จัดสรรน้ำเพื่อการเกษตรกรรม และลำดับที่ 5 จัดสรรน้ำเพื่อการอุตสาหกรรม (ทวิศักดิ์ ธนเดชพล และคณะ, 2563) และ**ในฤดูฝน** จะเน้นให้มีการเก็บกักน้ำของแหล่งน้ำให้มากที่สุดปลายทางฤดูฝน โดยจะบริหารจัดการควบคู่กับการบรรเทาอุทกภัยอีกด้วย แบ่งการบริหาร ได้แก่ การเติมน้ำลงสู่ใต้ดิน โดยการระบายน้ำฝนในช่วงฤดูน้ำหลาก ผ่านสระกันรั้ว ผ่านบ่อเติมน้ำ เพื่อกักเก็บน้ำฝนไว้ในชั้นน้ำใต้ดิน ซึ่งจะทำให้ระดับน้ำใต้ดินสูงขึ้น และสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีกครั้งในฤดูแล้ง

1.2.3 การใช้น้ำเพื่ออุตสาหกรรม : ปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2558) ภาคอุตสาหกรรมมีความต้องการน้ำในการผลิตประมาณ 1,913 ล้านลูกบาศก์เมตร โดยคาดการณ์ว่าความต้องการน้ำในอนาคต (ปี พ.ศ. 2580) จำนวน 3,488 ล้านลูกบาศก์เมตร ในพื้นที่หลักที่มีโรงงานและกลุ่มอุตสาหกรรม คือ กรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียง รวมถึงพื้นที่ในภาคตะวันออก ซึ่งเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมหลักของประเทศ สำหรับในภาคอื่นๆ อุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากภาคเกษตรและการผลิตเพื่อใช้ในท้องถิ่น

1.2.4 การใช้น้ำเพื่อรักษาระบบนิเวศ : ปริมาณความต้องการน้ำเพื่อการรักษาระบบนิเวศในฤดูแล้งรวมทั้งประเทศปีละมากกว่า 27,090 ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลให้เกิดภาวะฝนทิ้งช่วง ปริมาณน้ำฝนมีน้อยกว่าปกติ น้ำผิวดินขาดแคลน และไม่เพียงพอ ทำให้ผืนป่าที่เคยอุดมสมบูรณ์เสื่อมโทรมลง สัตว์ป่าหลายชนิด เช่น ช้าง เสือ หรือกระทิง ต้องออกมาหากินนอกพื้นที่ สร้างความเดือดร้อนให้กับชุมชนที่อยู่โดยรอบพื้นที่ป่า ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและยาวนาน ทั้งนี้การพัฒนาทรัพยากรน้ำบาดาลขึ้นมาเติมให้กับแหล่งน้ำผิวดิน เพิ่มแหล่งน้ำให้กับสัตว์ป่า และเพิ่มความชุ่มชื้นให้กับผิวดินทำให้ระบบนิเวศมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น เป็นแหล่งน้ำให้กับสัตว์ป่า ช่วยลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านกับสัตว์ป่า

สรุปได้ว่า ทั้งประเทศมีความต้องการน้ำรวมประมาณ 147,749 ล้านลูกบาศก์เมตร สามารถเข้าถึงแหล่งน้ำในรูปแบบต่างๆ อาทิ แหล่งเก็บกักน้ำ อาคารพัฒนาแหล่งน้ำ แหล่งน้ำ/ลำน้ำธรรมชาติ และน้ำบาดาล เป็นต้น จำนวน 102,140 ล้านลูกบาศก์เมตร **ที่เหลือยังไม่สามารถจัดสรรน้ำให้กับพื้นที่การเกษตรนอกเขตชลประทาน และน้ำอุปโภคบางส่วนอีก ประมาณ 48,961 ล้านลูกบาศก์เมตร**

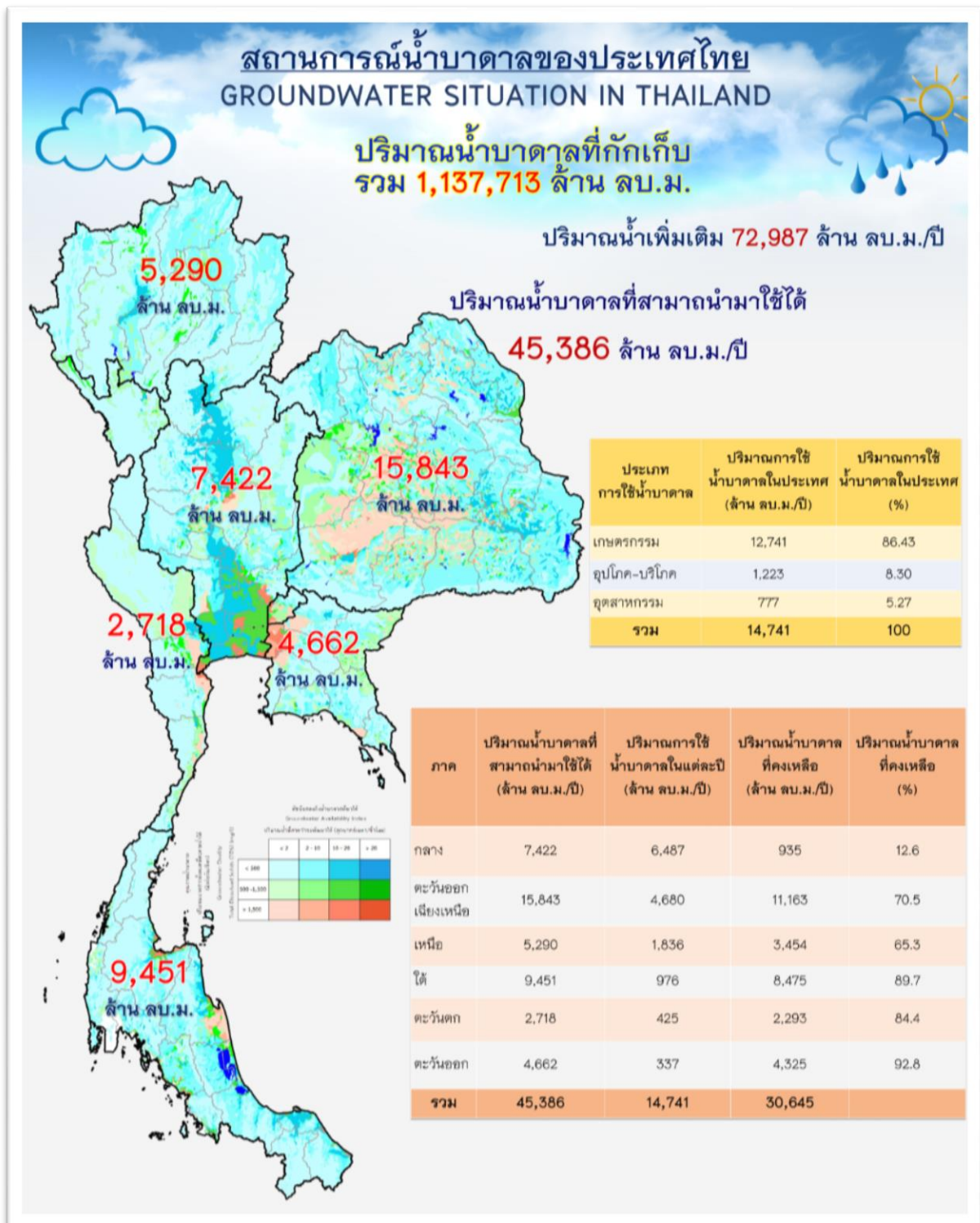
1.3 สถานการณ์น้ำบาดาลของประเทศไทย

1.3.1 ปริมาณน้ำบาดาล

ประเทศไทยมีแอ่งน้ำบาดาลทั้งหมด 27 แอ่งน้ำบาดาล มีปริมาณการกักเก็บในชั้นน้ำบาดาลรวมประมาณ 1,137,713 ล้านลูกบาศก์เมตร เป็นแหล่งน้ำเพื่อความมั่นคง แต่ไม่ได้วางแผนพัฒนาขึ้นมาใช้ประโยชน์ มีปริมาณน้ำที่เพิ่มเติม 72,987 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี เพื่อใช้น้ำเติมรายปีนำมาบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์ และมีศักยภาพที่จะพัฒนาขึ้นมาใช้ได้ โดยไม่กระทบต่อปริมาณน้ำบาดาลที่มีอยู่รวม 45,386 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีปริมาณน้ำที่สามารถนำมาใช้ได้มากที่สุด 15,843 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี ภาคใต้มีปริมาณน้ำที่สามารถนำมาใช้ได้รองลงมา 9,451 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี และภาคตะวันตกมีปริมาณน้ำที่สามารถนำมาใช้น้อยที่สุด 2,718 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี ปรากฏดังภาพที่ 2-1

1.3.2 การใช้น้ำบาดาล

น้ำบาดาลถือเป็นแหล่งน้ำสำรองที่สำคัญของประเทศไทย น้ำบาดาลถูกนำมาใช้ด้านอุปโภคบริโภค เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมโดยเฉพาะในพื้นที่นอกเขตชลประทานหรือในช่วงภัยแล้ง โดยแบ่งน้ำบาดาลออกเป็น 2 ระดับ คือ **น้ำบาดาลระดับตื้น** ที่มีความลึกไม่เกิน 15 เมตร จะมีการทำบ่อน้ำตื้นเพื่อสูบน้ำขึ้นมาใช้ โดยไม่ต้องขออนุญาตเจาะและใช้น้ำบาดาล และ**น้ำบาดาลระดับลึก** ที่มีความลึก 15 เมตรลงไปต้องขออนุญาตเจาะบ่อน้ำบาดาล และขออนุญาตใช้น้ำบาดาลจากกรมทรัพยากรน้ำบาดาล โดยข้อมูลบ่อน้ำตื้นในประเทศไทยปี พ.ศ. 2562 มีทั้งสิ้น 1,206,455 บ่อ จำแนกเป็นบ่อน้ำตื้นส่วนตัว จำนวน 1,107,019 บ่อ และบ่ออุตสาหกรรม จำนวน 99,436 บ่อ ส่วนบ่อน้ำบาดาลที่สามารถใช้ได้มีจำนวน 891,368 บ่อ จำแนกเป็นบ่อน้ำบาดาลส่วนตัว จำนวน 785,740 บ่อ และบ่อน้ำบาดาลสาธารณะ จำนวน 105,628 บ่อ รายละเอียดดังตารางที่ 2-1 โดยในแต่ละปีจะมีปริมาณการใช้น้ำบาดาลในประเทศ 14,741 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี เป็นการใช้น้ำด้านการเกษตรมากที่สุด 12,741 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี เพื่ออุปโภคบริโภค 1,223 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี และในภาคอุตสาหกรรม 777 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี ปรากฏดังภาพที่ 2-1

ที่มา : สำนักสำรวจและประเมินศักยภาพน้ำบาดาล, เมษายน 2560

ภาพที่ 2-1 สถานการณ์น้ำบาดาลของประเทศไทย

ภาค	บ่อน้ำตื้น (บ่อ)			บ่อน้ำบาดาล (บ่อ)		
	ส่วนตัว	สาธารณะ	รวม	ส่วนตัว	สาธารณะ	รวม
กลาง	165,171	16,119	181,290	96,532	23,136	119,668
เหนือ	284,448	24,326	308,774	185,820	24,462	210,282
ใต้	413,295	17,347	430,642	90,857	12,139	102,996
ตะวันออกเฉียงเหนือ	244,105	41,644	285,749	412,531	45,891	458,422
รวม	1,107,019	99,436	1,206,455	785,740	105,628	891,368

ที่มา : คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน, 2562

ตารางที่ 2-1 การจำแนกบ่อน้ำตื้นและบ่อน้ำบาดาลรายภาค

1.3.3 ปัญหาคุณภาพน้ำบาดาล

คุณภาพน้ำบาดาลโดยทั่วไปจะอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้บริโภคได้ อย่างไรก็ตาม ยังมีบางพื้นที่ที่มีปริมาณสารละลายในน้ำบาดาลสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานน้ำดื่ม ได้แก่

1) พื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับรอยเลื่อนและแหล่งน้ำพุร้อน พบปัญหาธาตุเหล็ก และฟลูออไรด์สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน เช่น จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูน จังหวัดแพร่ จังหวัดลำปาง และจังหวัดกาญจนบุรี

2) พื้นที่ที่ติดชายฝั่งทะเล พบปัญหาการรุกคืบของน้ำเค็มในชั้นน้ำบาดาลและมีความรุกล้ำเข้าแผ่นดินหลัก (mainland) ทุกๆปี เช่น พื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดสมุทรสงคราม สมุทรสาคร สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา และจังหวัดสงขลา

3) พื้นที่ชั้นน้ำบาดาลเค็มในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกิดขึ้นเนื่องจากในเขตพื้นที่ดังกล่าวเคยเป็นน้ำทะเลมาก่อนและมีแหล่งเกลือหิน (แรโปแตช) ที่อยู่ใต้พื้นดินเป็นจำนวนมาก เมื่อมีน้ำใต้ดินไหลผ่านจึงละลายเป็นน้ำเค็มบ้าง น้ำกร่อยบ้าง กระจายอยู่ทั่วไปและมีการแทรกตัวของชั้นน้ำกร่อย-เค็ม การพัฒนาเจาะและสูบน้ำบาดาลที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ รวมถึงการสูบน้ำบาดาลในปริมาณที่มากเกินไปอาจส่งผลทำให้ชั้นน้ำบาดาลที่มีความกร่อย-เค็มแพร่กระจายตัว ขยายพื้นที่กว้างขึ้น และทำให้น้ำเค็มจากด้านล่างเข้าสู่ชั้นน้ำจืด เช่น จังหวัดยโสธร จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดบุรีรัมย์

4) พื้นที่แหล่งน้ำบาดาลปนเปื้อนตามธรรมชาติ เช่น บางพื้นที่ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบสารหนูที่เกิดจากการทำเหมือง

5) พื้นที่ประกอบกิจการรับกำจัดขยะอุตสาหกรรมและแหล่งฝังกลบขยะชุมชน บางแห่ง เช่น ตำบลท่าถ่าน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ตำบลท่าแลง อำเภอยาย่าง จังหวัดเพชรบุรี ตำบลรางบัว อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี พบสารอินทรีย์ระเหยง่ายที่เป็นพิษประเภทเบนซีน, ไตรคลอโรเอทิลีน และไดคลอไรด์ และธาตุโลหะหนักประเภทสารหนู โปรท นิกเกิลและตะกั่ว ในปริมาณเกินเกณฑ์มาตรฐานน้ำบาดาลที่ใช้บริโภคได้และมาตรฐานคุณภาพน้ำใต้ดิน ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนผู้ใช้น้ำ และยากต่อการฟื้นฟูชั้นน้ำบาดาล

1.4 การวิเคราะห์สถานการณ์ (SWOT ANALYSIS)

การวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน เพื่อการจัดทำแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ครั้งนี้ ใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วย SWOT ANALYSIS เพื่อกำหนดจุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunity) และอุปสรรคหรือภัยคุกคาม (Threats) ใช้การวิเคราะห์ตามหลัก ดังนี้

หลัก 7s McKinsey ใช้หลักการวิเคราะห์สำหรับปัจจัยภายในคือ จุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) ซึ่งเป็นกรอบการพิจารณาและการวางแผนเพื่อกำหนดกลยุทธ์ในองค์กร จะครอบคลุมทั้งปัจจัยภายในของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ประกอบด้วย

S (Shared Values)	ได้แก่ ปัจจัยด้านค่านิยมองค์กร
S (Structure)	ได้แก่ ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร
S (Strategy)	ได้แก่ ปัจจัยด้านกลยุทธ์องค์กร
S (System)	ได้แก่ ปัจจัยด้านระบบงาน
S (Style)	ได้แก่ ปัจจัยด้านรูปแบบการบริหารงาน
S (Staff)	ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากร
S (Skills)	ได้แก่ ปัจจัยด้านขีดความสามารถองค์กร

หลัก PESTEL ใช้หลักการวิเคราะห์สำหรับปัจจัยที่เป็นปัจจัยภายนอกพิจารณาว่าจะส่งผลกระทบในแง่ร้าย (อุปสรรค) หรือในแง่ดี (โอกาส) แคล้ว และเราจะต้องทำอย่างไรถึงจะสร้างกลยุทธ์ที่นำปัจจัยเหล่านี้มาเกี่ยวข้อง ได้แก่

P (Political)	ได้แก่ ปัจจัยด้านการเมือง
E (Economic)	ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ
S (Social)	ได้แก่ ปัจจัยด้านสังคม
T (Technology)	ได้แก่ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี
E (Environment)	ได้แก่ ปัจจัยสภาพแวดล้อม
L (Legal)	ได้แก่ ปัจจัยกฎหมาย

ภายหลังจากการรวบรวมข้อมูลและจำแนกตามแนวทาง SWOT แล้ว ได้มีการวิเคราะห์โดยกลุ่มผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำบาดาลร่วมกันพิจารณาตัดสินใจ และได้สรุปผลการวิเคราะห์ (SWOT ANALYSIS) อันจะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ และเป็นไปตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ โดยมีทั้งสิ้น 69 ปัจจัย จำแนกเป็นจุดแข็ง (Strength) 18 ปัจจัย จุดอ่อน (Weakness) 20 ปัจจัย โอกาส (Opportunity) 17 ปัจจัย และอุปสรรค (Threats) 14 ปัจจัย รายละเอียดดังตารางที่ 2-2

ตารางที่ 2-2 สรุปผลการวิเคราะห์ (SWOT ANALYSIS)

จุดแข็ง (Strength)

หลัก 7s Mckinsey	ลำดับ	จุดแข็ง
ด้านค่านิยมองค์กร (Shared Values)	S1	เป็นหน่วยงานหลัก หน่วยงานเดียวในประเทศไทยที่มีความเชี่ยวชาญด้านน้ำบาดาลที่มีภารกิจรับผิดชอบด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล
ด้านโครงสร้างองค์กร (Structure)	S2	มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลไปยังสำนักทรัพยากรน้ำบาดาลเขต 1 – 12
	S3	โครงสร้างภายในองค์กร และสายบังคับบัญชามีความชัดเจน ครอบคลุมทุกภารกิจสนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลได้
	S4	มีผู้รับผิดชอบหลักในแต่ละภารกิจอย่างชัดเจน
ด้านกลยุทธ์องค์กร (Strategy)	S5	มียุทธศาสตร์บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ แผนปฏิบัติการ ระยะ 5 ปี และแผนปฏิบัติการรายปี เป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน
	S6	มีพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 เป็นกรอบในการดำเนินงาน
	S7	มีแผนปฏิบัติการดิจิทัล เป็นเข็มทิศแนวทางการพัฒนาด้านดิจิทัล ทำให้มีทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจน
ด้านระบบงาน (System)	S8	มีระบบสารสนเทศ Internet ครอบคลุมในการปฏิบัติงาน เพิ่มความรวดเร็วและลดขั้นตอนการดำเนินงานโครงการ เพิ่มขีดความสามารถในการสนับสนุนการตัดสินใจ
	S9	มีฐานข้อมูลด้านน้ำบาดาล (แผนที่น้ำบาดาล ผู้ใช้น้ำ ข้อมูลด้านน้ำบาดาล พื้นที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน เสี่ยงต่อการเสียสมดุลของแหล่งน้ำบาดาลและแอ่งน้ำบาดาลทั่วประเทศ)
	S10	มีแผนที่อุทกธรณีวิทยา และแผนที่น้ำบาดาล มาตรฐานส่วนต่างๆ และคู่มือมาตรฐานน้ำบาดาลเพื่อรองรับให้หน่วยงานอื่นๆ เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการ และบริษัทเอกชน ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการเจาะพัฒนาน้ำบาดาล
	S11	มีข้อมูลศักยภาพน้ำบาดาลรายจังหวัด
	S12	มี Lab วิเคราะห์คุณภาพน้ำบาดาลเป็นของตนเอง
ด้านรูปแบบ การบริหารงาน (Style)	S13	ผู้บริหารองค์กรเป็นผู้นำยุคใหม่ มีวิสัยทัศน์ มีขีดความสามารถสูง มีประสบการณ์ และให้ความสำคัญกับงานบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล จึงเป็นปัจจัยเกื้อหนุนต่อการผลักดันส่งเสริมแผนงานสนับสนุนภารกิจหลักขององค์กรได้มากขึ้น
	S14	มีแหล่งงบประมาณจากกองทุนพัฒนาน้ำบาดาลที่พร้อมสนับสนุนงานวิจัยด้านน้ำบาดาล เพื่อใช้ในการศึกษา วิจัย และพัฒนาองค์ความรู้ และอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาล

หลัก 7s Mckinsey	ลำดับ	จุดแข็ง
ด้านบุคลากร (Staff)	S15	มีการพัฒนาและจัดหลักสูตรการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรด้านต่าง ๆ
	S16	มีระบบพัฒนาบุคลากรและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้
ด้านขีดความสามารถ องค์กร (Skills)	S17	บุคลากรมีองค์ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ ความสามารถที่เชี่ยวชาญ และ ความชำนาญในสายงานนั้นๆ เช่น ด้านสำรวจและประเมินศักยภาพน้ำบาดาล ด้านการขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล ด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร
	S18	ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ ความชำนาญ มุ่งมั่น ทุ่มเท เสียสละ และรับผิดชอบ

จุดอ่อน (Weakness)

หลัก 7s Mckinsey	ลำดับ	จุดอ่อน
ด้านโครงสร้างองค์กร (Structure)	W1	กรอบอัตรากำลังหรือผู้ปฏิบัติงานในกรอบส่วนงานมีจำนวนไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในหลายส่วนงาน และบางตำแหน่งก็มีจำนวนมากเกินไป
	W2	บุคลากรด้านไอทีมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับสัดส่วนต่อจำนวนบุคลากรด้านอื่นๆ ส่งผลโดยตรงต่อความสามารถในการตอบสนองต่อผู้รับบริการ โดยเฉพาะหน่วยงานส่วนภูมิภาค
	W3	เจ้าหน้าที่ในองค์กรมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอสำหรับการทำงานเชิงรุก
	W4	ไม่มีการมอบหมายผู้ดูแลรับผิดชอบอย่างเป็นรูปธรรม และการรวบรวมข้อมูลการสำรวจและประเมินศักยภาพน้ำบาดาลของส่วนต่าง ๆ ไว้ที่ ศูนย์กลาง
ด้านกลยุทธ์องค์กร (Strategy)	W5	ฐานข้อมูลด้านน้ำบาดาลยังไม่เป็นปัจจุบัน และขาดข้อมูลอีกหลายส่วนที่เป็นองค์ประกอบเชิงละเอียดในการวิเคราะห์ข้อมูลแหล่งน้ำบาดาล เช่น ข้อมูลบ่อน้ำตื้น ข้อมูลการเจาะองค์กรภายนอกอื่น ๆ ที่ไม่อยู่ในฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล หรือข้อมูลในการเชื่อมโยงในการวางแผนกำหนดแหล่งน้ำในแหล่งโซนนิ่งอุตสาหกรรม โซนนิ่งเกษตร เป็นต้น จึงทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลไม่สอดคล้องกับปัจจุบัน
ด้านระบบงาน (System)	W6	แผนงานโครงการตามยุทธศาสตร์ ได้แก่ แผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ระยะ 5 ปี และแผนปฏิบัติการดิจิทัลขององค์กร ได้รับการอนุมัติงบประมาณต่ำกว่าแผนงานที่วางไว้
	W7	ไม่มีการกำหนดแผนงาน วิธีการ การติดตามการดำเนินงาน และการปรับปรุงแก้ไขงานสำรวจและประเมินศักยภาพน้ำบาดาล ตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
	W8	กฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล มีความล้าสมัย การบังคับใช้ไม่เข้มข้น บทลงโทษมีสถานเบา และไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน จึงทำให้เกิดการทุจริต

หลัก 7s Mckinsey	ลำดับ	จุดอ่อน
ด้านระบบงาน (System)	W9	การบังคับใช้กฎหมายระหว่างกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาลและกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรน้ำ ยังขาดความชัดเจน อีกทั้งระบบการให้ใบอนุญาต การชำระค่าใช้น้ำบาดาล การให้บริการไม่ทันสมัย และยังไม่สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรน้ำการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายต้องใช้เวลา ทำให้การบังคับใช้ไม่สามารถทำได้สอดคล้องกับความเป็นจริง
ด้านรูปแบบ การบริหารงาน (Style)	W10	ระบบฐานข้อมูลทรัพยากรน้ำบาดาลขาดการบูรณาการเชื่อมโยงกัน ส่งผลต่อการบริหารจัดการด้านคุณภาพ ความซ้ำซ้อน ความเป็นปัจจุบัน และการใช้ประโยชน์ของข้อมูลในหลัก รวมทั้งมาตรฐานการบริหารจัดการระบบ
	W11	ไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณในการติดตามด้านเศรษฐกิจสังคม
	W12	unit cost ยังไม่สะท้อนต้นทุนที่แท้จริง โดยเฉพาะพื้นที่ที่หาน้ำยาก
ด้านบุคลากร (Staff)	W13	ความก้าวหน้าของตำแหน่งในส่วนงานต่างๆ ไม่เลื่อนไหล และตำแหน่งงานที่กำหนดในหลายส่วนงานไม่ตรงกับสายงานและอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติ
	W14	การทดแทนบุคลากรสายช่างเจาะบ่อน้ำบาดาลไม่อย่างต่อเนื่อง รวมทั้ง ไม่มีการพัฒนางาน ความรู้ และความสามารถให้กับสายช่างเจาะบ่อน้ำบาดาล
	W15	การมอบหมายงานไม่เหมาะสมตามความถนัดเชี่ยวชาญของบุคลากร
	W16	ขาดความต่อเนื่องในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้กับบุคลากรรุ่นใหม่ ทำให้องค์ความรู้บางส่วนขาดหายไปและงานไม่ต่อเนื่อง
	W17	ขาดระบบการจัดการองค์ความรู้ขององค์กร ที่จะสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์ที่มีประโยชน์ให้กับบุคลากรรุ่นใหม่
ด้านขีดความสามารถ องค์กร (Skills)	W18	เจ้าหน้าที่รุ่นใหม่ขาดทักษะและประสบการณ์
	W19	เครื่องมือและอุปกรณ์ มีอายุการใช้งานนาน มีความชำรุด เสียหาย
	W20	วิธีการสำรวจน้ำบาดาลไม่หลากหลาย คู่มือการสำรวจไม่มีการนำมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งไม่มีการปรับปรุงและเผยแพร่คู่มือ

โอกาส (Opportunity)

หลัก PEST	ลำดับ	โอกาส
ด้านการเมือง (Political)	O1	รัฐบาลมีนโยบาย และแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องเป็นไปในทิศทางที่สนับสนุนการดำเนินงานของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำ และบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงาน เพื่อแก้ไขและป้องกันปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค น้ำเพื่อการเกษตร และน้ำสำหรับอุตสาหกรรมให้กับประชาชน และพัฒนา ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำให้สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาดังกล่าว

หลัก PEST	ลำดับ	โอกาส
ด้านการเมือง (Political)	O2	รัฐบาลมีนโยบายผลักดันประเทศเข้าสู่รัฐบาลดิจิทัล ส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐให้บริการประชาชนผ่านระบบออนไลน์ เช่น e-Service และ Mobile Application ส่งผลดีต่อหน่วยงานภาครัฐที่ต้องตอบสนองและรองรับเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อสนับสนุนการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัยทำให้มีทางเลือกในการพัฒนาระบบสารสนเทศในการให้บริการประชาชนที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้น
ด้านการเมือง (Political)	O3	มียุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ชัดเจนเกี่ยวกับน้ำบาดาล
	O4	มี พรบ. ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ทำให้มีการปรับปรุง พรบ. น้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ส่งผลให้น้ำบาดาลได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟูเพื่อให้สามารถใช้ได้อย่างยั่งยืน
	O5	นำกฎหมายเฉพาะ ที่มีมาใช้ในการนำบ่อน้ำบาดาลเข้าระบบ
ด้านเศรษฐกิจ (Economic)	O6	กลุ่มเกษตรกรที่มีความพร้อมและประสบความสำเร็จ แต่ขาดแคลนแหล่งน้ำ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ และถูกนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณะ โดยสร้างชื่อเสียงให้กรมทรัพยากรน้ำบาดาล
	O7	กลุ่มเกษตรกรปลูกพืชเศรษฐกิจสูง
	O8	ความต้องการใช้น้ำบาดาลของประชาชนเพิ่มขึ้น เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การขยายตัวของชุมชนเมือง ภาคอุตสาหกรรม และภาคท่องเที่ยว
	O9	น้ำบาดาลมีปริมาณและคุณภาพคงที่ ไม่ผันแปรตามฤดูกาล สามารถใช้เป็นแหล่งน้ำหลักในช่วงฤดูแล้งและเป็นแหล่งน้ำเสริมในช่วงฤดูอื่นๆ
ด้านสังคม (Social)	O10	การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศโลกส่งผลให้มีภาวะภัยแล้งเกิดขึ้นบ่อยครั้ง คุกคามต่อการอุปโภคและการเกษตรในภาคชนบทไทยอย่างรุนแรง และมีแนวโน้มทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นทุกปี จึงจำเป็นต้องนำน้ำใต้ผิวดินมาใช้บรรเทาความรุนแรงของปัญหา ส่งผลดีต่อการกระตุ้นให้มีการสำรวจพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลมากขึ้นเอื้อต่อการมีบทบาทของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล รวมทั้งควบคุม กำกับดูแลอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลไปพร้อมกัน
	O11	ประชาชนให้เชื่อมั่นในภาพลักษณ์ที่ดีของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล
	O12	มีการบริหารจัดการน้ำและบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงาน เพื่อช่วยแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำให้กับประชาชน
ด้านเทคโนโลยี (Technology)	O13	การพัฒนาศาสตร์ องค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีขั้นสูงในการสำรวจและพัฒนาน้ำบาดาลในระดับโลก ยังดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
	O14	ความก้าวหน้าทางด้านวิทยาการที่เกี่ยวข้อง เช่น มีการพัฒนาเครื่องมือเครื่องจักร เทคโนโลยี หรือนวัตกรรมที่ทันสมัย ในการประยุกต์ใช้งาน และสนับสนุนการปฏิบัติงานหลากหลายขึ้น

หลัก PEST	ลำดับ	โอกาส
ด้านเทคโนโลยี (Technology)	O15	เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ เช่น IOT , Bigdata , AI เริ่มเข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมากในปัจจุบัน ส่งผลดีต่อการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และครอบคลุม
	O16	ประชาชนสามารถเข้าถึง ได้รับบริการ จากหน่วยงานได้หลายช่องทางมากขึ้น จากการพัฒนาเทคโนโลยีให้มีช่องทางการติดต่อที่เข้าถึงง่าย ราคาไม่แพง
	O17	ปัจจุบันประชาชนให้การยอมรับต่อคุณภาพน้ำบาดาลที่นำมาใช้ในการอุปโภค บริโภค และการเกษตรมากขึ้น ส่งผลดีต่อการกระตุ้นให้มีการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ให้เกิดประโยชน์

อุปสรรค (Threat)

หลัก PEST	ลำดับ	อุปสรรค
ด้านการเมือง (Political)	T1	พ.ร.บ.กระจายอำนาจ/พ.ร.บ.ถ่ายโอนภารกิจ ในบางพื้นที่เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นไม่มีความรู้ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล
	T2	กระบวนการออกกฎหมายมีความยุ่งยากซับซ้อนมากยิ่งขึ้น และหลายขั้นตอนทำให้เกิดความล่าช้า
	T3	นโยบาย กฎ ระเบียบด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของภาครัฐยังขาดความชัดเจน
	T4	คำสั่งด่วนจากรัฐบาล จากปัญหาภัยแล้ง โดยที่ไม่มีการงบประมาณ และเตรียมการไว้
	T5	การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง
	T6	การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้บาดาลในบางพื้นที่ขึ้นกับนโยบายทางการเมือง พื้นที่ที่เดือดร้อนไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง
ด้านเศรษฐกิจ (Economic)	T7	สภาพเศรษฐกิจตกต่ำ ส่งผลต่อการอนุมัติโครงการลงทุนด้านเทคโนโลยีดิจิทัล
ด้านสังคม (Social)	T8	ความต้องการใช้น้ำเกินกว่าที่มีใช้ในปัจจุบัน ส่งผลต่อการใช้น้ำบาดาลเกินสมดุลในบางพื้นที่ อีกทั้ง มีการลักลอบเจาะน้ำบาดาลและใช้น้ำบาดาล โดยมีพฤติกรรมการใช้น้ำที่ไม่มีประสิทธิภาพ จนไม่สามารถเติมน้ำบาดาลโดยวิธีธรรมชาติได้ทัน
	T9	ประชาชนทั่วไปยังขาดความรู้ความเข้าใจ เรื่อง การบริหารจัดการน้ำบาดาล ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ในชีวิตประจำวัน
	T10	ปัญหาความแตกแยกในสังคม มีความขัดแย้งกัน อาจทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการดำเนินโครงการ
	T11	ข่าวด้านลบขององค์กร เช่น การถูกร้องเรียน ส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์ที่ไม่ดี ขาดความน่าเชื่อถือ และการใช้โซเชียลทำให้เกิดข้อมูลด้านการสำรวจน้ำบาดาลบิดเบือน (Fake news)

หลัก PEST	ลำดับ	อุปสรรค
ด้านสังคม (Social)	T12	ปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อคุณภาพและปริมาณน้ำบาดาลมีมากขึ้น เช่น เกิดภัยธรรมชาติ (ภัยแล้ง/น้ำท่วม) ปัญหาศักยภาพน้ำบาดาล การปนเปื้อนด้วยมลพิษของชั้นน้ำบาดาล การตัดไม้ทำลายป่า การไม่ดูแลรักษาแหล่งต้นน้ำ พื้นที่เติมน้ำถูกบุกรุกและทำลาย ส่งผลให้การเติมน้ำลงสู่ชั้นน้ำบาดาลโดยวิธีธรรมชาติลดลง ไม่เพียงพอต่อปริมาณการใช้น้ำบาดาลที่เพิ่มขึ้น
ด้านเทคโนโลยี (Technology)	T13	การพัฒนาด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่แตกต่างกัน ทำให้การแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูลกระทำไม่ได้ในทันที จึงต้องมีการพัฒนา ปรับปรุงระบบหรือจัดหาเครื่องมือให้รองรับ เพื่อตอบสนองการแลกเปลี่ยน เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกันได้
	T14	เทคโนโลยีดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อปัญหามาตรฐานความเข้ากันได้ระหว่างของเก่ากับของใหม่ และเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรภายในองค์กร และ ภัยคุกคามที่เกิดขึ้นกับงานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของระบบสารสนเทศของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล

เมื่อได้ทราบจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดหรืออุปสรรค จึงได้นำการวิเคราะห์จุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunity) และอุปสรรค (Threat) โดยการใช้กลไก TWOS Matrix ซึ่งเป็นพื้นฐาน ในการกำหนดมาตราเชิงรุกและเชิงรับ ใน 4 ลักษณะ คือ

1. กลยุทธ์จุดแข็ง – โอกาส (S-O Strategy) เป็นการกำหนดกลยุทธ์เชิงรุกที่ต้องใช้ศักยภาพ ซึ่งเป็นจุดแข็งที่มีอยู่ และใช้ประโยชน์หรือแสวงหาโอกาส ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่จะช่วยสนับสนุน การดำเนินงานด้านแรงงานให้บรรลุเป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์ในอนาคตได้

2. กลยุทธ์จุดแข็ง – อุปสรรค (S-T Strategy) เป็นการกำหนดกลยุทธ์เชิงป้องกัน โดยใช้จุดแข็ง คือ ศักยภาพและความพร้อมที่มีอยู่จัดการกับอุปสรรค ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่เผชิญ

3. กลยุทธ์จุดอ่อน – โอกาส (W-O Strategy) การกำหนดกลยุทธ์เชิงแก้ไข ในการลดจุดอ่อน โดยใช้ประโยชน์ จากโอกาสซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่เอื้อประโยชน์หรือสนับสนุนต่อการดำเนินงานขององค์กร เพื่อในระยะสั้น เปลี่ยนตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์สู่ตำแหน่งเชิงกลยุทธ์ S-O และให้บรรลุเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ ในระยะยาว

4. กลยุทธ์จุดอ่อน – อุปสรรค (W-T Strategy) เป็นการกำหนดกลยุทธ์เชิงรับที่ต้องการลดจุดอ่อน และอุปสรรค เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์

โดยสามารถสรุปผลการวิเคราะห์เป็นกลยุทธ์เชิงรุก (จุดแข็ง – โอกาส SO) กลยุทธ์เชิงป้องกัน (จุดแข็ง – อุปสรรค ST) กลยุทธ์เชิงแก้ไข (จุดอ่อน – โอกาส WO) และกลยุทธ์เชิงรับ (จุดอ่อน – อุปสรรค WT) ปรากฏดังภาพที่ 2-2 และรายละเอียดดังตารางที่ 2-3

สร้างกลยุทธ์ ด้วย TOWS Matrix

	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
โอกาส (Opportunity)	SO ใช้จุดแข็งร่วมกับโอกาส (กลยุทธ์เชิงรุก)	WO ใช้โอกาสลดจุดอ่อน (กลยุทธ์เชิงแก้ไข)
อุปสรรค (Threat)	ST ใช้จุดแข็งรับมืออุปสรรค (กลยุทธ์เชิงป้องกัน)	WT แก้ไขจุดอ่อนและเลี่ยงอุปสรรค (กลยุทธ์เชิงรับ)

ภาพที่ 2-2 สร้างกลยุทธ์ด้วย TOWS Matrix

ตารางที่ 2-3 ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์ TOWS Matrix

กลยุทธ์เชิงรุก SO

ลำดับ	SO - กลยุทธ์เชิงรุก
SO1	กลยุทธ์จัดการน้ำอุปโภคบริโภค และสร้างความมั่นคงน้ำภาคการผลิต - ขยายการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลขนาดใหญ่ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่เป้าหมายและมีความสมดุล - พัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการอุปโภคบริโภค การเกษตร อุตสาหกรรมและการท่องเที่ยวให้เพียงพอ ทั้งถึง และมีคุณภาพตามมาตรฐาน
SO2	กลยุทธ์การบริหารจัดการบูรณาการฐานข้อมูลน้ำบาดาลกับฐานข้อมูลภายนอก พัฒนาฐานข้อมูลน้ำบาดาลทั้งระบบ (แผนที่ศักยภาพน้ำบาดาล บ่อสังเกตการณ์ ฯลฯ) ที่ทันสมัย ถูกต้อง และบูรณาการร่วมกัน

กลยุทธ์เชิงป้องกัน ST

ลำดับ	ST - กลยุทธ์เชิงป้องกัน
ST1	กลยุทธ์ปรับบทบาทเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล เสริมสร้างพัฒนาองค์ความรู้ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผ่านกระบวนการ coaching โดยกรมทรัพยากรน้ำบาดาลต้องเปลี่ยนบทบาทเป็นพี่เลี้ยงให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ST2	กลยุทธ์พัฒนานวัตกรรม กฎหมาย กฎ/ระเบียบ เครื่องมือ และกลไกในการกำกับ ควบคุม ประกอบกิจการน้ำบาดาล - จัดทำคู่มือด้านน้ำบาดาลต่างๆ ให้เป็นไปตามมาตรฐานและหลักวิชาการ - ปรับปรุงกฎหมายน้ำบาดาลให้ทันสมัย เป็นธรรม และบังคับใช้ได้จริง
ST3	กลยุทธ์เฝ้าระวัง พื้นฟู และอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาล ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพน้ำบาดาล สร้างการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนเพื่อปลูกจิตสำนึกในการใช้และอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาล

กลยุทธ์เชิงแก้ไข WO

ลำดับ	WO - กลยุทธ์เชิงแก้ไข
WO1	กลยุทธ์สร้างเครื่องมือเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล - สำรวจศักยภาพและแนวโน้มน้ำบาดาล - เพิ่มขีดความสามารถในการเก็บกัก พื้นฟู และเติมน้ำในแหล่งน้ำบาดาล

ลำดับ	WO – กลยุทธ์เชิงแก้ไข
W02	กลยุทธ์เสริมสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ด้านน้ำบาดาลตามมาตรฐานและหลักวิชาการ • เสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และส่งเสริมให้บุคลากรทั้งภายในและภายนอกให้เข้าถึง ศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรมที่ทันสมัยต่างๆ ที่จะสามารถพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ • พัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้ ประสบการณ์ เทคนิค เทคโนโลยี นวัตกรรม วิธีการ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล

กลยุทธ์เชิงรับ WT

ลำดับ	WT - กลยุทธ์เชิงรับ
WT1	กลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคล • ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ประชาสัมพันธ์ • พัฒนาองค์ความรู้ และสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรทุกภาคส่วน
WT2	กลยุทธ์พัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศ โครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่สนับสนุนการปฏิบัติงานตามภารกิจ และสนับสนุนการตัดสินใจ • พัฒนา ปรับปรุงฐานข้อมูลสารสนเทศ และโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล • วิจัย พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม • จัดทำแผนที่ศักยภาพน้ำบาดาล

2. กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่สำคัญ

กรมทรัพยากรน้ำบาดาลเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่จะต้องถือปฏิบัติในการดำเนินการกิจ ดังนี้

2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มีหลักสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย

มาตรา 43 บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

(2) จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลาย ทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

(3) เข้าชื่อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการใดอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน หรือถ่วงการดำเนินการใดอันจะกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างสงบสุขของประชาชนหรือชุมชน และได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาข้อเสนอแนะนั้นโดยให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วยตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ

มาตรา 56 รัฐต้องจัดหรือดำเนินการให้มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอย่างทั่วถึงตามหลักการพัฒนายั่งยืน

โครงสร้างหรือโครงข่ายขั้นพื้นฐานของกิจการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของรัฐอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนหรือเพื่อความมั่นคงของรัฐ รัฐจะกระทำด้วยประการใดให้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชนหรือทำให้รัฐเป็นเจ้าของน้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ดมิได้

การจัดหรือดำเนินการให้มีสาธารณูปโภคตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง รัฐต้องดูแลมิให้มีการเรียกเก็บค่าบริการจนเป็นภาระแก่ประชาชนเกินสมควร

การนำสาธารณูปโภคของรัฐไปให้เอกชนดำเนินการทางธุรกิจไม่ว่าด้วยประการใด ๆ รัฐต้องได้รับประโยชน์ตอบแทนอย่างเป็นธรรม โดยคำนึงถึงการลงทุนของรัฐ ประโยชน์ที่รัฐและเอกชนจะได้รับและค่าบริการที่จะเรียกเก็บจากประชาชนประกอบกัน

มาตรา 57 รัฐต้อง

(2) อนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา พื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 58 การดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการ ถ้าการนั้นอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตตามที่กฎหมายบัญญัติ

บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง

ในการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง รัฐต้องระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพน้อยที่สุด และต้องดำเนินการให้มีการเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและไม่ชักช้า

หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ

มาตรา 65 รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว

การจัดทำ การกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมาย และสาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงด้วย

ยุทธศาสตร์ชาติ เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(4) จัดให้มีทรัพยากรน้ำที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคของประชาชน รวมทั้งการประกอบเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการอื่น

หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ

มาตรา 258 ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผล ดังต่อไปนี้

ช. ด้านอื่น ๆ

(1) ให้มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรมและยั่งยืน โดยคำนึงถึงความต้องการใช้น้ำในทุกมิติ รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศประกอบกัน

2.2 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546
ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 มาตรา 16 และมาตรา 4 กำหนดให้ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติการของส่วนราชการนั้น โดยจัดทำเป็นแผนห้าปี ซึ่งต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม นโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา และแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง

2.3 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

มาตรา 6 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ประกอบด้วย

(1) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน

(2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการ ก.พ. เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ และอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น*

(3) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนสิบสองคน ประกอบด้วยผู้บริหารองค์การส่วนจังหวัดสองคน ผู้บริหารเทศบาลสามคน ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลห้าคน และผู้บริหารกรุงเทพมหานคร ผู้บริหารเมืองพัทยาหรือผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นรวมสองคน ทั้งนี้ โดยให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทเลือกกันเองตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายกรัฐมนตรีกำหนด

(4) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสิบสองคน ประกอบด้วยบุคคลซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านการพัฒนาท้องถิ่น ด้านเศรษฐศาสตร์ ด้านการปกครองส่วนท้องถิ่น ในสาขารัฐศาสตร์ หรือรัฐประศาสนศาสตร์ และด้านกฎหมาย ทั้งนี้ การสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายกรัฐมนตรีกำหนด ให้หัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเลขานุการคณะกรรมการ

มาตรา 12 ให้คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) จัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแผนปฏิบัติการ เพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภา

2.3.1 แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2551 และแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) กำหนดลักษณะภารกิจที่จะถ่ายโอนไว้ 6 ด้าน ๆ ได้แก่

ด้านที่ 1 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ด้านที่ 2 ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต

ด้านที่ 3 ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย

ด้านที่ 4 การวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พณิชยกรรม และการท่องเที่ยว

ด้านที่ 5 ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

ด้านที่ 6 ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้านที่เกี่ยวข้องกับกรมทรัพยากรน้ำบาดาล คือ ด้านที่ 1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

มีแผนภารกิจด้านสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ โดยมีกลุ่มภารกิจแหล่งน้ำ/ประปาชนบท (แหล่งน้ำอุปโภค/บริโภค และแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร) เป็นผู้ดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับ โดยข้อมูลจากรายงานการประชุม คณะอนุกรรมการบริการแผนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนปฏิบัติการกำหนด ขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการถ่ายโอนภารกิจ ครั้งที่ 5 เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2561 มีมติ แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ วิธีการและขั้นตอนการบริหารจัดการภารกิจถ่ายโอน ด้านแหล่งน้ำ ขอบเขตการถ่ายโอน ข้อ 1.2.1 นอกเหนือจากภารกิจตามข้อ 1.1.1-1.1.3 ได้แก่ แหล่งน้ำที่มี ปริมาณเก็บกัก น้อยกว่า 2 ล้านลูกบาศก์เมตร แหล่งน้ำที่มีการใช้ประโยชน์ของประชาชนครอบคลุมพื้นที่ หนึ่งจังหวัด และบ่อน้ำบาดาล นอกเหนือจากข้อ 1.1.3 บ่อน้ำบาดาลในพื้นที่หาน้ำยากซึ่งต้องใช้วิชาการ ด้านอุทกธรณีวิทยาขั้นสูง ให้ส่วนราชการถ่ายโอนภารกิจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหยุดการดำเนินการ และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแทนส่วนราชการ รวมทั้งส่วนราชการถ่ายโอนสิ่งก่อสร้างและ ทรัพย์สินที่มีอยู่ในสภาพดีใช้งานได้ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการและบำรุงรักษา หากสิ่งก่อสร้างและ ทรัพย์สินที่ได้รับโอนมีสภาพชำรุดเสียหาย ให้ส่วนราชการดำเนินการซ่อมแซมก่อนถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น และตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของโครงการก่อนส่งมอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.3.2 (ร่าง) แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 3)

พ.ศ. 2563 – 2565 และ (ร่าง) แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2563 – 2565 กำหนดขอบเขตการถ่ายโอนด้านแหล่งน้ำไว้ในขอบเขต การถ่ายโอน ขั้นตอน/วิธีปฏิบัติ ในแผนภารกิจด้านสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ ได้แก่ 1. กลุ่มภารกิจ แหล่งน้ำ/ประปาชนบท (1.1) ภารกิจแหล่งน้ำอุปโภค/บริโภค และแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และ 3. การก่อสร้าง และบำรุงรักษาแหล่งน้ำอุปโภค/บริโภค และแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร โดยการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระหว่าง รัฐบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง กำหนดให้ ส่วนราชการ ได้แก่ กรมทรัพยากรน้ำ กรมชลประทาน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมพัฒนา ที่ดิน กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ทำหน้าที่จัดหาและดูแลรักษาแหล่งน้ำที่ประชาชน ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ทั้งด้านอุปโภค/บริโภค การเกษตรและอุตสาหกรรม ตามพื้นที่ที่หน่วยงานรับผิดชอบ ดังนี้

1) แหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่มีปริมาตรเก็บกักน้ำตั้งแต่ 1 ล้านลูกบาศก์เมตรขึ้นไป เช่น เขื่อนอ่างเก็บน้ำ หนอง บึง สระน้ำ และระบบส่งน้ำที่มีพื้นที่และประโยชน์ตั้งแต่ 500 ไร่ขึ้นไป

2) แหล่งน้ำที่มีขนาดใหญ่หรือขนาดเล็กที่ใช้ประโยชน์ของประชาชน ครอบคลุมพื้นที่ จังหวัดมากกว่า 1 จังหวัดขึ้นไป หากถ่ายโอนให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดใด องค์การบริหาร

ส่วนจังหวัดหนึ่ง จะเกิดปัญหาในการบริหารจัดการ เช่น คลองส่งน้ำที่มีความยาวคาบเกี่ยวมากกว่าหนึ่งจังหวัด ฝายน้ำล้นที่กั้นลำน้ำที่ไหลพาดผ่านมากกว่าหนึ่งจังหวัด

3) บ่อน้ำบาดาลในพื้นที่ที่หาน้ำยาก ซึ่งต้องใช้วิชาการด้านอุทกธรณีวิทยาชั้นสูง เช่น แหล่งน้ำบาดาลประเภทหินแข็ง และแหล่งน้ำบาดาลประเภทที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน หรือเกิดวิกฤตการณ์ น้ำบาดาล เช่น พื้นที่เกลือ หิน และพื้นที่ที่มีชั้นน้ำเค็มแทรกตัวอยู่ รวมทั้งบ่อน้ำบาดาลในเขตวิกฤตการณ์ น้ำบาดาล บ่อสังเกตการณ์และบ่อดูดซับ (กรมทรัพยากรน้ำบาดาลเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก)

4) นอกเหนือจากภารกิจตามข้อ 1.1 – 1.3 ได้แก่ แหล่งน้ำที่มีปริมาตรเก็บกัก น้อยกว่า 1 ล้านลูกบาศก์เมตร แหล่งน้ำที่มีการใช้ประโยชน์ของประชาชนครอบคลุมพื้นที่หนึ่งจังหวัด และบ่อน้ำบาดาลนอกเหนือจากข้อ 1.3 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแทน รวมทั้ง ถ่ายโอนสิ่งก่อสร้าง และทรัพย์สินที่มีอยู่ในสภาพดีใช้งานได้ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการ และบำรุงรักษา หากสิ่งก่อสร้างและทรัพย์สินที่จะถ่ายโอนมีสภาพชำรุดเสียหาย ให้ส่วนราชการดำเนินการซ่อมแซมก่อนถ่ายโอน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5) กรณีแหล่งน้ำที่เกิน 2 ล้านลูกบาศก์เมตร ถ้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความจำเป็นในการใช้น้ำ และมีความประสงค์จะขอรับโอนจากส่วนราชการ สามารถดำเนินการได้โดยยื่น คำร้องต่อส่วนราชการ และให้เสนอคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณา เป็นรายกรณีไป

2.4 พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ตามที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติ ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 112 ก เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2561 โดยจะ ใช้บังคับเมื่อพ้นสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป คือวันที่ 27 มกราคม 2562 **เว้นแต่ บทบัญญัติในหมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ และมาตรา 104 ให้บังคับใช้ เมื่อพ้นกำหนด 2 ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้บังคับใช้เป็นต้นไปนั้น** โครงสร้างของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ประกอบด้วย 9 หมวด และบทเฉพาะกาล จำนวน 106 มาตรา ได้แก่ หมวด 1 ทรัพยากรน้ำ หมวด 2 สิทธิในน้ำ หมวด 3 องค์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ หมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ หมวด 5 ภาวะน้ำแล้งและ ภาวะน้ำท่วม หมวด 6 การอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ หมวด 7 พนักงานเจ้าหน้าที่ หมวด 8 ความรับผิดชอบทางแพ่งในกรณีที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ และหมวด 9 บทกำหนดโทษ

ทั้งนี้ การจัดสรรน้ำของประเทศ ได้คำนึงถึงน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค การรักษาระบบนิเวศ จาริตประเพณี การบรรเทาสาธารณภัย การคมนาคม เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว ซึ่งการจัดลำดับความสำคัญให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สำนักงานทรัพยากรน้ำ แห่งชาติ) กำหนด

นอกจากนี้ โครงสร้างของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ยังได้แบ่งการใช้ ทรัพยากรน้ำสาธารณะ (มาตรา 41) เป็นสามประเภท คือ **การใช้น้ำประเภทที่หนึ่ง** ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำ สาธารณะเพื่อการดำรงชีพ การอุปโภคบริโภคในครัวเรือน การเกษตรหรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อยังชีพ การอุตสาหกรรมในครัวเรือน การรักษาระบบนิเวศ จาริตประเพณี การบรรเทาสาธารณภัย การคมนาคม และการใช้น้ำในปริมาณเล็กน้อย **การใช้น้ำประเภทที่สอง** ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ เพื่อการอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การผลิตพลังงานไฟฟ้า การประปาและกิจการอื่น **การใช้น้ำ ประเภทที่สาม** ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ เพื่อกิจการขนาดใหญ่ที่ใช้น้ำปริมาณมาก หรืออาจก่อให้เกิด

ผลกระทบข้ามลุ่มน้ำ หรือครอบคลุมพื้นที่อย่างกว้างขวาง โดยการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามจะต้องมีการขออนุญาตใช้น้ำภายใต้พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 จะมีหน่วยงานกำกับ การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ ซึ่งได้แก่ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ทำหน้าที่เป็นหน่วยงาน regulator ภายใต้พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฉบับนี้ และกรมทรัพยากรน้ำบาดาลในฐานะเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ น้ำบาดาลของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 และที่แก้ไขเพิ่มเติมและอนุบัญญัติ โดยมีแอ่งน้ำบาดาลทั้งหมด 27 แอ่งน้ำบาดาล มีปริมาณการกักเก็บในชั้นน้ำบาดาลรวมประมาณ 1.13 ล้านล้านลูกบาศก์เมตร มีศักยภาพที่จะพัฒนาขึ้นมาใช้ได้ โดยไม่กระทบต่อปริมาณน้ำบาดาลที่มีอยู่ได้รวม ปีละ 45,385 ล้านลูกบาศก์เมตร

การประกาศใช้พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ที่ประกาศราชกิจจานุเบกษา วันที่ 28 ธ.ค. 2561 นี้มีผลให้ต้องวิเคราะห์ความเกี่ยวข้องกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และอนุบัญญัติที่ออกตามความในพระราชบัญญัติ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ตราอำนาจหน้าที่ของ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล เป็นเหตุให้ต้องมีการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาลในหลายประเด็น คือ

ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

มาตรา 2 "พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป เว้นแต่บทบัญญัติใน หมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ และมาตรา 104 ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเป็นต้นไป" นั้น กรมทรัพยากรน้ำบาดาล ต้องดำเนินการโดยในระหว่าง 2 ปี หลังจากพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มีผลใช้บังคับ กรมทรัพยากร น้ำบาดาลจะต้องเตรียมการแก้ไขปรับปรุง อนุบัญญัติที่ออกตามความในพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 และต้องร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องออกอนุบัญญัติ ตามความในพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

มาตรา 3 การจัดสรร การใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และสิทธิในน้ำ ดังนั้น เมื่อพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มีผลใช้บังคับแล้ว การควบคุม กำกับ ดูแล เกี่ยวกับการเจาะน้ำบาดาล และระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาล กรมทรัพยากรน้ำบาดาล ยังต้องดำเนินการตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล ซึ่งบทบัญญัติในพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ไม่มีการกำหนดเรื่องดังกล่าวไว้

มาตรา 4 มีการนิยามความหมายของคำที่ใช้ในพระราชบัญญัติ โดยกำหนดให้ “ทรัพยากร น้ำสาธารณะ” หมายถึง น้ำบาดาล ตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล และกำหนดให้ “ทรัพยากรน้ำ” หมายถึง ทรัพยากรน้ำสาธารณะด้วย ซึ่งเป็นการกำหนดให้การบริหารจัดการน้ำบาดาลต้องอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติ ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ด้วย

มาตรา 6 รัฐมีอำนาจใช้ พัฒนา บริหารจัดการ บำรุงรักษา ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างสมดุลและยั่งยืนโดยกำหนดให้อำนาจนายกรัฐมนตรีประกาศให้หน่วยงาน ของรัฐ หรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้รับผิดชอบควบคุม ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำสาธารณะ แห่งใดก็ได้ แต่ยกเว้น ทรัพยากรน้ำสาธารณะที่เป็นน้ำบาดาล ตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล ซึ่งจะอยู่ในความ รับผิดชอบของ กรมทรัพยากรน้ำบาดาลที่จะต้องควบคุม กำกับดูแล และอนุรักษ์ตามอำนาจหน้าที่ใน กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำบาดาล

มาตรา 7 ทรัพยากรน้ำสาธารณะเป็นของส่วนรวม และ

มาตรา 8 เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งมีน้ำพุเกิดขึ้น หรือมีน้ำไหลผ่านตามธรรมชาติ ไม่ว่าบนดินหรือใต้ดิน ย่อมมีสิทธิใช้หรือกักเก็บน้ำนั้นได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในที่ดินของตน และไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่น ข้อกำหนดนี้ถือเป็นการกำหนดหลักการใหม่ที่ทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ซึ่งรวมถึงน้ำบาดาลตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาลเป็นของส่วนรวม โดยบุคคลมีสิทธิใช้หรือกักเก็บน้ำได้เท่าที่จำเป็น และไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่น แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยทรัพยากรน้ำ และกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล

หมวด 3 องค์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

ส่วนที่ 1 คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

มาตรา 9 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ” เรียกโดยย่อว่า “กนช” ประกอบด้วย 1) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ 2) รองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ 3) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ 4) กรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำ จำนวนหกคน ซึ่งได้รับการคัดเลือกมาจากกรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำ กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิ และ 5) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสี่คน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญประสบการณ์ และผลงานเป็นที่ประจักษ์ ไม่น้อยกว่าห้าปีในด้านเกษตร ด้านทรัพยากรน้ำ ด้านผังเมือง ด้านสิ่งแวดล้อม หรือด้านอุตสาหกรรม โดยให้เลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้เลขาธิการแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานอีกไม่เกินสองคน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา 17 คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ ดังนั้น การออกใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สาม จะต้องให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พิจารณา และให้ความเห็นชอบก่อนอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล จึงจะออกใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สามได้ ทั้งนี้ ภายใต้หลักเกณฑ์การพิจารณาอนุญาตตามกฎหมายกระทรวงที่ออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา 45 พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ซึ่งกรมทรัพยากรน้ำบาดาลต้องเตรียมการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สาม ตามมาตรา 45 ดังกล่าวด้วย

ส่วนที่ 3 ลุ่มน้ำและคณะกรรมการลุ่มน้ำ

มาตรา 25 ให้มีการกำหนดลุ่มน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาลจะต้องเตรียมข้อมูลทางด้านวิชาการน้ำบาดาล ข้อมูลชั้นน้ำบาดาล ข้อมูลแอ่งน้ำบาดาล เพื่อร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดลุ่มน้ำ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ซึ่งจะได้มีการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ ตามนัยมาตรา 35 แห่ง พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ต่อไป

มาตรา 27 และมาตรา 35 ให้มีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำโดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำ และมีผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำบาดาลเป็นกรรมการ ซึ่งกรมทรัพยากรน้ำบาดาลจะต้องเตรียมความพร้อมในเรื่องข้อมูลด้านวิชาการน้ำบาดาล พร้อมทั้งเตรียมกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้น้ำประเภทที่สอง

และการออกใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สองจะต้องให้คณะกรรมการลุ่มน้ำในเขตลุ่มน้ำให้ความเห็นชอบก่อนกรมทรัพยากรน้ำบาดาล จึงจะออกใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สองได้ ทั้งนี้ ภายใต้หลักเกณฑ์การพิจารณาการอนุญาตตามกฎหมายที่ออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา 45 แห่ง พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ด้วย

หมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ

มาตรา 40 การจัดสรรน้ำของประเทศโดยการจัดลำดับความสำคัญให้เป็นไปตามที่สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติกำหนด และมาตรา 41 การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ แต่ตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ.2520 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546 มาตรา 7 ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนด ประเภทการใช้น้ำบาดาล และการขอใบอนุญาต และการออกใบอนุญาตเกี่ยวกับการประกอบกิจการน้ำบาดาล ดังนั้น กรมทรัพยากรน้ำบาดาลต้องเสนอหลักเกณฑ์ลักษณะการใช้น้ำในแต่ละประเภทต่อสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการแบ่งประเภทการใช้น้ำบาดาลให้สอดคล้องกับการแบ่งประเภทการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

มาตรา 42 การใช้น้ำประเภทที่หนึ่งไม่ต้องขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำและไม่ต้องชำระค่าใช้น้ำให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำข้อมูลการใช้น้ำ (มาตรา 55 มิให้นำความในมาตรา 42 วรรคหนึ่ง มาตรา 48 และมาตรา 54 มาใช้บังคับแก่การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะที่เป็นน้ำบาดาลตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล)

มาตรา 43 การใช้น้ำประเภทที่สองต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ หรืออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล แล้วแต่กรณี

มาตรา 44 การใช้น้ำประเภทที่สามต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ หรืออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล แล้วแต่กรณี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

มาตรา 45 มาตรา 46 และ 47 เกี่ยวกับการพิจารณาการขอรับ การออก และการต่ออายุใบอนุญาต จึงสรุปได้ว่า **การใช้น้ำประเภทที่หนึ่ง** จะต้องดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาลทั้งหมด **การใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม** เฉพาะในส่วนของการเจาะน้ำบาดาลยังต้องดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล และอยู่ในอำนาจของอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาลมอบหมายเป็นผู้ออกใบอนุญาตเจาะน้ำบาดาล ส่วนของการใช้น้ำบาดาลจะต้องพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 โดยอำนาจการออกใบอนุญาตเป็นของอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาลเท่านั้น และต้องผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำสำหรับการอนุญาตให้ใช้น้ำประเภทที่สอง หรือผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำหรับการอนุญาตให้ใช้น้ำประเภทที่สาม

มาตรา 48 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม ไม่เกินอัตราที่กำหนดในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 55 มิให้นำความในมาตรา 42 วรรคหนึ่ง มาตรา 48 และมาตรา 54 มาใช้บังคับแก่การใช้ ทรัพยากรน้ำสาธารณะที่เป็นน้ำบาดาลตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล) ดังนั้นโดยสรุปกรมทรัพยากรน้ำบาดาล จะต้องปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล ในส่วนของ

การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำในแต่ละประเภทให้สอดคล้องกับหลักการตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

มาตรา 49 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดอัตราค่าใช้น้ำประเภทที่สองและที่สาม พร้อมทั้ง หลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บ ลดหย่อน หรือยกเว้นค่าใช้น้ำ

มาตรา 50 ได้กำหนดยกเว้นน้ำบาดาลตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล ซึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่อาจออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าใช้น้ำบาดาล การเรียกเก็บลดหย่อน หรือยกเว้นค่าใช้น้ำบาดาล สำหรับการใช้น้ำประเภทที่สอง และประเภทที่สาม ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ได้ ซึ่งการกำหนดอัตราค่าใช้น้ำการเรียกเก็บ ลดหย่อน หรือยกเว้นค่าใช้น้ำ ประเภทที่หนึ่ง ประเภทที่สอง และประเภทที่สาม อยู่ในอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่จะออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าใช้น้ำบาดาล โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ดังนั้น กรมทรัพยากรน้ำบาดาล จะต้องปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาลในส่วนที่เกี่ยวกับการเรียกเก็บลดหย่อน หรือยกเว้นค่าใช้น้ำบาดาล และการกำหนดอัตราค่าใช้น้ำบาดาล และอัตราค่าอนุรักษ์น้ำบาดาลในแต่ละประเภทการใช้น้ำ ให้สอดคล้องกับหลักการตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

มาตรา 51 กำหนดให้ผู้ใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามต้องติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมนปริมาณน้ำที่ใช้ และเก็บข้อมูลที่จำเป็น ดังนั้น กรมทรัพยากรน้ำบาดาล จะต้องพิจารณาทบทวนหลักเกณฑ์การติดตั้งเครื่องวัดปริมาณน้ำประจำบ่อน้ำบาดาล/การประเมนน้ำที่ใช้ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ให้เหมาะสมสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมนปริมาณน้ำที่ใช้ที่จะออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

มาตรา 52 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แล้วแต่กรณี มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำหยุดการใช้น้ำประเภทที่สอง และประเภทที่สาม ที่เป็นเหตุให้เกิดผลกระทบต่อความสมดุลของทรัพยากรน้ำสาธารณะ เป็นการชั่วคราวได้ ซึ่งเป็นการขยายอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งแต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตาม พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ให้มากกว่าอำนาจตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ที่เดิมดำเนินการได้เพียงการใช้น้ำประเภทที่หนึ่ง นอกจากนี้ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ยังให้อำนาจในการสั่งพัก หรือ เพิกถอนใบอนุญาตในมาตรา 53 และ 54 ด้วย

หมวด 6 การอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ

มาตรา 78 ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อการอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นการกำหนดมาตรการทางวิชาการ และมาตรการคุ้มครองทรัพยากรน้ำสาธารณะหากผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษทางอาญา ตามมาตรา 95 และมาตรา 96 แห่ง พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ดังนั้น กรมทรัพยากรน้ำบาดาลจะต้องเตรียมข้อมูลด้านวิชาการน้ำบาดาล ทั้งทางด้านปริมาณน้ำบาดาลและคุณภาพน้ำบาดาลในแต่ละพื้นที่ เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการออกกฎกระทรวงตามมาตรา 78 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ประกอบกับอาจต้องปรับปรุงมาตรการทางวิชาการตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล ให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรน้ำ มาตรการทางวิชาการตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 มีผลใช้บังคับเฉพาะผู้รับ

ใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 เท่านั้น แต่มาตรการทางวิชาการตามมาตรา 78 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 จะมีผลใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไปไม่จำกัดเฉพาะผู้รับใบอนุญาต

มาตรา 80 กำหนดให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบตามมาตรา 80 (3) แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดำเนินการกับบุคคลที่ฝ่าฝืนตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 เท่านั้น ไม่รวมถึงการฝ่าฝืนตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 เช่น การฝ่าฝืนใช้น้ำประเภที่สอง หรือประเภที่สาม โดยไม่ได้รับใบอนุญาต หรือฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตาม มาตรา 78

มาตรา 83 กำหนดหลักการความรับผิดชอบทางละเมิด กับผู้ที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ หรือใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย โดยผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนต่อรัฐซึ่งหลักการดังกล่าวจะต้องนำมาใช้บังคับกับผู้สูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตด้วย

หมวด 9 บทกำหนดโทษ

มาตรา 89 เป็นบทกำหนดโทษ กรณีมีผู้ฝ่าฝืนใช้น้ำประเภที่สอง

มาตรา 90 เป็นบทลงโทษ กรณีผู้ฝ่าฝืนใช้น้ำบาดาลประเภที่สาม โดยไม่ได้รับอนุญาตจะลงโทษตามมาตรา 36 ทวิแห่งพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ไม่ได้

มาตรา 91 ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ จะต้องได้รับโทษทางอาญา ซึ่งมีอัตราโทษสูงกว่า การขัดขวางพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ตามมาตรา 43

มาตรา 95 และมาตรา 96 กำหนดบทลงโทษทางอาญากับบุคคลใด ๆ ที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงเกี่ยวกับมาตรการทางวิชาการหรือมาตรการคุ้มครองตามมาตรา 78 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ซึ่งมีความแตกต่างจากมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ที่กำหนดลงโทษทางอาญาเฉพาะกับผู้รับใบอนุญาตที่ไม่ปฏิบัติตามประกาศกระทรวงเกี่ยวกับมาตรการทางวิชาการเท่านั้น

มาตรา 97 กำหนดหลักการกรณีผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล หากกรรมการหรือผู้จัดการหรือบุคคลใดที่รับผิดชอบในการดำเนินงาน ได้สั่งการหรือกระทำ หรือละเว้น จนเป็นเหตุให้นิติบุคคลกระทำความผิดผู้นั้นต้องรับโทษในความผิดนั้นๆ ด้วย ดังนั้น หากผู้ที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 เป็นผู้แทนนิติบุคคลจะต้องได้รับโทษสำหรับความผิดนั้นด้วย ซึ่งเป็นหลักการที่ไม่มีกำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520

มาตรา 98 ความผิดตามมาตรา 85 มาตรา 86 มาตรา 87 มาตรา 88 มาตรา 89 มาตรา 91 และมาตรา 92 ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบมีอำนาจเปรียบเทียบได้ แต่ความผิดใช้น้ำบาดาลตามการใช้น้ำประเภที่สามโดยไม่ได้รับอนุญาต จะไม่สามารถเปรียบเทียบคดีได้ ทั้งตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 และพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 จะต้องดำเนินการร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนเพื่อส่งเรื่องให้อัยการสั่งฟ้องดำเนินคดีในชั้นศาล

มาตรา 99 องค์ประกอบคณะกรรมการเปรียบเทียบคดี ต่างจากตามมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ซึ่งกำหนดให้รัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายจำนวน คณะละสามคน

บทเฉพาะกาล

มาตรา 104 เป็นบทเฉพาะกาลที่กำหนดให้เมื่อกฎกระทรวงเกี่ยวกับการอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สอง และประเภทที่สาม มีผลใช้บังคับแล้ว ให้ผู้ใช้น้ำที่เข้าลักษณะมายื่นคำขอรับใบอนุญาตใช้น้ำแล้วแต่กรณี ดังนั้น ก่อนที่จะมีการออกกฎกระทรวงเกี่ยวกับการอนุญาตดังกล่าว กรมทรัพยากรน้ำบาดาลจะต้องจำแนกผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลออกเป็น 3 ประเภท ตามลักษณะการใช้น้ำตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 แล้วแจ้งให้ผู้ใช้น้ำทราบและดำเนินการขออนุญาตใน 60 วัน

มาตรา 105 เป็นบทเฉพาะกาล กำหนดให้ในระหว่างที่หมวด 4 ยังไม่มีผลใช้บังคับ หรือมีผลใช้บังคับแล้ว แต่ยังไม่ได้ออกอนุบัญญัติตามหมวด 4 ให้การขออนุญาตและการอนุญาตใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะที่เป็นน้ำบาดาล อัตราค่าธรรมเนียม อัตราค่าใช้น้ำ การเรียกเก็บ ลดหย่อน หรือยกเว้นค่าใช้น้ำจากทรัพยากรน้ำสาธารณะ ให้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาลไปพลางก่อนจนกว่า หมวด 4 หรืออนุบัญญัติตามหมวด 4 จะมีผลใช้บังคับ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมาย แก่ผู้ใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะที่เป็นน้ำบาดาล เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

3. ความสอดคล้องกับแผน 3 ระดับ ตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560

การจัดทำแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ต้องความสอดคล้องกับแผน 3 ระดับ ตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 โดยศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมีรายละเอียด ดังนี้

- 3.1 แผนระดับที่ 1 (ยุทธศาสตร์ชาติ)
 - ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)
 - เป้าหมาย SDGs
- 3.2 แผนระดับที่ 2 (เฉพาะที่เกี่ยวข้อง)
 - แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี
 - แผนปฏิรูปประเทศ
 - (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13
 - นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ
- 3.3 แผนระดับที่ 3 ที่เกี่ยวข้อง
 - แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)
 - คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) แถลงต่อรัฐสภา
 - นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (นายวราวุธ ศิลปอาชา)
 - แผนปฏิบัติการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2565 – 2569)

3.1 แผนระดับที่ 1 (ยุทธศาสตร์ชาติ)

3.1.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 65 กำหนดให้รัฐบาลต้องจัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในระยะยาว ตามหลักการธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันให้บรรลุเป้าหมายในระยะเวลาที่กำหนด โดยภายใต้เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงของจำนวนประชากร โครงสร้างทางเศรษฐกิจ สภาพสังคม และสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ประเทศจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์ระยะยาว พร้อมทั้งแนวทางยุทธศาสตร์หลักในการดำเนินการ โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ประเทศและประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ดังนี้

วิสัยทัศน์ประเทศ

“ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ได้แก่ การมีเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่ง เขตอำนาจรัฐการดำรงอยู่อย่างมั่นคง ยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติ การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุขเป็นปึกแผ่น มีความมั่นคงทางสังคมท่ามกลางพหุสังคม และการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรม และความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงานและอาหารความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติ ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียน และประชาคมโลก อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี

ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง เป้าหมายการพัฒนา คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคงปลอดภัย เอกราช อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ มุ่งเน้นการพัฒนาคน เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการ บนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน เป้าหมายการพัฒนา คือ การยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติบนพื้นฐานแนวคิด (1) การต่อยอดอดีต โดยมองกลับไปยังรากเหง้า จุดเด่น และความได้เปรียบของประเทศ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม (2) ปรับปัจจุบัน เพื่อปูทางสู่อนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ และ (3) สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต โดยเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคนรุ่นใหม่ และปรับรูปแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เป้าหมายการพัฒนา คือ พัฒนาคนในทุกมิติและทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ มีความพร้อมทั้งกายใจ สติปัญญา มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่นๆ โดยมีอาชีพตามความถนัดของตน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม เป้าหมายการพัฒนา คือ การดึงเอาพลังของภาคส่วนต่างๆ มาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิด ร่วมทำ เพื่อส่วนรวม การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบ ไปสู่กลไกการบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยรัฐให้หลักประกันการเข้าถึงบริการ และสวัสดิการที่มีคุณภาพ อย่างเป็นธรรม และยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป้าหมายการพัฒนา คือ การพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกัน อย่างบูรณาการ บนพื้นฐานการเติบโตร่วมกัน มีการสร้างสมดุลทั้งด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริง

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เป้าหมายการพัฒนา คือ การปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชน และประโยชน์ส่วนรวม โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ แยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐ ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวมมีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง การนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ รวมถึงการนำระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่าและปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล นอกจากนี้ กฎหมาย ต้องมีความชัดเจน มีเพียงเท่าที่จำเป็น มีความทันสมัยและความเป็นสากล

สรุปได้ว่า ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกรมทรัพยากรน้ำบาดาล คือ ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประเด็นการพัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นพัฒนาน้ำทั้งระบบ เพื่อให้เกิดความมั่นคง เพิ่มผลิตผลในเรื่อง การจัดการและการใช้น้ำทุกภาคส่วน ดูแลภัยพิบัติ ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย คือ **1) พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ** โดยจัดให้มีน้ำสะอาดใช้ทุกครัวเรือนในชุมชนชนบท ในปริมาณ คุณภาพ และราคาที่เข้าถึงได้ มีระบบการจัดการน้ำชุมชนที่เหมาะสม พร้อมทั้งส่งเสริมฟื้นฟูอนุรักษ์ แอ่งน้ำบาดาล ให้มีปริมาณและคุณภาพน้ำ และใช้ประโยชน์ได้ตามเกณฑ์ มีการจัดทำแผนป้องกัน ฟื้นฟูรักษา แหล่งน้ำบาดาล ตามพื้นที่ที่กำหนดและความสำคัญ และมีการพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบให้มีระดับความมั่นคงในระดับสากล โดยการจัดหาและใช้น้ำที่สมดุล ทันสมัย ทันการณ์ และสร้างความเป็นธรรม ใช้ระบบทั้งทางโครงสร้าง กฎระเบียบ การบริหารจัดการการจัดหาและใช้น้ำที่ได้สมดุล ระบบและกลไกการจัดสรรน้ำที่เป็นธรรม การยกระดับผลิตภาพการใช้น้ำให้เทียบเท่าระดับสากล รวมทั้งการเตรียมความพร้อมทางบุคลากร สังคม สารสนเทศและการสื่อสาร การพัฒนาเครื่องมือการจัดการ การดำเนินการเพื่อสร้างสมดุล สร้างวินัยของประชาชนในการใช้น้ำและการอนุรักษ์อย่างรู้คุณค่า พร้อมทั้งมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สารสนเทศกับนานาชาติ และการดำเนินการร่วมใช้น้ำกับแม่น้ำระหว่างประเทศ โดยพิจารณาและดำเนินการ โครงการบูรณาการและเชื่อมโยงกับประเด็นอื่นร่วมกับระดับสากล และมีการจัดระบบการจัดการน้ำในภาวะวิกฤติ ให้สามารถลดสูญเสียความเสี่ยง จากภัยพิบัติที่เกิดจากน้ำตามหลักวิชาการให้อยู่ในขอบเขตที่ควบคุม ที่มีประสิทธิภาพ โดยแบ่งตามลักษณะของแต่ละพื้นที่ได้ และสามารถฟื้นตัวได้ในเวลาอันสั้น และ **2) เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำ ให้ทัดเทียมกับระดับสากล** โดยจัดให้มีแหล่งน้ำสำรอง พร้อมทั้งจัดให้มีน้ำใช้เพียงพอสำหรับการพัฒนาเกษตร อุตสาหกรรม และท่องเที่ยว พร้อมทั้งการเพิ่มผลิตภาพของการใช้น้ำ โดยการใช้อย่างมีคุณค่า การนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ เพิ่มประสิทธิภาพการส่งและการใช้น้ำทุกภาคส่วน และเพิ่มการเก็บกักในพื้นที่ มีระบบการขออนุญาตใช้น้ำตามเกณฑ์และความสำคัญ เพื่อสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มของภาคการผลิตและบริการและรองรับการเติบโตของเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต

3.1.2 เป้าหมาย SDGs

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals หรือตัวย่อว่า SDGs) เป็นเป้าหมายเกี่ยวกับการพัฒนาระดับนานาชาติซึ่งจัดทำขึ้นโดยองค์กรสหประชาชาติ เป้าหมายโลกแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืนนี้ได้เผยแพร่และใช้แทนเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ ที่หมดอายุเมื่อสิ้นปี 2558 โดย SDGs เป็นทิศทางการพัฒนาดังแต่ปี 2558 - 2573 ประเทศกลางที่จะปฏิบัติตามเป้าหมาย 17 เป้าหมาย ดังนี้

- 1) เป้าหมายที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่
- 2) เป้าหมายที่ 2 ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน
- 3) เป้าหมายที่ 3 สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย
- 4) เป้าหมายที่ 4 สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 5) เป้าหมายที่ 5 บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศและให้อำนาจของผู้หญิงและเด็กหญิงทุกคน

6) เป้าหมายที่ 6 สร้างหลักประกันว่าจะมีการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคน และมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน เป้าหมาย

6.1 การให้ทุกคนเข้าถึงน้ำดื่มที่ปลอดภัยและมีราคาที่สามารถซื้อหาได้ ภายในปี 2573

6.2 การให้ทุกคนเข้าถึงสุขอนามัยที่พอเพียงและเป็นธรรมและยุติการขับถ่ายในที่โล่ง โดยให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อความต้องการของผู้หญิง เด็กหญิงและกลุ่มที่อยู่ใต้สถานการณ์ที่เปราะบาง ภายในปี 2573

6.3 ยกระดับคุณภาพน้ำ โดยลดมลพิษ ขจัดการทิ้งขยะและลดการปล่อยสารเคมีและวัสดุอันตราย ลดสัดส่วนน้ำเสียที่ไม่ผ่านกระบวนการลงครึ่งหนึ่ง และเพิ่มการนำกลับมาใช้ใหม่ทั่วโลก ภายในปี 2573

6.4 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในทุกภาคส่วน และสร้างหลักประกันว่าจะมีการใช้น้ำและจัดหาน้ำที่ยั่งยืน เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ และลดจำนวนประชาชนที่ประสบความทุกข์จากการขาดแคลนน้ำ ภายในปี 2573

6.5 ดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบองค์รวมในทุกระดับ รวมถึงผ่านทางความร่วมมือระหว่างเขตแดนตามความเหมาะสม ภายในปี 2573

6.6 ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับแหล่งน้ำ รวมถึงภูเขา ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำ ชั้นหินอุ้มน้ำและทะเลสาบ ภายในปี 2563

7) เป้าหมายที่ 7 สร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่สามารถซื้อหาได้ เชื่อถือได้ และยั่งยืน

8) เป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุมและยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่และมีผลิตภาพ และการมีงานที่สมควรสำหรับทุกคน

9) เป้าหมายที่ 9 สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความทนทาน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม

- 10) เป้าหมายที่ 10 ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ
- 11) เป้าหมายที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุมปลอดภัย มีภูมิต้านทาน และยั่งยืน
- 12) เป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการบริโภคและผลิตที่ยั่งยืน
- 13) เป้าหมายที่ 13 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น
- 14) เป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเลและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
- 15) เป้าหมายที่ 15 ปกป้อง พื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ
- 16) เป้าหมายที่ 16 ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุม ในทุกระดับ
- 17) เป้าหมายที่ 17 เสริมความเข้มแข็งให้แก่กลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูสภาพหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนการเงิน

สรุปได้ว่า เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ได้แก่ เป้าหมายที่ 6 สร้างหลักประกันว่าจะมีการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคนและมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน โดยบรรลุเป้าหมาย ดังนี้ 6.1) การให้ทุกคนเข้าถึงน้ำดื่มที่ปลอดภัยและมีราคาที่สามารถซื้อหาได้ ภายในปี 2573 6.4) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในทุกภาคส่วนและสร้างหลักประกันว่าจะมีการใช้น้ำและจัดหาน้ำที่ยั่งยืน 6.5) ดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบองค์รวมในทุกระดับ รวมถึงผ่านทางความร่วมมือระหว่างเขตแดนตามความเหมาะสม ภายในปี 2573 และ 6.6) ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับแหล่งน้ำ รวมถึงภูเขา ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำ ชั้นหินอุ้มน้ำและทะเลสาบ ภายในปี 2563

3.2 แผนระดับที่ 2 (เฉพาะที่เกี่ยวข้อง)

3.2.1 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นส่วนสำคัญในการถ่ายทอดเป้าหมาย และประเด็นยุทธศาสตร์ชาติลงสู่แผนระดับต่างๆ เพื่อให้ส่วนราชการสามารถนำไปใช้ในทางปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และป้องกันการเกิดความสับสน โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นแผนระดับที่ 2 ที่มีความสำคัญในการเป็นแนวทางการพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติที่วางไว้ในปี 2580 และถ่ายทอดไปสู่แนวทางในการปฏิบัติในแผนระดับที่ 3 ของหน่วยงาน ซึ่งตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ได้กำหนดไว้ จำนวน 23 ฉบับ ประกอบด้วย 1) ความมั่นคง 2) การต่างประเทศ 3) การเกษตร 4) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต 5) การท่องเที่ยว 6) พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ 7) โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล 8) ผู้ประกอบการ และวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ 9) เขตเศรษฐกิจพิเศษ 10) การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม 11) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต 12) การพัฒนาการเรียนรู้ 13) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี 14) ศักยภาพการกีฬา 15) พลังทางสังคม 16) เศรษฐกิจฐานราก 17) ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม 18) การเติบโตอย่างยั่งยืน 19) การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ

20) การบริการประชาชน และประสิทธิภาพภาครัฐ 21) การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ 22) กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม และ 23) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

การจัดทำแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล สามารถตอบเป้าหมายพัฒนาของยุทธศาสตร์ชาติด้านที่เกี่ยวข้องโดยตรง ในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ฉบับที่ 19) การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ โดยแยกประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 19 การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ มุ่งเน้นการกำหนดเป้าหมาย และแนวทางพัฒนาระบบจัดการน้ำทั้งระบบ เพื่อให้เกิดความมั่นคง เพิ่มผลิตผลในเรื่องการจัดการและการใช้น้ำทุกภาคส่วน โดยมีแนวทางพัฒนาประกอบด้วยแผนย่อย 3 แผน ดังนี้ **19.1) การพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ** **19.2) เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบ ในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล** และ **19.3) การอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำลุ่มน้ำและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ**

สรุปได้ว่า ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกรมทรัพยากรน้ำบาดาล คือ **19.1) การพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ** ด้วยการเพิ่มระดับความมั่นคงด้านน้ำอุปโภคบริโภคโดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท ยกย่องระบบน้ำสะอาดและการดูแลระบบน้ำในชุมชนชนบท เพิ่มระดับความมั่นคงด้านน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมโดยอนุรักษ์แหล่งน้ำธรรมชาติ ปรับปรุงคุณภาพน้ำ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการท่องเที่ยว พัฒนาระบบน้ำชุมชนเพื่อเกษตรยังชีพนอกเขตชลประทาน (ร่วมกับยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง) ยกย่องธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำโดยจัดกฎ ระเบียบ องค์กร จัดทำแผนการพัฒนาระบบน้ำในพื้นที่สำคัญ พัฒนาและดำเนินการโครงการทั้งด้านจัดหาและความต้องการพัฒนาความสามารถของทรัพยากรมนุษย์และองค์กรผู้ใช้น้ำ และการติดต่อพัฒนาโครงการระหว่างประเทศ และ **19.2) เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบ ในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล** การพัฒนาเศรษฐกิจ โดยบูรณาการระบบน้ำแบบบูรณาการและครบวงจรในพื้นที่พัฒนาเกษตรกรรม อุตสาหกรรม ท่องเที่ยว และเพิ่มผลิตภาพจากการใช้น้ำ 10 เท่า (จากค่าเฉลี่ยปี พ.ศ. 2561) โดยส่งเสริมการใช้น้ำซ้ำ ปรับโครงสร้างการใช้น้ำ (ร่วมกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน)

3.2.2 แผนการปฏิรูปประเทศ

รัฐธรรมนูญแห่งประเทศไทย ปี 2560 หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ กำหนดให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศใน 11 ด้าน และต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศจำนวน 11 คณะ เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2560 เพื่อดำเนินการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศ ซึ่งดำเนินการแล้วเสร็จและประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2561 โดยแผนการปฏิรูปประเทศ ประกอบด้วย 1) ด้านการเมือง 2) ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน 3) ด้านกฎหมาย 4) ด้านกระบวนการยุติธรรม 5) ด้านเศรษฐกิจ 6) **ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** เป้าหมายรายเรื่อง 6 เรื่อง ประกอบด้วย 6.1 ทรัพยากรทางบก 6.2 **ทรัพยากรน้ำ** 6.3 ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง 6.4 ความหลากหลายทางชีวภาพ 6.5 สิ่งแวดล้อม และ 6.6 ระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 7) ด้านสาธารณสุข 8) ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ 9) ด้านสังคม 10) ด้านพลังงาน และ 11) ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประเด็นการปฏิรูปที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล คือ **ด้านที่ 6 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรน้ำ**

ที่ผ่านมาแม้ว่าประเทศไทยได้กำหนดแนวนโยบายตลอดจนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างต่อเนื่อง แต่เนื่องจากขนาดและความสลับซับซ้อนของสภาพปัญหาที่เพิ่มขึ้น และแปรเปลี่ยนตลอดเวลา การบูรณาการเชิงพื้นที่ที่ร่วมกันระหว่างหน่วยงานราชการส่วนกลาง ท้องถิ่น และประชาชนยังไม่ชัดเจน ความไม่สมดุลกันระหว่างการอนุรักษ์ การใช้ประโยชน์ และการพัฒนา การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานยังทำได้ช้า อีกทั้งความต้องการใช้น้ำของประเทศที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืนได้ ดังนั้น คณะทำงานฯ จึงได้กำหนดกรอบการปฏิรูป 5 ประเด็น ซึ่งจะช่วยให้การบริหารและพัฒนาทรัพยากรน้ำของประเทศบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ซึ่งประกอบด้วย

1) **การบริหารแผนโครงการที่สำคัญตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ** ซึ่งเมื่อปฏิรูปแล้วจะทำให้การพัฒนาโครงการสำคัญระดับชาติมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งในเรื่องผู้รับผิดชอบโครงการ กระบวนการพัฒนาโครงการการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง กระบวนการด้านงบประมาณ รวมทั้งการปฏิรูปวิธีการบริหารโครงการขนาดใหญ่อย่างเป็นระบบ เชื่อมโยงกับโครงการขนาดกลางและขนาดเล็ก เพื่อสร้างความยืดหยุ่น และรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ

2) **การบริหารเชิงพื้นที่** ซึ่งเมื่อปฏิรูปแล้วจะทำให้เกิดความชัดเจนการแบ่งเขตบริหารจัดการและกำหนดผู้รับผิดชอบผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานในพื้นที่ เกิดความชัดเจนด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการจัดรูปที่ดินที่มุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการน้ำ

3) **ระบบเส้นทางน้ำ** ซึ่งเมื่อปฏิรูปแล้วจะทำให้เกิดการจัดการระบบเส้นทางน้ำที่มีความสอดคล้องกับระบบผังเมือง ประกาศขอบเขตเส้นทางน้ำเพื่อให้เกิดความชัดเจนด้านการอนุรักษ์หรือใช้ประโยชน์ร่วมกันจากเส้นทางน้ำเพื่อการคมนาคม การเกษตรกรรม การประปา การระบายน้ำ หรือรักษาระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม และรักษาเส้นทางน้ำไว้ไม่ให้เกิดการรुक้าหรือถูกทำลายเพิ่มเติมในอนาคต

4) **ระบบขยายผลแบบอย่างความสำเร็จ** ซึ่งเมื่อปฏิรูปแล้วจะทำให้เกิดเครื่องมือและกลไกในการขยายผลความสำเร็จซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการน้ำทั้งในแนวดิ่งและแนวราบ เกิดการขยายผลจากต้นแบบความสำเร็จสู่การบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน

5) **ความรู้ เทคโนโลยี และทรัพยากรมนุษย์เพื่อการบริหารจัดการน้ำ** ซึ่งเมื่อปฏิรูปแล้วจะทำให้เกิดการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรในการบริหารจัดการน้ำในทุกส่วน ให้มีความรู้เข้าถึงข้อมูล เครื่องมือ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อยกระดับการทำงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นด้วยเทคโนโลยี และทันต่อสถานการณ์น้ำในอนาคต

สรุปได้ว่า ซึ่งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำใต้ดิน ได้แก่ การบริหารเชิงพื้นที่ประเด็นย่อยที่ 2.4 สมดุลการใช้น้ำทั้งผิวดินและใต้ดิน โดยตอบสนองแผนปฏิรูป ดังนี้ 1) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย พระราชบัญญัติ มาตรการ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำใต้ดิน ที่มีความเหมาะสมต่อการนำมาใช้งานในปัจจุบัน 2) สร้างเครื่องมือหรือกลไกที่เชื่อมโยงการบริหารจัดการน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน เพื่อให้เกิดความสมดุล 3) ปรับปรุงระบบฐานข้อมูลน้ำใต้ดินให้มีข้อมูลเพียงพอ 4) ผลักดันให้เกิดการนำระบบเติมน้ำใต้ดินมาใช้งาน และ 5) รณรงค์ให้เกิดการใช้ 3R ในการบริหารจัดการน้ำใต้ดิน และมีกระบวนการขยายผลสู่พื้นที่อื่น

3.2.3 (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13

สถานะของประเทศและผลจากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 กำหนดกรอบของมุมมองสถานะในประเทศครอบคลุมมิติการพัฒนา 6 ด้านหลัก ประกอบด้วย 1) ความมั่นคง 2) ความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ 3) การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ 4) โอกาสและความเสมอภาคทางสังคม 5) การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ 6) การปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ และมุ่งเน้นคัดเลือกประเด็นการพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญสูงในการพลิกโฉมประเทศไทยสู่ Hi-Value and Sustainable Thailand ในองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) เศรษฐกิจมูลค่าสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (High Value-Added Economy) 2) สังคมแห่งโอกาสและความเสมอภาค (High Opportunity Society) 3) วิถีชีวิตที่ยั่งยืน (Eco-Friendly Living) และ 4) ปัจจัยสนับสนุนการพลิกโฉมประเทศ (Key Enablers for Thailand's Transformation) โดยภายใต้องค์ประกอบในแต่ละด้าน ได้มีการกำหนด “หมุดหมาย” (Milestones) ซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงสิ่งที่ประเทศไทยปรารถนาจะ ‘เป็น’ มุ่งหวังจะ ‘มี’ หรือต้องการจะ ‘ขจัด’ ในช่วงระยะเวลา 5 ปี ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 เพื่อสะท้อนประเด็นการพัฒนาที่มีความสำคัญต่อการพลิกโฉมประเทศสู่การเป็น Hi-Value and Sustainable Thailand ภายในปี 2570 โดยรายละเอียดขององค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน และหมุดหมาย มีดังนี้

1) เศรษฐกิจมูลค่าสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (High Value-Added Economy)

การปรับทิศทางของภาคการผลิตเดิมที่มีความสำคัญ แต่มีความเสี่ยงที่จะสูญเสียความสามารถในการแข่งขันในอนาคต และส่งเสริมภาคการผลิตที่มีศักยภาพสอดคล้องกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยหมุดหมายที่ประเทศต้องบรรลุให้ได้ภายในระยะ 5 ปีของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 เพื่อให้เป้าหมายของการมี “เศรษฐกิจมูลค่าสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม” บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมประกอบด้วย

หมุดหมายที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง โดยขอบเขตของเป้าหมายการดำเนินงานในแต่ละหมุดหมาย ดังนี้ 1) ภาคการเกษตรของไทยได้รับการปรับโครงสร้างให้เป็นภาคการผลิตที่มีผลตอบแทนสูง ผ่านการยกระดับผลผลิตภาพ การพัฒนาคุณภาพของผลผลิต และการปรับเปลี่ยนประเภทของการผลิตจากการผลิตที่มีมูลค่าเพิ่มต่ำ ไปสู่การผลิตที่มีมูลค่าเพิ่มสูง สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และความต้องการของตลาด โดยส่งเสริมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและภูมิปัญญาในการผลิต และการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกร ด้วยการสนับสนุนข้อมูลและองค์ความรู้ที่จำเป็น รวมทั้งการสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบันเกษตรกร 2) เกษตรกรสามารถเข้าถึงช่องทางการตลาดสินค้าเกษตรที่หลากหลาย อาทิ การขายตรงให้กับผู้ค้าปลีกหรือผู้ส่งออก การขายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม และการทำเกษตรพันธสัญญากับผู้แปรรูป 3) โครงสร้างพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อภาคการเกษตรและเกษตรแปรรูปได้รับการพัฒนาให้เพียงพอต่อความต้องการและมีประสิทธิภาพ อาทิ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ระบบการตรวจรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์การเกษตร และโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านโลจิสติกส์การเกษตร และ 4) เทคโนโลยีชีวภาพเพื่อแปรรูปและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลผลิตและวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรได้รับการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีกลไกการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ส่งเสริมให้เกิดการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio economy)

หมวดหมู่ที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าและความยั่งยืน

หมวดหมู่ที่ 3 ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าของอาเซียน

หมวดหมู่ที่ 4 ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง

หมวดหมู่ที่ 5 ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและจุดยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์

ที่สำคัญของภูมิภาค

หมวดหมู่ที่ 6 ไทยเป็นฐานการผลิตอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะและบริการดิจิทัล

ของอาเซียน

2) สังคมแห่งโอกาสและความเสมอภาค (High Opportunity Society)

การใช้เทคโนโลยี ฐานข้อมูลสารสนเทศ และดิจิทัลแพลตฟอร์ม เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการแข่งขันที่เปิดกว้างและเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในเชิงธุรกิจ เพิ่มพลวัตการเลื่อนสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม (socioeconomic mobility) ทั้งนี้ การมุ่งลดความเหลื่อมล้ำในเชิงธุรกิจ เชิงพื้นที่ และเพิ่มพลวัตการเลื่อนสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมดังกล่าว จะนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ความมั่งคั่ง และการเข้าถึงการศึกษา สาธารณสุข และบริการสาธารณะอื่น ๆ ที่มีคุณภาพ โดยหมวดหมู่ที่ต้องบรรลุในห้วงระยะเวลาของแผนพัฒนาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 เพื่อผลักดันการสร้าง “สังคมแห่งโอกาสและความเสมอภาค” อย่างเป็นรูปธรรม ประกอบด้วย

หมวดหมู่ที่ 7 ไทยมี SMEs ที่เข้มแข็งมีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้

หมวดหมู่ที่ 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองหลักของภูมิภาคที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจ ทันสมัยและน่าอยู่ โดยขอบเขตของเป้าหมายการดำเนินงานในแต่ละหมวดหมู่ ดังนี้ 1) พื้นที่และเมืองหลักของภูมิภาคได้รับการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเต็มศักยภาพ มีการพัฒนาเมืองหลักและการเชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจในทุกภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามแนวระเบียงเศรษฐกิจทั้งในระดับภายในประเทศและระดับภูมิภาค รวมถึงการเชื่อมโยงระหว่างเมืองและชนบทโดยรอบ 2) บริการสาธารณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษา และบริการสาธารณสุข มีคุณภาพมาตรฐานใกล้เคียงกันระหว่างพื้นที่ รวมถึงมีการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร และทรัพยากรที่สำคัญอื่น ๆ อย่างเพียงพอและเหมาะสม 3) **พื้นที่เศรษฐกิจและเมืองหลักทั่วประเทศมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีประสิทธิภาพ และดำเนินงานได้อย่างยั่งยืน** โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการคมนาคม ขนส่งในเมือง และระบบสารสนเทศดิจิทัลที่มีความครอบคลุม สามารถเข้าถึงได้เพื่อรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจในภูมิภาค และพัฒนาปัจจัยดึงดูดการพัฒนาสู่ภูมิภาค (Pull Factors) อย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้ง **มีสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและยั่งยืน (Eco-living)** 4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพในการกำกับดูแล และกำหนดมาตรฐานการให้บริการสาธารณะ ขณะที่ชุมชน สถาบันการศึกษา และภาคเอกชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการออกแบบและขับเคลื่อนการพัฒนาที่เหมาะสมและตอบโจทย์ความต้องการของคนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

หมวดหมู่ที่ 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอเหมาะสม

3) **วิถีชีวิตที่ยั่งยืน (Eco-Friendly Living)** การพัฒนาประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ ทั้งการจัดการของภาครัฐและบทบาทของภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี โดยหมวดหมู่ที่ต้องบรรลุในห้วงระยะเวลาของแผนพัฒนาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 เพื่อผลักดันการสร้าง “วิถีชีวิตที่ยั่งยืน” อย่างเป็นรูปธรรม ประกอบด้วย

หมวดหมู่ที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ

หมวดหมู่ที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยขอบเขตของเป้าหมายการดำเนินงานในแต่ละหมวดหมู่ ดังนี้ 1) พื้นที่ที่ประสบภัยธรรมชาติซ้ำซาก และพื้นที่ที่มีแนวโน้มจะเผชิญกับผลกระทบที่รุนแรงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ได้รับการจัดการให้มีความเสี่ยงที่ลดลง ผ่านการใช้มาตรการป้องกันภัยที่ยั่งยืนและมาตรการปรับตัวที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และการดำเนินชีวิตของประชาชน 2) ทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญต่อการป้องกันความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อาทิ ป่าต้นน้ำ ป่าชายเลน และพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟูให้อยู่ในสภาพดี 3) เป้าหมายด้านการลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและการลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ได้รับการบูรณาการเข้ากับการวางแผนการพัฒนาพื้นที่ ทั้งการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการจัดทำโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งก่อสร้าง 4) ระบบการจัดการภัย ทั้งการคาดการณ์ การเตือนภัย การเผชิญเหตุ และการฟื้นฟูหลังเกิดภัย ในทุกระดับได้รับการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพและศักยภาพที่สูงขึ้น และ 5) ทุกภาคส่วนได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการเตรียมพร้อมรับมือกับภัยธรรมชาติและการปรับตัว เพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโดยเฉพาะการมีมาตรการช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบาง อาทิ คนยากจน และเกษตรกรที่มีแนวโน้มได้รับผลกระทบมากกว่าประชากรกลุ่มอื่น

4) ปัจจัยสนับสนุนการพลิกโฉมประเทศ (Key Enablers for Thailand's Transformation) กลไกการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทั้งระบบการศึกษา และการยกระดับและปรับทักษะแรงงาน ที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและโลกยุคใหม่และส่งเสริมการเคลื่อนย้ายแรงงานไปสู่ภาคการผลิตและบริการที่มีผลิตภาพและมูลค่าสูง และกลไกการบริหารจัดการภาครัฐ ทั้งระเบียบกฎหมาย ระบบงบประมาณ โครงสร้างพื้นฐาน การให้บริการสาธารณะตลอดจน การติดตามประเมินผล ที่ทันสมัย เท้าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ตอบสนองความต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ โดยหมวดหมู่ที่ต้องบรรลุในระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 เพื่อสร้าง “ปัจจัยสนับสนุนการพลิกโฉมประเทศ” ประกอบด้วย

หมวดหมู่ที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต

หมวดหมู่ที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่มีสมรรถนะสูง โดยขอบเขตของเป้าหมายการดำเนินงานในแต่ละหมวดหมู่ ดังนี้ 1) การทำงานของภาครัฐมีความบูรณาการและเป็นเอกภาพ ตั้งแต่ระดับนโยบายระดับปฏิบัติ จนถึงติดตามประเมินผล ทั้งระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาครัฐ และเอกชน รวมถึงการดำเนินงานร่วมกับภาคีการพัฒนาอื่น ๆ 2) โครงสร้างของหน่วยงานภาครัฐมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนควมรวม หรือยกเลิกภารกิจให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ 3) ภาครัฐมีความยั่งยืนทางการคลัง มีความสามารถในการจัดเก็บรายได้เพิ่มขึ้น และมีการบริหารจัดการรายจ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการปรับบทบาทและลดภารกิจเหลือเพียงเท่าที่จำเป็น 4) การบริหารงานภาครัฐและการให้บริการสาธารณะปรับเปลี่ยนสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลเต็มรูปแบบ 5) กฎหมาย ระเบียบ และมาตรการภาครัฐมีความทันสมัย ไม่ซ้ำซ้อน มีการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและสนับสนุนการพลิกโฉมประเทศไปสู่การเป็น Hi-Value and Sustainable Thailand และ 6) ทุกภาคส่วน ทั้งภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน มีบทบาทในการออกแบบ จัดทำ และขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่การเป็น Hi-Value and Sustainable Thailand รวมถึงมีบทบาทในการติดตามตรวจสอบการทำงานของภาครัฐในทุกระดับอย่างเป็นรูปธรรม

สรุปได้ว่า ความเชื่อมโยงระหว่างโอกาสความเสี่ยง และ 13 หมายเหตุของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ได้แก่ การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ความเสี่ยงที่ภัยธรรมชาติมีแนวโน้มเพิ่มความถี่และความรุนแรง องค์ประกอบ 1) เศรษฐกิจมูลค่าสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (High Value-Added Economy) ขอบเขตของเป้าหมายการดำเนินงานในหมายเหตุที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง และ 3) วิถีชีวิตที่ยั่งยืน (Eco-Friendly Living) ขอบเขตของเป้าหมายการดำเนินงานในหมายเหตุที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยการสร้างความสามารถของทุกภาคส่วนในการปรับตัวและรับมือกับภัยธรรมชาติจะช่วยลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติในระยะยาว ในขณะเดียวกันการปรับใช้เทคโนโลยีที่เพิ่มขึ้นในภาคการเกษตรจะช่วยลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีต่อภาคการเกษตรได้

3.2.4 นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 52 บัญญัติให้รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ รัฐต้องจัดให้มีการทหาร การทูต และการข่าวกรองที่มีประสิทธิภาพ กำลังทหารให้ใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศด้วยพระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2559 มาตรา 13 คณะรัฐมนตรีจัดให้มีนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติขึ้นตามข้อเสนอแนะของสภาความมั่นคงแห่งชาติ ประกอบกับ มาตรา 14 บัญญัติให้นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ ต้องมีสาระครอบคลุมถึงนโยบายภายในประเทศนโยบายต่างประเทศ และนโยบายการทหารกับเศรษฐกิจ และอื่นๆ อันเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติให้สอดคล้องต้องกัน เพื่อให้กิจการของหน่วยงานของรัฐสามารถประสานกันได้อย่างใกล้ชิดเป็นผลดีต่อความมั่นคงแห่งชาติ และอย่างน้อยต้องกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินการในการรักษาความมั่นคงแห่งชาติในเรื่องดังต่อไปนี้ 1) การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) การปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของชาติ 3) การพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติและศักยภาพการป้องกันประเทศ และ 4) การรักษาความมั่นคงภายในประเทศและระหว่างประเทศ โดยได้กำหนดแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ ได้แก่ 1) การเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ 2) การข่าวกรองและการประเมินสถานการณ์ด้านความมั่นคง 3) การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 4) การพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติ 5) การพัฒนาศักยภาพการป้องกันประเทศ 6) การสร้างความสามัคคีปรองดอง 7) การป้องกันและแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 8) การบริหารจัดการผู้หลบหนีเข้าเมือง 9) การป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ 10) การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด 11) การเสริมสร้างความมั่นคงของชาติจากภัยทุจริต 12) การรักษาความมั่นคงพื้นที่ชายแดน 13) การรักษาความมั่นคงทางทะเล 14) การป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามข้ามชาติ 15) การป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงทางไซเบอร์ 16) การรักษาคุณภาพสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ 17) การรักษาความมั่นคงทางพลังงาน 18) การรักษาความมั่นคงด้านอาหารและน้ำ 19) การรักษาความมั่นคงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.3 แผนระดับที่ 3 ที่เกี่ยวข้อง

ได้กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ไว้ ดังนี้ “ทุกหมู่บ้านมีน้ำสะอาดอุปโภค บริโภค น้ำเพื่อการผลิตมั่นคง ความเสียหายจากอุทกภัยลดลง คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน บริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ภายใต้การพัฒนาอย่างสมดุล โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน”

1) ประชาชนทั้งในเมืองและชนบท มีน้ำอุปโภคและน้ำดื่มเพียงพอได้มาตรฐานสากลในราคาที่เหมาะสม มีการประหยัดน้ำทุกภาคส่วนทั้งภาคอุตสาหกรรมและครัวเรือน รวมทั้งมีความสามารถในการบริหารจัดการน้ำระดับชุมชน และท้องถิ่น

2) สามารถจัดหาน้ำเพื่อการผลิต (เกษตร อุตสาหกรรม) ได้อย่างสมดุลระหว่างศักยภาพกับความต้องการ มีการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัด ผลิตรายสูงขึ้น รวมทั้ง สามารถจัดหาน้ำบรรเทาผลกระทบจากการขาดแคลนน้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝนให้เพียงพอต่อการดำรงชีพและการทำเกษตรในฤดูแล้ง

3) มีระบบป้องกันน้ำท่วมและอุทกภัยที่มีประสิทธิภาพ ทั้งโครงสร้างและ
การบริหารจัดการมีผังการระบายน้ำทกระดับ การบริหารพื้นที่น้ำท่วมและพื้นที่ชะลอน้ำ

4) การฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติ ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานชุมชนขนาดใหญ่มีการบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่สิ่งแวดล้อม มีการจัดการโดยการป้องกันและลดน้ำเสียที่ต้นทาง

5) ป่าต้นน้ำได้รับการฟื้นฟู สามารถชะลอการไหลบ่าของน้ำ มีการใช้ประโยชน์จากกลุ่มน้ำตามผังที่กำหนด มีการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลาดชัน

6) มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่มีธรรมาภิบาล ทันสมัย มีกฎหมายระเบียบ เกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ มีโครงสร้างองค์กรเหมาะสมในการบริหารจัดการน้ำทุกระดับ สามารถบริหารจัดการตามแผนยุทธศาสตร์ แผนแม่บท แผนปฏิบัติการ ระบบ และกลไกการจัดสรรน้ำ รวมทั้งมีระบบฐานข้อมูล ทรัพยากรมนุษย์ และงานวิจัยเพียงพอในการตัดสินใจและบริหารจัดการ

เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ข้างต้น ได้กำหนด แผนแม่บทการบริหารจัดการ
ทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ไว้ 6 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค

ด้านที่ 2 การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต

ด้านที่ 3 การจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย

ด้านที่ 4 การจัดการคุณภาพน้ำ และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

ด้านที่ 5 การอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรม และป้องกันการ

พังทลายของดิน

ด้านที่ 6 การบริหารจัดการ

สรุปได้ว่า ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ได้แก่ ด้านที่ 1 การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค ด้านที่ 2 การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต และด้านที่ 6 การบริหารจัดการ โดยมีกลยุทธ์และแผนงานตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ รายละเอียดดังตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-4 กลยุทธ์และแผนงานตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	กลยุทธ์และแผนงาน
ด้านที่ 1 การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค 1) พัฒนา ขยายเขต และเพิ่มประสิทธิภาพระบบประปาหมู่บ้าน 2) พัฒนน้ำดื่มให้ได้มาตรฐานและราคาที่เหมาะสม	● พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลในพื้นที่หาน้ำยาก ● พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อความมั่นคงระดับชุมชน
ด้านที่ 2 การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต 1) การจัดหาพื้นที่ในพื้นที่ยกน้ำฝน 2) การพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำ /ระบบส่งน้ำใหม่	● พัฒนน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร ● พัฒนาแหล่งน้ำทางเลือก เช่น พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลขนาดใหญ่ นำน้ำทะเลมาผลิตเป็นน้ำจืด
ด้านที่ 6 การบริหารจัดการ	● ปรับปรุงกฎหมายและองค์กร ● จัดทำแผนบริหารจัดการน้ำบาดาล ● ติดตามประเมินผล ● พัฒนาระบบฐานข้อมูล ● ศึกษาวิจัย สำรวจ ● ประชาสัมพันธ์ และการมีส่วนร่วม

3.3.2 คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

แถลงต่อรัฐสภา

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันพฤหัสบดีที่ 25 กรกฎาคม 2562 โดยรัฐบาลได้กำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน ดังนี้

1) นโยบายหลัก 12 ด้าน ดังนี้ 1) การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ 2) การสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศ และความสงบสุขของประเทศ 3) การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม 4) การสร้างบทบาทของไทยในเวทีโลก 5) การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย 6) การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค 7) การพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก 8) การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย 9) การพัฒนาระบบสาธารณสุขและหลักประกันทางสังคม 10) การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและ การรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน 11) การปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐ และ 12) การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และกระบวนการยุติธรรม

2) นโยบายเร่งด่วน 12 เรื่อง ดังนี้ 1) การแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน 2) การปรับปรุงระบบสวัสดิการและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน 3) มาตรการเศรษฐกิจเพื่อรองรับความผันผวนของเศรษฐกิจโลก 4) การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม 5) การยกระดับศักยภาพของแรงงาน 6) การวางรากฐานระบบเศรษฐกิจของประเทศสู่อนาคต 7) การเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 8) การแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายราชการประจำ 9) การแก้ไขปัญหาเสียดินและสร้างความสงบสุขในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ 10) การพัฒนาระบบการให้บริการประชาชน 11) การจัดเตรียมมาตรการรองรับภัยแล้งและอุทกภัย และ 12) การสนับสนุนให้มีการศึกษาการรับฟังความเห็นของประชาชน และการดำเนินการเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

สรุปได้ว่า ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล

นโยบายหลัก ได้แก่ ด้านที่ 5 การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย โดยพัฒนาภาคการเกษตร พัฒนาการท่องเที่ยว และพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐานและ ด้านที่ 10 การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน โดยส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แหล่งน้ำชุมชน และทะเล

นโยบายเร่งด่วน ได้แก่ เรื่องที่ 11 การจัดเตรียมมาตรการรองรับภัยแล้งและอุทกภัย ตั้งแต่การป้องกันก่อนเกิดภัยการให้ความช่วยเหลือระหว่างเกิดภัย และการแก้ไขปัญหาในระยะยาว โดยจัดระบบติดตามสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง และกำหนดมาตรการที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนให้ได้มากที่สุดและทันทั่วถึง

3.3.3 นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นายวราวุธ ศิลปอาชา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมอบนโยบายการดำเนินงาน เน้นย้ำ การเป็นข้าราชการที่ดี ดำเนินงานตามเบื้องยุคลบาท พร้อมทำความเข้าใจและบูรณาการความร่วมมือกับประชาชนในพื้นที่ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2563 ณ ห้องประชุมศักดิ์สิทธิ์ ตรีเดช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นโยบายการดำเนินงานจะเพิ่มความเข้มข้นในการดำเนินงานมากขึ้นเป็นสองเท่าหรือยกกำลังสอง ตามนโยบายที่ว่า “ยกกำลัง 2+4” ประกอบด้วย

1) การสร้างสมรรถนะของตนเองในทุกด้าน ทั้งด้านสมอง สุขภาพร่างกาย โดยต้องดูแลสุขภาพร่างกายของตนเองให้แข็งแรง พร้อมปฏิบัติหน้าที่ไม่ให้ส่งผลกระทบต่อการทำงานให้กับประชาชน

2) การปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วม สร้างเครือข่ายกับประชาชน ให้ความสำคัญกับประชาชนในพื้นที่ ทำให้ประชาชนเห็นว่าเจ้าหน้าที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่ใช่สิ่งที่น่ากลัว เพื่อให้เกิดร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหา

3) การใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบและเข้าใจการดำเนินงานของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่ใช้ในการปฏิบัติงาน และต้องปฏิบัติงานภายใต้กรอบของกฎหมาย นอกจากนี้ ในการปฏิบัติงานต้องไม่เกี่ยงงาน ถึงแม้จะไม่ใช่อำนาจหน้าที่ หรือภารกิจของกระทรวงฯ ก็ได้รับไว้และดำเนินการประสานต่อไป

4) การใช้นวัตกรรมต่าง ๆ ให้ศึกษานวัตกรรมเทคโนโลยีใหม่ ๆ แอปพลิเคชันต่าง ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงาน

ทั้งนี้ ต้องเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ดำเนินงานตามเบื้องพระยุคลบาท น้อมนำแนวพระราชดำริ “สืบสาน รักษา ต่อยอด” มาเป็นแนวทางการดำเนินงาน โดยไม่มีผลประโยชน์แอบแฝง และไม่มีการเอื้ออ้าง รวมทั้ง ยึดหลักธรรมาภิบาล และการเป็นข้าราชการที่ดี ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เสริมสร้างองค์ความรู้ของตนเองในหลาย ๆ มิติ รวมไปถึงการติดตามข่าวสารเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะ ในอาเซียน เพื่อนำมาพัฒนาการทำงาน นอกจากนี้ ให้ทุกหน่วยงานเร่งรัดการดำเนินงานตามแผน และการเบิกจ่ายงบประมาณ ให้เป็นไปตามเป้าหมาย โดยการดำเนินงานการใช้จ่ายงบประมาณต้องคุ้มค่าเป็นไปตามแผนและเกิดประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติต่อไป

3.3.4 แผนปฏิบัติการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2565 – 2569)

แผนปฏิบัติการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2565 – 2569) กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ 5 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 1) ขับเคลื่อนกระบวนการทศวรรษใหม่ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต 2) บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุล 3) สร้างความสมดุลและยั่งยืนด้านทรัพยากรน้ำให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงและรักษาระบบนิเวศ 4) ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดี และ 5) เพิ่มศักยภาพองค์กรรองรับวิถีใหม่และนวัตกรรมใหม่

สรุปได้ว่า ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3) สร้างความสมดุลและยั่งยืนด้านทรัพยากรน้ำให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงและรักษาระบบนิเวศ โดยมีกลยุทธ์ในการดำเนินงาน 2 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 6 อนุรักษ์ พื้นฟู พัฒนาแหล่งน้ำ และระบบกระจายน้ำ เพื่อการจัดสรรน้ำให้สามารถตอบสนองความต้องการใช้น้ำอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน และกลยุทธ์ที่ 7 พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการน้ำ และจัดการสภาวะวิกฤตน้ำ

4. ความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการ

กรมทรัพยากรน้ำบาดาลได้จัดทำแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ระยะ 5 ปี (ปี พ.ศ. 2566 – 2570) เพื่อเป็นกรอบและแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลของประเทศ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม รวมถึงรัฐบาลได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน และแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล สอดคล้อง และตอบสนองเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ โดยการจัดความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยปรากฏดังภาพที่ 2-3

4.1 ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ภายใต้ยุทธศาสตร์ ที่ 5 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งถ่ายทอดลงสู่การดำเนินงานตามแผนแม่บทการบริหารจัดการน้ำ ทั้งระบบ (แผนระดับ 2 : แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นที่ 19) โดยการจัดทำแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ระยะ 5 ปี (ปี พ.ศ. 2566 – 2570) มีความเชื่อมโยงและดำเนินการสอดคล้องกับการพัฒนาย่อยตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบ ดังนี้ 1) พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ และ 2) เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่าง

ทั้งนี้ ต้องเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ดำเนินงานตามเบื้องพระยุคลบาท น้อมนำแนวพระราชดำริ “สืบสาน รักษา ต่อยอด” มาเป็นแนวทางการดำเนินงาน โดยไม่มีผลประโยชน์แอบแฝง และไม่มีการเอื้ออ้าง รวมทั้ง ยึดหลักธรรมาภิบาล และการเป็นข้าราชการที่ดี ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เสริมสร้างองค์ความรู้ของตนเองในหลาย ๆ มิติ รวมไปถึงการติดตามข่าวสารเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะ ในอาเซียน เพื่อนำมาพัฒนาการทำงาน นอกจากนี้ ให้ทุกหน่วยงานเร่งรัดการดำเนินงานตามแผน และการเบิกจ่ายงบประมาณ ให้เป็นไปตามเป้าหมาย โดยการดำเนินงานการใช้จ่ายงบประมาณต้องคุ้มค่าเป็นไปตามแผนและเกิดประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติต่อไป

3.3.4 ร่างแผนปฏิบัติการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2565 – 2569)

ร่างแผนปฏิบัติการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2565 – 2569) กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ 5 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 1) ขับเคลื่อนกระบวนการทศวรรษใหม่ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต 2) บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุล 3) สร้างความสมดุลและยั่งยืนด้านทรัพยากรน้ำให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงและรักษาระบบนิเวศ 4) ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดี และ 5) เพิ่มศักยภาพองค์กรรองรับวิถีใหม่และนวัตกรรมใหม่

สรุปได้ว่า ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3) สร้างความสมดุลและยั่งยืนด้านทรัพยากรน้ำให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงและรักษาระบบนิเวศ โดยมีกลยุทธ์ในการดำเนินงาน 2 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 6 อนุรักษ์ พื้นฟู พัฒนาแหล่งน้ำ และระบบกระจายน้ำ เพื่อการจัดสรรน้ำให้สามารถตอบสนองความต้องการใช้น้ำอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน และกลยุทธ์ที่ 7 พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการน้ำ และจัดการสภาวะวิกฤตน้ำ

4. ความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการ

กรมทรัพยากรน้ำบาดาลได้จัดทำแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ระยะ 5 ปี (ปี พ.ศ. 2566 – 2570) เพื่อเป็นกรอบและแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลของประเทศ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม รวมถึงรัฐบาลได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน และแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล สอดคล้อง และตอบสนองเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ โดยการจัดความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยปรากฏดังภาพที่ 2-3

4.1 ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ภายใต้ยุทธศาสตร์ ที่ 5 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งถ่ายทอดลงสู่การดำเนินงานตามแผนแม่บทการบริหารจัดการน้ำ ทั้งระบบ (แผนระดับ 2 : แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นที่ 19) โดยการจัดทำแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ระยะ 5 ปี (ปี พ.ศ. 2566 – 2570) มีความเชื่อมโยงและดำเนินการสอดคล้องกับการพัฒนาย่อยตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบ ดังนี้ 1) พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำ ทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ และ 2) เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่าง

ประหยัด คุ้มค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล โดยจะวัดความสำเร็จจากการใช้ดรชนีตามกรอบของธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) ทั้งนี้แผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (ปี พ.ศ. 2563 – 2565) จะกำหนดแผนงานที่จะดำเนินการ ให้มีผลผลิตและผลลัพธ์ที่สามารถส่งผลกระทบต่อดรชนีการวัดในระดับชาติได้ มีประเด็นความเชื่อมโยง รายละเอียดดังตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 ความเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ กับแผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (ปี พ.ศ. 2566 – 2570)

แผนแม่บทประเด็น	แผนย่อย/ความครอบคลุม	แผนปฏิบัติการฯ ที่สอดคล้อง
ประเด็นที่ 19 การบริหารจัดการน้ำ ทั้งระบบ	1) พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ ● จัดการน้ำเพื่อชุมชนชนบท ● จัดการน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อม ● จัดระบบการจัดการน้ำในภาวะวิกฤติ ● จัดการบริหารน้ำเชิงลุ่มน้ำอย่างมีธรรมาภิบาล	เป้าหมายการพัฒนาที่ 1 สํารวจ ประเมินศักยภาพ และพัฒนาน้ำบาดาล <u>การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค</u> ● พัฒนาระบบประปาชนบท ● เพิ่มประสิทธิภาพระบบประปาหมู่บ้าน ● พัฒนาน้ำดื่มให้ได้มาตรฐานและราคาที่เหมาะสม เป้าหมายการพัฒนาที่ 2 อนุรักษ์และฟื้นฟูน้ำบาดาล ● ศึกษา วิจัยเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาล ● เฝ้าระวังทรัพยากรน้ำบาดาล ● ฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาล เป้าหมายการพัฒนาที่ 3 กำกับควบคุมการประกอบกิจการน้ำบาดาล ● ปรับปรุงกฎหมายและองค์กรด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เป้าหมายการพัฒนาที่ 4 การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ● ประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม ● การจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำ ● ติดตามและประเมินผล ● ศึกษา วิจัย สํารวจ และพัฒนาการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล

แผนแม่บทประเด็น	แผนย่อย/ความครอบคลุม	แผนปฏิบัติการฯ ที่สอดคล้อง
		● การพัฒนาระบบฐานข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจ
	2) เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล ● จัดการน้ำเพื่อการพัฒนา ● เพิ่มผลิตภาพของการใช้น้ำ	เป้าหมายการพัฒนาที่ 1 สํารวจ ประเมินศักยภาพ และพัฒนาน้ำบาดาล <u>การสร้างควมมั่นคงน้ำภาคการผลิต</u> ● พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลขนาดใหญ่ ● พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร

4.2 ความเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

แผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ระยะ 5 ปี (ปี พ.ศ. 2566 – 2570) ได้จัดทำให้มีสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 6 สร้างหลักประกันว่าจะมีการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคน และมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน โดยมีความเชื่อมโยง รายละเอียดดังตารางที่ 2-6

ตารางที่ 2-6 ความเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน กับแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ระยะ 5 ปี (ปี พ.ศ. 2566 – 2570)

เป้าประสงค์	ความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการฯ
6.1 บรรลุเป้าหมายการให้ทุกคนเข้าถึงน้ำดื่มที่ปลอดภัยและมีราคาที่สามารถซื้อหาได้	เป้าหมายการพัฒนาที่ 1 สํารวจ ประเมินศักยภาพ และพัฒนาน้ำบาดาล <u>การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค</u> ● พัฒนาน้ำดื่มให้ได้มาตรฐานและราคาที่เหมาะสม
6.4 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในทุกภาคส่วนและสร้างหลักประกันว่าจะมีการใช้น้ำและจัดหาน้ำที่ยั่งยืน	เป้าหมายการพัฒนาที่ 1 สํารวจ ประเมินศักยภาพ และพัฒนาน้ำบาดาล <u>การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค</u> ● พัฒนาระบบประปาชนบท ● เพิ่มประสิทธิภาพระบบประปาหมู่บ้าน ● พัฒนาน้ำดื่มให้ได้มาตรฐานและราคาที่เหมาะสม <u>การสร้างควมมั่นคงน้ำภาคการผลิต</u> ● พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลขนาดใหญ่ ● พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร

เป้าประสงค์	ความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการฯ
6.5 ดำเนินการบริหารจัดการน้ำแบบองค์รวมในทุกระดับ	เป้าหมายการพัฒนาที่ 4 การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล • ประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม

4.3 ความเชื่อมโยงแผนการปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรน้ำ ได้พิจารณากำหนดแนวทางการปฏิรูปประเทศ เป้าหมาย และทิศทางการพัฒนา ซึ่งแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ระยะ 5 ปี (ปี พ.ศ. 2566 – 2570) จะต้องกำหนดแนวทางการดำเนินงาน เป้าหมาย และตัวชี้วัด ให้เป็นไปในทิศทางที่แผนการปฏิรูปประเทศ โดยมีเชื่อมโยง รายละเอียดดังตารางที่ 2-7

ตารางที่ 2-7 ความเชื่อมโยงแผนการปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน กับแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ระยะ 5 ปี (ปี พ.ศ. 2566 – 2570)

ประเด็นการปฏิรูป	ความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการฯ
การบริหารเชิงพื้นที่ • สมดุลการใช้น้ำทั้งผิวดินและใต้ดิน	เป้าหมายการพัฒนาที่ 1 สํารวจ ประเมินศักยภาพ และพัฒนา น้ำบาดาล <u>การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค</u> • พัฒนาระบบประปาชนบท • เพิ่มประสิทธิภาพระบบประปาหมู่บ้าน • พัฒนน้ำดื่มให้ได้มาตรฐานและราคาที่เหมาะสม <u>การสร้างความมั่นคงน้ำภาคการผลิต</u> • พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลขนาดใหญ่ • พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร เป้าหมายการพัฒนาที่ 2 อนุรักษ์และฟื้นฟูน้ำบาดาล • ศึกษา วิจัย และพัฒนาการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล - ผลักดันให้เกิดการนำระบบเติมน้ำใต้ดินมาใช้งาน - รณรงค์ให้เกิดการใช้ 3R ในการบริหารจัดการน้ำใต้ดิน และมีกระบวนการขยายผลสู่พื้นที่อื่น เป้าหมายการพัฒนาที่ 3 กำกับควบคุม การประกอบกิจการ น้ำบาดาล • ปรับปรุงกฎหมายด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

ประเด็นการปฏิรูป	ความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการฯ
	เป้าหมายการพัฒนาที่ 4 การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ● การพัฒนาระบบฐานข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจ

4.4 ความเชื่อมโยงแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

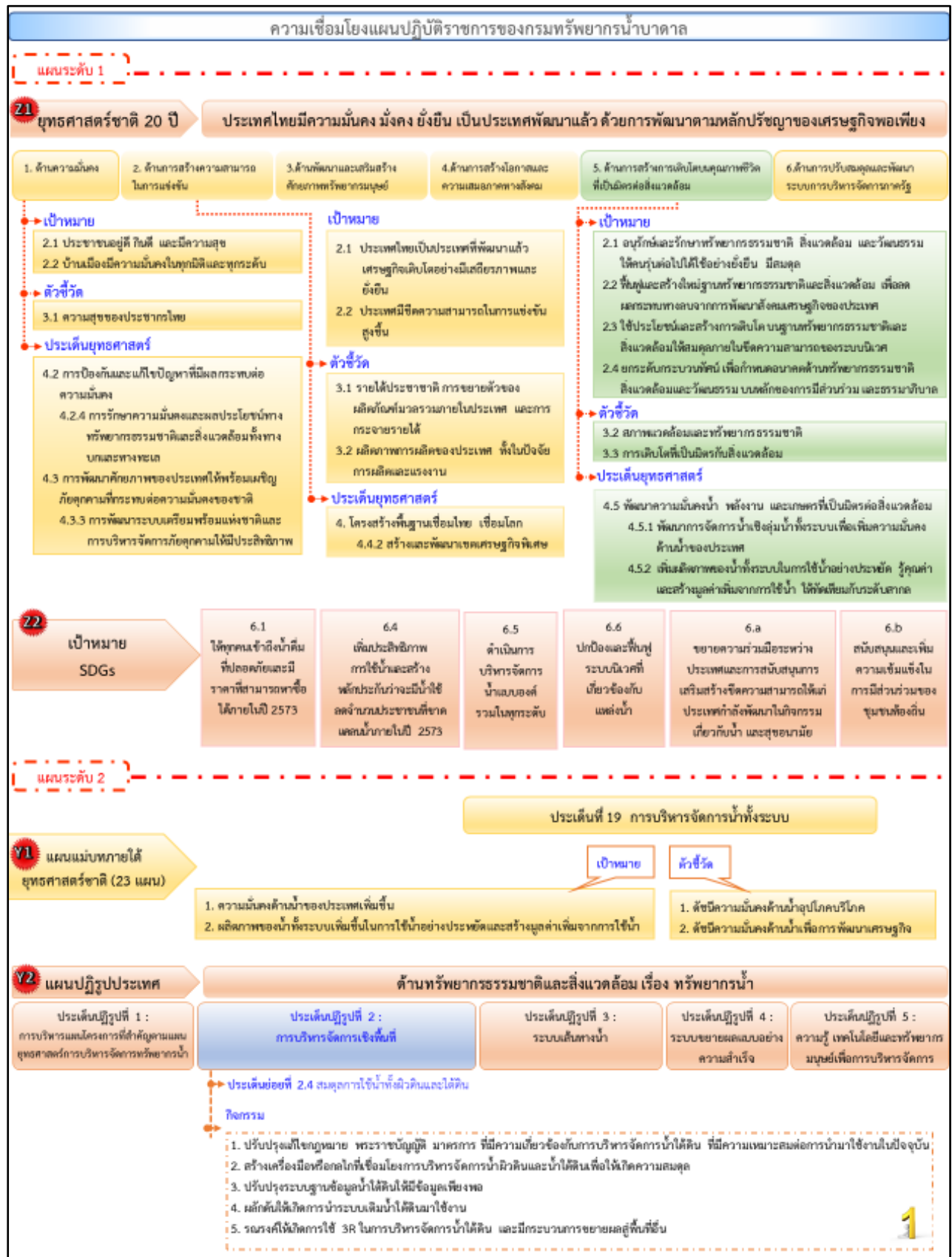
แผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ระยะ 5 ปี (ปี พ.ศ. 2566 – 2570) ได้จัดทำให้มีสอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ซึ่งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ได้แก่ ด้านที่ 1 การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค ด้านที่ 2 การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต และด้านที่ 6 การบริหารจัดการ โดยมีความเชื่อมโยง รายละเอียด ดังตารางที่ 2-8

ตารางที่ 2-8 ความเชื่อมโยงแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี กับแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ระยะ 5 ปี (ปี พ.ศ. 2566 – 2570)

แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	ความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการฯ
ด้านที่ 1 การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค ➢ พัฒนา ขยายเขต และเพิ่มประสิทธิภาพระบบประปาหมู่บ้าน ➢ พัฒนาน้ำดื่มให้ได้มาตรฐานและราคาที่เหมาะสม	เป้าหมายการพัฒนาที่ 1 สํารวจ ประเมินศักยภาพ และพัฒนาน้ำบาดาล <u>การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค</u> ● พัฒนาระบบประปาชนบท ● เพิ่มประสิทธิภาพระบบประปาหมู่บ้าน ● พัฒนาน้ำดื่มให้ได้มาตรฐานและราคาที่เหมาะสม
ด้านที่ 2 การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต ➢ การจัดหาพื้นที่เกษตรน้ำฝน ➢ การพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำ /ระบบส่งน้ำใหม่	เป้าหมายการพัฒนาที่ 1 สํารวจ ประเมินศักยภาพ และพัฒนาน้ำบาดาล <u>การสร้างความมั่นคงน้ำภาคการผลิต</u> ● พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลขนาดใหญ่ ● พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร
ด้านที่ 6 การบริหารจัดการ ➢ ปรับปรุงกฎหมายและองค์กร ➢ จัดทำแผนบริหารจัดการน้ำบาดาล ➢ ติดตามประเมินผล ➢ พัฒนาระบบฐานข้อมูล ➢ ศึกษาวิจัย สํารวจ ➢ ประชาสัมพันธ์ และการมีส่วนร่วม	เป้าหมายการพัฒนาที่ 2 อนุรักษ์และฟื้นฟูน้ำบาดาล เป้าหมายการพัฒนาที่ 3 กำกับ ควบคุม การประกอบกิจการน้ำบาดาล เป้าหมายการพัฒนาที่ 4 การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล

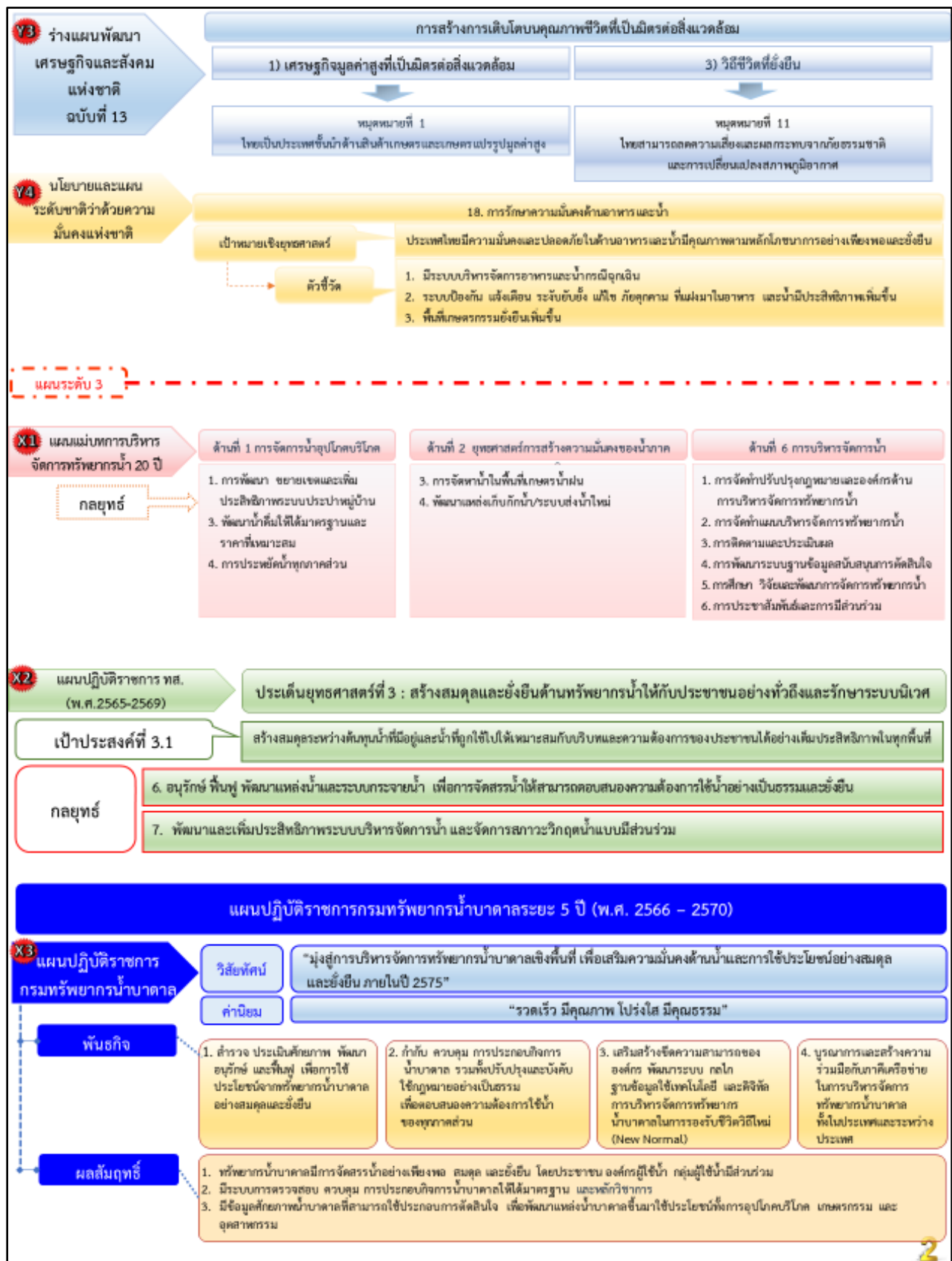
แผนปฏิบัติการราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)

ภาพที่ 2-3 ความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล

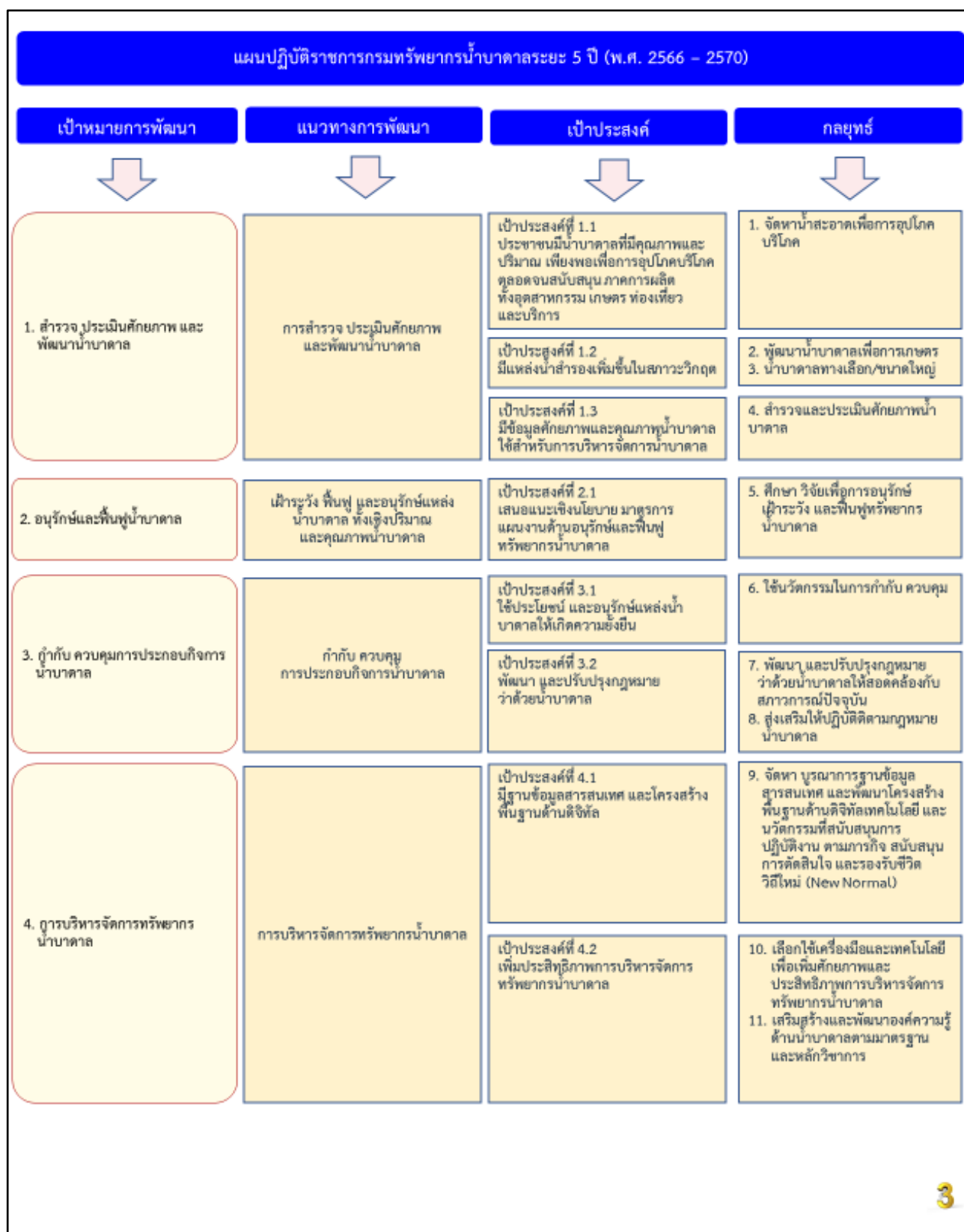
แผนปฏิบัติการราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)

ภาพที่ 2-3 ความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (ต่อ)

แผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)

ภาพที่ 2-3 ความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (ต่อ)

ส่วนที่ 3

สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการ ของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล ได้จัดทำแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ประกอบด้วย 4 ประเด็นเป้าหมายการพัฒนา ดังนี้

ประเด็นเป้าหมายการพัฒนาที่ 1	สำรวจ ประเมินศักยภาพ และพัฒนาน้ำบาดาล
ประเด็นเป้าหมายการพัฒนาที่ 2	อนุรักษ์และฟื้นฟูน้ำบาดาล
ประเด็นเป้าหมายการพัฒนาที่ 3	กำกับ ควบคุมการประกอบกิจการน้ำบาดาล
ประเด็นเป้าหมายการพัฒนาที่ 4	การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล

แผนปฏิบัติการ
ของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)
ประกอบด้วย

- 4 เป้าหมายการพัฒนา
- 4 แนวทางการพัฒนา
- 8 เป้าประสงค์
- 11 กลยุทธ์
- 15 ตัวชี้วัด
- 53 โครงการ

เป้าหมายการพัฒนาที่ 1 : สำรวจ ประเมินศักยภาพ และพัฒนาน้ำบาดาล

แนวทางการพัฒนาที่ 1 : การสำรวจ ประเมินศักยภาพและพัฒนาน้ำบาดาล

เป้าประสงค์ที่ 1.1 : ประชาชนมีน้ำบาดาลที่มีคุณภาพและปริมาณ เพียงพอ
เพื่อการอุปโภคบริโภค ตลอดจนสนับสนุน ภาคการผลิต
ทั้งอุตสาหกรรม เกษตร ท่องเที่ยว และบริการ

กลยุทธ์ที่ 1 : จัดหาน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภค

ตัวชี้วัด : ปริมาณน้ำที่พัฒนา จำนวน 411.3696 ล้าน ลบ.ม.

: ครั้วเรือนที่ได้รับประโยชน์ จำนวน 983,800 ครั้วเรือน

โครงการ 1 : โครงการจัดหาแหล่งน้ำบาดาลระยะไกลเพื่อแก้ปัญหา
ในพื้นที่แล้งซ้ำซากหรือน้ำเค็ม

โครงการ 2 : โครงการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อความมั่นคงระดับชุมชน

โครงการ 3 : โครงการสำรวจตรวจสอบคุณภาพน้ำของระบบประปา
บาดาล

โครงการ 4 : โครงการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลส่งเสริมการดำเนินงาน
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เป้าประสงค์ที่ 1.2 : มีแหล่งน้ำสำรองเพิ่มขึ้นในสภาวะวิกฤต

กลยุทธ์ที่ 2 : พัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร

ตัวชี้วัด : ปริมาณน้ำที่พัฒนา จำนวน 225.9576 ล้าน ลบ.ม.

: ครั้วเรือนที่ได้รับประโยชน์ จำนวน 31,891 ครั้วเรือน

: พื้นที่การเกษตรได้รับการพัฒนา จำนวน 566,020 ไร่

โครงการ 5 : โครงการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร

กลยุทธ์ที่ 3 : น้ำบาดาลทางเลือก/ขนาดใหญ่

ตัวชี้วัด : พื้นที่พัฒนาน้ำบาดาล จำนวน 82 พื้นที่

: ปริมาณน้ำที่พัฒนา จำนวน 97.5414 ล้าน ลบ.ม.

โครงการ 6 : โครงการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลระดับลึกในพื้นที่เศรษฐกิจ
พิเศษ

โครงการ 7 : โครงการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลขนาดใหญ่ โดยใช้เทคโนโลยี
ที่ทันสมัย (River Bank Filtration)

โครงการ 8 : โครงการสำรวจและพัฒนาแหล่งน้ำพุร้อนเพื่อส่งเสริม
การผลิตพลังงานความร้อนใต้พิภพและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
โครงการพัฒนากลุ่มบ่อน้ำบาดาลสำหรับภาคอุตสาหกรรม

โครงการ 9 : (Industrial Groundwater Well-Field) ในพื้นที่ลุ่มน้ำ
ระยอง

โครงการ 10 : โครงการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการท่องเที่ยว

- เป้าประสงค์ที่ 1.3 : มีข้อมูลศักยภาพน้ำบาดาลใช้สำหรับการบริหารจัดการ
น้ำบาดาล
- กลยุทธ์ที่ 4 : สำรวจและประเมินศักยภาพน้ำบาดาล
- ตัวชี้วัด : พื้นที่สำรวจ ออกแบบเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากร
น้ำบาดาล จำนวน 7,522 พื้นที่
- โครงการ 11 : โครงการสำรวจศึกษาและประเมินศักยภาพน้ำบาดาล
เพื่อการบริหารจัดการทั่วประเทศ
- โครงการ 12 : โครงการศึกษาสำรวจและประเมินศักยภาพน้ำบาดาล
ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ และพื้นที่พัฒนาเขตเมืองหลัก
- โครงการ 13 : โครงการสำรวจและประเมินศักยภาพน้ำบาดาล
เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งน้ำต้นทุนขนาดใหญ่
- โครงการ 14 : โครงการสำรวจอุทกธรณีวิทยา ด้วยวิธีการบินสำรวจ
เพื่อรองรับแผนบริหารจัดการน้ำ
- โครงการ 15 : โครงการสำรวจหาแหล่งน้ำบาดาลในพื้นที่ศักยภาพต่ำ
- โครงการ 16 : โครงการศึกษาสำรวจและจัดทำแผนที่น้ำบาดาล
ชั้นรายละเอียด มาตรฐาน 1:50,000
- โครงการ 17 : โครงการจัดทำแผนที่ศักยภาพน้ำบาดาลรายตำบล
- โครงการ 18 : โครงการสำรวจและจัดทำแผนที่อุทกธรณีวิทยา 3 มิติ
- โครงการ 19 : โครงการศึกษาสำรวจชั้นรายละเอียดระดับลึกในพื้นที่
หินปูนทั่วประเทศ
- โครงการ 20 : โครงการประยุกต์ใช้เทคนิคไอโซโทปเพื่อการบริหารจัดการ
น้ำบาดาล

เป้าหมายการพัฒนาที่ 2 อนุรักษ์และฟื้นฟูน้ำบาดาล

- แนวทางการพัฒนาที่ 2 : เฝ้าระวัง พื้นฟู และอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาล
ทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพน้ำบาดาล
- เป้าประสงค์ที่ 2.1 : เสนอแนะเชิงนโยบาย มาตรการ แผนงานด้านอนุรักษ์และ
ฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาล
- กลยุทธ์ที่ 5 : ศึกษา วิจัยเพื่อการอนุรักษ์ เฝ้าระวังและฟื้นฟูทรัพยากร
น้ำบาดาล
- ตัวชี้วัด : พื้นที่ได้รับการฟื้นฟูและเฝ้าระวังแหล่งน้ำบาดาล
จำนวน 6,478 แห่ง
- โครงการ 21 : โครงการระบบติดตามเฝ้าระวังระดับน้ำบาดาลและ
คุณภาพน้ำบาดาลทั่วประเทศ
- โครงการ 22 : โครงการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบาดาลในพื้นที่ทิ้งขยะ
- โครงการ 23 : โครงการเติมน้ำใต้ดินในพื้นที่ทั่วประเทศ
- โครงการ 24 : โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อติดตามเฝ้าระวัง
สถานการณ์น้ำบาดาล
- โครงการ 25 : โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำบาดาล
เพื่อการอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาล
- โครงการ 26 : โครงการปรับปรุงมาตรการด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟู
ทรัพยากรน้ำบาดาล
- โครงการ 27 : โครงการศึกษาผลกระทบต่อแหล่งน้ำบาดาล
ในพื้นที่ชายฝั่งทะเล

เป้าหมายการพัฒนาที่ 3 กำกับ ควบคุมการประกอบกิจการน้ำบาดาล

แนวทางการพัฒนาที่ 3 : การกำกับ ควบคุมการประกอบกิจการน้ำบาดาล

เป้าประสงค์ที่ 3.1 : ใช้ประโยชน์ และอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลให้เกิดความยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ 6 : ใช้นวัตกรรมในการกำกับ ควบคุม

ตัวชี้วัด : มีการใช้นวัตกรรมการบริการประกอบการกิจการน้ำบาดาล จำนวน 2 ระบบ

โครงการ 28 : โครงการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีสำหรับการบริการประกอบการกิจการน้ำบาดาลออนไลน์

โครงการ 29 : โครงการจัดซื้อเครื่องมือตรวจสอบความเที่ยงตรงและความผิดปกติของเครื่องวัดปริมาณน้ำประจำบ่อน้ำบาดาลพร้อมติดตั้งบนยานพาหนะ

เป้าประสงค์ที่ 3.2 : พัฒนา และปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล

กลยุทธ์ที่ 7 : พัฒนา และปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาลให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

ตัวชี้วัด : กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำบาดาลได้รับการทบทวน ปรับปรุง แก้ไข พัฒนาและออกเป็นฉบับใหม่ หรือฉบับแก้ไขเพิ่มเติม จำนวน 10 ฉบับ

โครงการ 30 : โครงการทบทวน ปรับปรุง แก้ไข พัฒนาและออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำบาดาล

กลยุทธ์ที่ 8 : ส่งเสริมให้ปฏิบัติตามกฎหมายน้ำบาดาล

ตัวชี้วัด : บ่อน้ำบาดาลที่ได้รับการตรวจสอบ กำกับ ดูแลให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล จำนวน 42,500 บ่อ

โครงการ 31 : โครงการกำกับควบคุมประกอบการกิจการน้ำบาดาล

โครงการ 32 : โครงการตรวจสอบความเที่ยงตรงและความผิดปกติของเครื่องวัดปริมาณน้ำประจำบ่อน้ำบาดาล

โครงการ 33 : โครงการส่งเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ.2520 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการประกอบกิจการน้ำบาดาล

ตัวชี้วัด : มีระบบการบริหารจัดการตามหลักวิชาการด้านน้ำบาดาล จำนวน 2 ระบบ

โครงการ 34 : โครงการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพบุคลากรของ อปท.
ภาคเอกชน ผู้ประกอบวิชาชีพน้ำบาดาลและองค์กร
ผู้ใช้น้ำให้มีการบริหารจัดการตามหลักวิชาการ
ด้านน้ำบาดาล

ตัวชี้วัด : พื้นที่ที่ได้รับประเมินการใช้น้ำบาดาล จำนวน 7 พื้นที่

โครงการ 35 : โครงการสำรวจและประเมินการใช้น้ำบาดาล ในพื้นที่เขต
วิกฤตฯ เพื่อการบริหารจัดการให้เกิดความสมดุลอย่างยั่งยืน

เป้าหมายการพัฒนาที่ 4 การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล

- แนวทางการพัฒนาที่ 4 : การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล
- เป้าประสงค์ที่ 4.1 : มีฐานข้อมูลสารสนเทศ และโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล ที่ตอบสนองการให้บริการในทุกภาคส่วน
- กลยุทธ์ที่ 9 : จัดทำ บูรณาการฐานข้อมูลสารสนเทศ และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลเทคโนโลยี และนวัตกรรมที่สนับสนุนการปฏิบัติงาน ตามภารกิจ สนับสนุนการตัดสินใจ และรองรับวิถีชีวิตใหม่ (New Normal)
- ตัวชี้วัด : ฐานข้อมูลสารสนเทศ จำนวน 9 ระบบ
- โครงการ 36 : โครงการพัฒนาระบบบริการข้อมูลสารสนเทศผ่าน Mobile Application (Badan4Thai)
- โครงการ 37 : โครงการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพระบบรวบรวมและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านทรัพยากรน้ำบาดาล
- โครงการ 38 : โครงการศึกษาและจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อการธรรมาภิบาลข้อมูล (Data Governance Framework) กรมทรัพยากรน้ำบาดาล
- โครงการ 39 : โครงการพัฒนาและจัดทำระบบคลังข้อมูล (Data Warehouse) ด้านทรัพยากรน้ำบาดาล
- โครงการ 40 : โครงการความร่วมมือด้านการพัฒนางานสำรวจและประเมินศักยภาพน้ำบาดาล
- โครงการ 41 : โครงการพัฒนาและจัดทำระบบแผนที่อุทกธรณีวิทยาสามมิติแบบพลวัต
- ตัวชี้วัด : โครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล จำนวน 5 ระบบ
- โครงการ 42 : โครงการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพระบบรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางดิจิทัล
- โครงการ 43 : โครงการจัดทำระบบกำเนิดไฟฟ้าสำรองแบบอัตโนมัติในกรณีฉุกเฉิน และปรับปรุงประสิทธิภาพระบบไฟฟ้ากรมทรัพยากรน้ำบาดาล
- โครงการ 44 : โครงการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และการสื่อสาร
- โครงการ 45 : โครงการศึกษาและจัดทำระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าทดแทนจากพลังงานแสงอาทิตย์
- โครงการ 46 : โครงการจัดซื้อครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และการให้บริการ

โครงการ 47 : โครงการศึกษาและจัดทำแผนปฏิบัติการดิจิทัลกรม
ทรัพยากรน้ำบาดาล

เป้าประสงค์ที่ 4.2 : เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากร
น้ำบาดาล

กลยุทธ์ที่ 10 : เลือกใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มศักยภาพและ
ประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล

ตัวชี้วัด : ครุภัณฑ์การพัฒนาน้ำบาดาล 9 ชุด

โครงการ 48 : โครงการจัดซื้อชุดสูบทดสอบปริมาณน้ำบาดาล

โครงการ 49 : โครงการจัดซื้อเครื่องสำรวจธรณีฟิสิกส์ด้วยเทคนิค
Nuclear magnetic resonance (NMR)

โครงการ 50 : โครงการจัดซื้อเครื่องสำรวจธรณีฟิสิกส์ (Resistivity)
แบบ 3 มิติ พร้อมติดตั้งบนยานพาหนะ

โครงการ 51 : โครงการจัดซื้อเครื่องหยั่งธรณีหลุมเจาะ พร้อมติดตั้ง
บนยานพาหนะ

กลยุทธ์ที่ 11 : เสริมสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ด้านน้ำบาดาลตาม
มาตรฐาน และหลักวิชาการ

ตัวชี้วัด : องค์ความรู้ด้านน้ำบาดาลได้รับการเผยแพร่ 5 ช่องทาง
35 หลักสูตร

โครงการ 52 : โครงการสร้างความรับรู้ ความเข้าใจ เรื่องการบริหาร
จัดการทรัพยากรน้ำบาดาล

โครงการ 53 : โครงการพัฒนาบุคลากรกรมทรัพยากรน้ำบาดาล

การขับเคลื่อนประเด็นเป้าหมายการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน ที่กำหนดไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีคุณภาพ
และมีการบริหารงานที่ชัดเจน สามารถจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการแยกเป็นรายปี ซึ่งเปรียบเสมือน
เป็นเครื่องมือสื่อสาร และถ่ายทอดกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติที่บอกถึงทิศทางและการเชื่อมโยงเป้าหมายต่างๆ
ในแต่ละด้านอย่างเป็นรูปธรรมให้แก่บุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มให้มีความเข้าใจภาพรวม
ได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น รายละเอียดดังตารางที่ 3-1 ถึง 3-4 ตามลำดับ

แผนปฏิบัติการของการบริหารทรัพยากรน้ำบาดาล ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)

กลยุทธ์/แผนงาน	ตัวชี้วัด	แผน/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	ปี 2566		ปี 2567		ปี 2568		ปี 2569		ปี 2570		รวม		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				เป้าหมาย	วงเงิน (ล้านบาท)	เป้าหมาย	วงเงิน (ล้านบาท)	เป้าหมาย	วงเงิน (ล้านบาท)	เป้าหมาย	วงเงิน (ล้านบาท)	เป้าหมาย	วงเงิน (ล้านบาท)	เป้าหมาย	วงเงิน (ล้านบาท)	
แนวทางการพัฒนาพื้นที่ 1 การสำรวจ ประเมินศักยภาพและพัฒนาน้ำบาดาล																
เป้าประสงค์ที่ 1.1 ประชาชนมีน้ำบาดาลที่คุณภาพและปริมาณ เพียงพอเพื่อการอุปโภคบริโภค ตลอดจนมีต้นทุน ภาคการผลิตสูงลดต้นทุน เกษตร พืชเขียว และบริการ																
1. จัดทำข้อมูลศักยภาพและปริมาณน้ำบาดาลเพื่อการอุปโภคบริโภค	~ ปริมาณน้ำที่พัฒนา จำนวน 411,369.6 ล้าน ลบ.ม.	1. โครงการจัดหาแหล่งน้ำบาดาลระยะใกล้เพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่เสี่ยงภัยหรือพื้นที่ใหม่	แห่ง	47	610.2712	45	628.0896	44	615.7260	43	603.3624	44	615.7260	223	3,073.1752	สทป.
		2. โครงการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อครัวเรือนและชุมชน	แห่ง	850	4,429.3500	850	4,429.3500	850	4,429.3500	850	4,429.3500	850	4,429.3500	4,250	22,146.7500	สทป.
		3. โครงการสำรวจตรวจสอบคุณภาพน้ำของระบบประปาบาดาล	แห่ง	3,000	10.5510	3,000	10.5510	3,000	10.5510	3,000	10.5510	3,000	10.5510	15,000	52.7550	กบม.
		4. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลส่งเสริมการค้าในมาวันอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	แห่ง	92	257.3242	94	262.9924	95	275.7901	86	261.1397	85	278.5803	452	1,335.8266	สทป.
เป้าประสงค์ที่ 1.2 มีแหล่งน้ำสำรองเพิ่มขึ้นในภาวะวิกฤติ																
2. พัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร	~ ปริมาณน้ำที่พัฒนา จำนวน 225,997.6 ล้าน ลบ.ม. ~ ส่วนร้อยละได้รับประโยชน์ จำนวน 31,891 ครัวเรือน ~ พื้นที่การเกษตรได้รับการพัฒนา จำนวน 566,020 ไร่	5. โครงการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร	แห่ง	677	2,960.3432	685	3,009.7449	692	2,983.0723	694	2,970.8511	697	2,991.1887	3,445	14,915.2002	สทป.
		6. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลระดับพื้นที่ในเชิงเศรษฐกิจพิเศษ	พื้นที่	5	350.0000	5	350.0000	5	350.0000	5	350.0000	5	350.0000	25	1,750.0000	สทป.
		7. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลชลประทานใหญ่ โดยให้ทุกโมเดลพื้นที่ผืนฝั (River Bank Filtration)	พื้นที่	3	494.3451	6	988.6902	3	494.3451	-	-	-	-	12	1,977.3804	สทป.
		8. โครงการสำรวจและพัฒนาแหล่งน้ำพร้อมส่งเสริมการผลิตพลังงานความร้อนใต้พิภพและอุตสาหกรรมอื่น	พื้นที่	1	80.0000	7	560.0000	8	640.0000	8	640.0000	8	640.0000	8	640.0000	32
3. น้ำบาดาลทางเศรษฐกิจขนาดใหญ่	~ พื้นที่พัฒนาน้ำบาดาล จำนวน 82 พื้นที่ ~ ปริมาณน้ำที่พัฒนา จำนวน 97,541.4 ล้าน ลบ.ม.	9. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลสำหรับภาคอุตสาหกรรม (Industrial Groundwater Well-Field) ในพื้นที่ลุ่มน้ำรองของ	พื้นที่	1	76.0600	-	-	-	-	-	-	-	-	1	76.0600	สทป.
		10. โครงการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการท่องเที่ยว	พื้นที่	1	7.5000	3	22.5000	2	15.0000	4	30.0000	2	15.0000	12	90.0000	สทป.
		11. โครงการสำรวจศักยภาพและประเมินศักยภาพน้ำบาดาลเพื่อการบริโภคทั่วประเทศ	แหล่ง	1	25.0000	1	25.0000	1	25.0000	1	25.0000	1	25.0000	5	125.0000	สทป.
		12. โครงการศึกษาสำรวจและประเมินศักยภาพน้ำบาดาลในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ และพื้นที่พัฒนาเขตเมืองหลัก	พื้นที่	1	42.3800	1	42.3800	1	42.3800	1	42.3800	1	42.3800	5	211.9000	สทป.
4. สำรวจและประเมินศักยภาพและพัฒนาน้ำบาดาล	~ พื้นที่พัฒนาน้ำบาดาล จำนวน 7,522 พื้นที่	13. โครงการสำรวจและประเมินศักยภาพน้ำบาดาลเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งน้ำดื่มขนาดใหญ่	พื้นที่	15	53.7000	15	53.7000	11	39.3800					41	146.7800	สทป.
		14. โครงการสำรวจคุณภาพน้ำดิบเพื่อใช้ในการผลิตน้ำประปา	พื้นที่	1	102.2500	1	95.5840	1	95.5840	1	95.5840	1	95.5840	5	484.5860	สทป.
		15. โครงการสำรวจจัดหาแหล่งน้ำบาดาลในพื้นที่ภัยแล้งเพื่อรองรับแผนบริหารจัดการน้ำ	พื้นที่	60	126.8700	60	126.8700							120	253.7400	สทป.
		16. โครงการศึกษาสำรวจและจัดหาแหล่งน้ำบาดาลที่วางระยะยึด มรดกส่วน 1,500,000	รวาง	153	258.2290			156	440.8800					309	699.1090	สทป.
		17. โครงการจัดทำแผนที่ศักยภาพน้ำบาดาลรายตำบล	ตำบล	7,000	5.0000									7,000	5.0000	สทป.
		18. โครงการสำรวจและจัดทำแผนที่ศักยภาพน้ำดิบ 3 มิติ	อำเภอ	5	100.0000	5	100.0000	5	100.0000	5	100.0000	5	100.0000	25	500.0000	สทป.
		19. โครงการศึกษาสำรวจชั้นน้ำและเอื้อตราบดับในพื้นที่ลุ่มน้ำทั้งหมด	พื้นที่	2	90.4000	3	17.6400	2	11.7600					7	119.8000	สทป.
		20. โครงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีใหม่เพื่อการบริหารจัดการน้ำบาดาล	พื้นที่	1	6.1000	1	6.7000	1	11.0000	1	11.0000	1	11.0000	5	45.8000	สทป.
				11,916	10,085.6737	4,782	10,729.7921	4,877	10,579.8185	4,699	9,569.2182	4,700	9,604.3600	30,974	90,568.8624	

ตารางที่ 3-1 แผนปฏิบัติการแยกเป็นรายปีตามเป้าหมายการพัฒนา และพัฒนาน้ำบาดาล

กลยุทธ์/แผนงาน	ตัวชี้วัด	แผน/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	ปี 2566		ปี 2567		ปี 2568		ปี 2569		ปี 2570		รวม		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				เป้าหมาย	วงเงิน (ล้านบาท)	เป้าหมาย	วงเงิน (ล้านบาท)	เป้าหมาย	วงเงิน (ล้านบาท)	เป้าหมาย	วงเงิน (ล้านบาท)	เป้าหมาย	วงเงิน (ล้านบาท)	เป้าหมาย	วงเงิน (ล้านบาท)	
แนวทางการพัฒนาด้านที่ 2 ผู้รับรู้ และอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาล ทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพน้ำบาดาล																
เป้าประสงค์ที่ 2.1 เสริมและเพิ่มขีดความสามารถของพื้นที่อนุรักษ์น้ำบาดาล																
5. ศึกษา วิจัยเพื่อการอนุรักษ์ ผู้มีส่วน และพื้นที่อนุรักษ์น้ำบาดาล	~ พื้นที่ได้รับการฟื้นฟูและได้รับการพัฒนาระบบแหล่งน้ำบาดาล จำนวน 6,478 แห่ง	21. โครงการระบบติดตามผู้มีส่วนเกี่ยวข้องระดับน้ำบาดาลและ คุณภาพน้ำบาดาลทั่วประเทศ	แห่ง	1	54.5200	1	54.5200	1	54.5200	1	54.5200	1	54.5200	5	272.6000	สอภ.
		22. โครงการพัฒนาระบบคุณภาพน้ำบาดาลในพื้นที่ที่เสี่ยง	แห่ง	24	158.5910	30	198.2388	34	224.6706	5	33.0398	5	33.0398	98	647.5801	สอภ.
		23. โครงการติดตามใช้ดินในพื้นที่ที่ควบคุม	แห่ง	1,802	104.4436	1,152	93.7702	1,841	147.9177	675	54.7060	640	52.8573	6,110	453.6947	สอภ.
		24. โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อติดตามผู้มีส่วน สถานการณ์น้ำบาดาล	แห่ง	50	65.0000	50	65.0000	50	65.0000	50	65.0000	50	65.0000	250	325.0000	สอภ.
		25. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำบาดาลเพื่อการอนุรักษ์ แหล่งน้ำบาดาล	แห่ง	1	10.1950	1	10.1950	1	10.1950	1	10.1950	1	10.1950	5	50.9750	สอภ.
		26. โครงการปรับปรุงมาตรการด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟู ทรัพยากรน้ำบาดาล	แห่ง	1	8.0000	1	8.0000	1	8.0000	1	8.0000	1	8.0000	5	40.0000	สอภ.
		27. โครงการศึกษาผลกระทบต่อแหล่งน้ำบาดาล ในพื้นที่ภาคใต้	แห่ง	1	30.0000	1	30.0000	1	30.0000	1	30.0000	1	30.0000	5	150.0000	สอภ.
			1,880	430.7497	1,236	459.7240	1,929	540.3033	734	255.4608	699	253.6121	6,478	1,939.8498		

ตารางที่ 3-2 แผนปฏิบัติการแยกเป็นรายปีตามเป้าหมายการพัฒนาที่ 2 อนุรักษ์และฟื้นฟูน้ำบาดาล

แผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)

กลยุทธ์/แผนงาน	ตัวชี้วัด	แผน/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	ปี 2566		ปี 2567		ปี 2568		ปี 2569		ปี 2570		รวม		หน่วยงาน รับผิดชอบ
				เป้าหมาย	วงเงิน (ล้านบาท)	เป้าหมาย	วงเงิน (ล้านบาท)	เป้าหมาย	วงเงิน (ล้านบาท)	เป้าหมาย	วงเงิน (ล้านบาท)	เป้าหมาย	วงเงิน (ล้านบาท)	เป้าหมาย	วงเงิน (ล้านบาท)	
แนวทางการพัฒนาด้านที่ 3 กำกับกับ ความหลากหลายของกิจกรรมน้ำบาดาล	เป้าประสงค์ที่ 3.1 ใช้ประโยชน์ และอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลให้เกิดความยั่งยืน	~ มีการใช้มาตรการบริการประกอบกิจการ น้ำบาดาล จำนวน 2 ระบบ														
			28. โครงการพัฒนามาตรกรรมและคณโณใช้สำหรับบริการ การประกอบกิจการน้ำบาดาลออนไลน์	ระบบ	2	30,000	2	30,000	2	30,000	2	30,000	10	150,000	สทบ.	
			29. โครงการจัดซื้อเครื่องมือตรวจสอบความถี่ของเครื่องและ ความผิดปกติของเครื่องวัดปริมาณน้ำประจําบ่อน้ำบาดาล หรือติดตั้งบนยานพาหนะ	ชุด	7	9,204							7	9,204	สทบ.	
เป้าประสงค์ที่ 3.2 พัฒนา และปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล	~ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำบาดาลได้รับการ ทบทวน ปรับปรุง แก้ไข พัฒนาและออกเป็นฉบับใหม่ หรือฉบับแก้ไขเพิ่มเติม จำนวน 10 ฉบับ	30. โครงการทบทวน ปรับปรุง แก้ไข พัฒนาและออกกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำบาดาล	ฉบับ	2	-	2	-	2	-	2	-	10	-	กมด.		
			31. โครงการกำกับควบคุมประกอบกิจการน้ำบาดาล	บ่อ	1,500	12,376	1,500	12,376	1,500	12,376	1,500	12,376	7,500	61,878	สทบ.	
			32. โครงการตรวจสอบความถี่ของเครื่องและความผิดปกติ ของเครื่องวัดปริมาณน้ำประจําบ่อน้ำบาดาล	บ่อ	3,000	9,203	3,000	9,203	3,000	9,203	3,000	9,203	15,000	46,016	สทบ.	
			33. โครงการส่งเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ.2520 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การประกอบกิจการน้ำบาดาล	บ่อ	10,000	6,000	10,000	6,000					20,000	12,000	สทบ.	
			34. โครงการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพบุคลากรของ อท. ภาคเอกชน ผู้ประกอบวิชาชีพด้านน้ำบาดาลและองค์กรผู้สูบน้ำ ให้มีการบริหารจัดการตามหลักวิชาการด้านน้ำบาดาล	ระบบ	2	31,061							2	31,061	สทบ.	
	~ พื้นที่ที่ได้รับประเมินการใช้บ่อบาดาล จำนวน 7 พื้นที่	35. โครงการสำรวจและประเมินการใช้บ่อบาดาล ในพื้นที่เขต วิฤตศา เพื่อการบริหารจัดการให้มีความสมดุลอย่างยั่งยืน	พื้นที่	3	7,500	2	5,000	2	5,000			7	17,500	สทบ.		
			14,516	105,3437	14,506	62,5786	4,506	56,5786	4,504	51,5786	4,504	51,5786	42,536	327,6581		

ตารางที่ 3-3 แผนปฏิบัติการแยกเป็นรายปีตามเป้าหมายการพัฒนาด้านที่ 3 กำกับ ควบคุมการประกอบกิจการน้ำบาดาล

แผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)

กลยุทธ์/แผนงาน	ตัวชี้วัด	แผน/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	ปี 2566		ปี 2567		ปี 2568		ปี 2569		ปี 2570		รวม		หน่วยงานรับผิดชอบ	
				เป้าหมาย	วงเงิน (ล้านบาท)	เป้าหมาย	วงเงิน (ล้านบาท)	เป้าหมาย	วงเงิน (ล้านบาท)	เป้าหมาย	วงเงิน (ล้านบาท)	เป้าหมาย	วงเงิน (ล้านบาท)				
แนวทางการพัฒนาด้านที่ 4 การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล																	
9. จัดทำ บูรณาการฐานข้อมูลสารสนเทศ และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลของเทคโนโลยี และนวัตกรรมที่สนับสนุนการปฏิบัติงานตามภารกิจ สนับสนุนการตัดสินใจและรองรับชีวิตวิถีใหม่ (New Normal)	ตัวชี้วัดที่ 4.1 มีฐานข้อมูลสารสนเทศ และโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล ที่ตอบสนองการให้บริการในทุกภาคส่วน	~ ฐานข้อมูลสารสนเทศ จำนวน 10 ระบบ															
		36. โครงการพัฒนาระบบบริการข้อมูลสารสนเทศผ่าน Mobile Application (Badan4Thai)	ระบบ	1	14.5000									1	14.5000	พทส.	
		37. โครงการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพระบบรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลด้านทรัพยากรน้ำบาดาล	ระบบ								1	7.8000		1	7.8000	พทส.	
		38. โครงการศึกษาและจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อการรวมกับข้อมูล (Data Governance Framework) กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	ระบบ	1	16.5000									1	16.5000	พทส.	
		39. โครงการพัฒนาและจัดทำระบบคลังข้อมูล (Data Warehouse) ด้านทรัพยากรน้ำบาดาล	ระบบ								1	19.5000		1	19.5000	พทส.	
		40. โครงการความร่วมมือด้านการพัฒนาแรงงานและระบบ	ระบบ/APP	1	30.0000	1	30.0000	1	30.0000	1	30.0000	1	30.0000	1	150.0000	สทป.	
		41. โครงการพัฒนาและจัดทำระบบแผนที่ยุทธศาสตร์ทรัพยากรน้ำบาดาล	ระบบ			1	26.5030								26.5030	พทส.	
		42. โครงการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพระบบความมั่นคงปลอดภัยดิจิทัล	ระบบ			1	12.5000						1	10.5000	2	23.0000	พทส.
		43. โครงการจัดทำระบบกับเครือข่ายที่เชื่อมโยงกับองค์กรในกรณีฉุกเฉิน และปรับปรุงประสิทธิภาพระบบให้ทันกรมทรัพยากรน้ำบาดาล	ระบบ	1	42.0000										1	42.0000	พทส.
		44. โครงการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และการสื่อสาร	ระบบ						1	18.5000					1	18.5000	พทส.
10. เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพด้านบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล	ตัวชี้วัดที่ 4.2 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล	~ คู่มือการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล 9 ชุด															
		45. โครงการศึกษาและจัดทำระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าทดแทนจากพลังงานแสงอาทิตย์	ระบบ					1	34.0000					1	34.0000	พทส.	
		46. โครงการจัดซื้อปั๊มคอมพิวเตอร์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และกรให้บริการ	รายการ	30	4.8500	28	4.7500	26	4.6500	24	4.5500	22	4.3500	130	23.1500	พทส.	
		47. โครงการศึกษาและจัดทำแผนปฏิบัติการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล	แผน			1	5.0000							1	5.0000	พทส.	
		48. โครงการจัดซื้อชุดทดสอบปริมาณน้ำบาดาล	ชุด	3	36.0000									3	36.0000	สทป.	
		49. โครงการจัดซื้อเครื่องสำรวจธรณีฟิสิกส์ด้วยเทคนิค Nuclear magnetic resonance (NMR)	ชุด	1	36.0000	1	36.0000							2	72.0000	สทป.	
		50. โครงการจัดซื้อเครื่องสำรวจธรณีฟิสิกส์ (Resistivity) แบบ 3 มิติ พร้อมติดตั้งบนยานพาหนะ	ชุด	1	8.0000	1	8.0000	1	8.0000					3	24.0000	สทป.	
		51. โครงการจัดซื้อเครื่องถ่ายภาพรังสีเอกซ์เฉพาะ หรือติดตั้งบนยานพาหนะ	ชุด	1	4.5180									1	4.5180	สทป.	
		52. โครงการสร้างความรับรู้ ความเข้าใจ เนื่องการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล	ช่องทาง	1	10.0000	1	10.0000	1	10.0000	1	10.0000	1	10.0000	5	50.0000	สทป. (สทป.)	
		53. โครงการพัฒนาบุคลากรกรมทรัพยากรน้ำบาดาล	หลักสูตร	7	7.0000	7	7.0000	7	7.0000	7	7.0000	7	7.0000	35	35.0000	สทป. (สทป.)	
11. เสริมสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ด้านน้ำบาดาลตามมาตรฐานและหลักวิชาการ															601.9710 (สทป.)		
				48	209.3680	42	139.7530	38	112.1500	35	78.8500	32	61.8500	190			

ตารางที่ 3-4 แผนปฏิบัติการแยกเป็นรายปีเป้าหมายการพัฒนาที่ 4 การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล

ส่วนที่ 4

การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล

แผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ฉบับนี้ ดำเนินการโดยผ่านกระบวนการทบทวนข้อมูล ทั้งปฐมภูมิ ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลจากการจัดประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อรวบรวมความคิดเห็นและการเก็บข้อมูลทุติยภูมิจากการทบทวนเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยผู้จัดทำประกอบด้วยคณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ซึ่งเป็นผู้บริหารจากทุกสำนัก/กอง/กลุ่ม/ศูนย์ และ สทบ.เขต 1-12 ในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้แทนหน่วยงานกระทรวงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเจ้าหน้าที่ด้านแผนงาน ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติจากกรมในสังกัด โดยมีการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ระดมความคิดเห็นเพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) รวมถึงการรับฟังความคิดเห็นจากภาคส่วนต่าง ๆ ในช่องทางต่าง ๆ เป็นต้นว่า การประชุมกลุ่มย่อยแสดงความคิดเห็นทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ นำมาสู่การปรับปรุงร่างแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แม้ว่ากระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ตามที่กล่าวโดยสรุปข้างต้นจะมีความสำคัญ แต่การบริหารจัดการแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ไปสู่การปฏิบัติมีความสำคัญกว่า เพราะเป็นกระบวนการที่จะผลักดันการทำงานให้สามารถบรรลุผลลัพธ์ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ การดำเนินงานจะเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องผลักดันให้เกิดการปรับเปลี่ยนแนวคิด ค่านิยม เป้าหมาย รวมถึงวิธีการทำงาน ดังนั้น การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ จะต้องสร้างความเข้าใจ เพื่อให้บุคลากรทุกระดับเกิดการยอมรับและมีส่วนร่วม พร้อมทั้งจะนำแนวทางแผนงาน โครงการนั้นไปดำเนินการได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและวิธีการปฏิบัติงานของตน ดังนั้น แผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) จะสำเร็จในระดับใดขึ้นอยู่กับ การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) โดยความสำเร็จของแผนประกอบด้วย ดังนี้

1. แผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)

เป็นแผนที่เกิดจากความร่วมมือจากทั้งหน่วยงานในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำบาดาล และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง โดยทุกฝ่ายได้ร่วมกันคิด ร่วมกันเสนอแนะแนวทาง ทั้งนี้ ในประเด็นของการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัตินั้น การจะให้หน่วยงานต่าง ๆ นำกรอบแนวทางของแผนปฏิบัติการฯ ไปจัดทำแผนงาน/โครงการหรือกิจกรรมรองรับได้ แผนต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการฯ เพื่อแจ้งให้ทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมได้นำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงาน

2. การนำแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ไปสู่การปฏิบัติ

การนำไปใช้อย่างกว้างขวาง และมีประสิทธิภาพ ต้องสร้างความเข้าใจด้วยการสื่อสารและถ่ายทอดแผนปฏิบัติการฯ สู่ สำนัก/กอง/กลุ่ม/ศูนย์/และ สทบ. เขต 1-12 ในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำบาดาล และระดับพื้นที่คือจังหวัด โดยการจัดประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจ และมอบหมายให้หน่วยงานระดับต่าง ๆ มีการจัดทำแผนงานรองรับ เช่น แผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปี รวมถึงมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องไม่เฉพาะภายในองค์กร แต่ต้องให้ภายนอกองค์กรซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ได้แก่ กระทรวงที่เกี่ยวข้อง องค์กรภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน สื่อมวลชน สถาบันการศึกษา นักวิชาการ ประชาชนได้ทราบอย่างต่อเนื่อง รวมถึงคณะกรรมการต่าง ๆ ที่กรมทรัพยากรน้ำบาดาลจัดตั้งขึ้น เพื่อร่วมผลักดันแนวทาง หรือมาตรการภายใต้แผนปฏิบัติการฯ โดยบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติงาน

ผู้บริหารของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ในฐานะเป็นผู้จัดทำแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ต้องให้ความสำคัญกับการดำเนินการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผลโดยใช้การตรวจราชการแบบบูรณาการ ในการติดตามความสำเร็จของแผน รวมทั้งบริหารจัดการให้บรรลุผลตามวิสัยทัศน์ของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล จากปัจจัยดังกล่าวข้างต้น จึงกำหนดแนวการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) สู่การปฏิบัติ ดังนี้

2.1 แผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) เป็นแผนที่มีการบูรณาการกับภาคีที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น เพื่อให้แผนมีการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม กรมทรัพยากรน้ำบาดาล จึงนำแผนดังกล่าวที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการฯ ซึ่งมีผู้บริหารจากหน่วยงานในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำบาดาล และเจ้าหน้าที่แผนงานและยุทธศาสตร์ เพื่อให้ทุกหน่วยงานมีส่วนร่วมในโครงการภายใต้แผนดังกล่าวนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติ

2.2 เมื่อแผนปฏิบัติการฯ ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการฯ ต้องดำเนินการสร้างการยอมรับให้ใช้แผนปฏิบัติการฯ เป็นกรอบทิศทางหลักในการดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำบาดาล รวมทั้งหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องและที่เป็นภาคีด้วยการจัดทำสื่อเอกสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อประชาสัมพันธ์รูปแบบต่าง ๆ เพื่อชี้แจงแผนปฏิบัติการฯ โดยสังเขปควบคู่กับการถ่ายทอดสร้างความเข้าใจในวัตถุประสงค์ เป้าหมาย รายละเอียดของแผนปฏิบัติการฯ เข้าใจในสถานการณ์ และภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ตลอดจนเห็นความสำคัญของแผนเพื่อส่งเสริมให้เกิดแนวร่วมในการปฏิบัติ และสามารถนำไปปรับใช้อย่างจริงจังตามความเหมาะสม

2.3 ในส่วนกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ดำเนินการแปลงแผนปฏิบัติการสู่การปฏิบัติใน 2 ระดับ โดยอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ซึ่งเป็นผู้บริหารสูงสุด เป็นผู้มอบหมาย ดังนี้

2.3.1 ระดับกรม ให้ทุกสำนัก/กอง/กลุ่ม และศูนย์ นำแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ไปเป็นกรอบในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของแต่ละสำนัก/กอง/กลุ่ม และศูนย์ ให้เชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) และคำรับรองการปฏิบัติราชการประจำปี

2.3.2 ระดับพื้นที่ ให้สำนักทรัพยากรน้ำบาดาลเขต 1-12 ซึ่งเป็นหน่วยงานกรมทรัพยากรน้ำบาดาลในพื้นที่จังหวัดจัดทำแผนเป้าหมายการพัฒนา น้ำบาดาลเชิงบูรณาการและตัวชี้วัดการปฏิบัติการประจำปี ตามกรอบแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ซึ่งแผนดังกล่าวเป็นแผนระดับพื้นที่ที่มีโครงการทุกหน่วยงานในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำบาดาลบรรจุอยู่ พร้อมทั้งภาคีที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ร่วมในโครงการ ซึ่งแผนจังหวัดนี้จะเป็นกลไกระดับจังหวัดที่จะเชื่อมโยงการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)

2.4 ในส่วนภาคีนอกภาครัฐ จะเร่งสร้างความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งประสานและผลักดันการมีส่วนร่วมเพื่อขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ โดยสร้างความร่วมมือในการแปลงแผนสู่การปฏิบัติกับองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ กลุ่มผู้ใช้น้ำบาดาล กลุ่มเครือข่ายต่าง ๆ องค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่ เป็นต้น

2.5 มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผน โดยอาศัยเครื่องมือการประเมินผลในรูปแบบต่าง ๆ ตั้งแต่การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน การประเมินผลแผนปฏิบัติการทั้งระยะครึ่งแผนและเมื่อครบกำหนดแผน หรือ 5 ปี รวมทั้งการใช้ระบบการตรวจราชการเป็นเครื่องมือหรือกลไกในการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้ เป้าหมายการพัฒนา น้ำบาดาลที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการฯ ได้มีการกำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายเพื่อเป็นเกณฑ์ในการตรวจสอบประเมินการทำงานและความสำเร็จของแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) และนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการทำงานเพื่อดำเนินการให้แผนบรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป ซึ่งรายละเอียดการติดตามประเมินผลจะได้กล่าวอย่างละเอียดในหัวข้อต่อไป

2.6 มีประชุมเพื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงของการดำเนินการและทบทวนแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) โดยกำหนดให้มีการทบทวนปรับปรุงแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

3. การติดตามและประเมินผลความสำเร็จของแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)

การติดตามประเมินผลเป็นกลไกหนึ่งภายใต้วงจรหรือกระบวนการจัดทำแผน/นโยบาย เพราะการประเมินผลทำให้ทราบว่าเป้าหมายการพัฒนา น้ำบาดาลหรือแผนปฏิบัติการฯ ฉบับนี้ ประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์หรือไม่ นอกจากนี้การประเมินผลทำให้ทราบว่ากระบวนการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนา น้ำบาดาลเป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่ จำเป็นต้องมีการปรับปรุงแผนหรือต้องมีการพัฒนาและกำหนดแผนหรือเป้าหมายการพัฒนา น้ำบาดาลใหม่หรือไม่ ตามหลักการ PDCA คือ มีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนา น้ำบาดาล (Plan) คือ แผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) แล้วนำไปสู่การปฏิบัติ (Do) ผ่านกระบวนการถ่ายทอดแปลงแผนปฏิบัติการเป็นแผนงาน/โครงการ จากนั้นควรต้องมีการตรวจติดตามว่าผลการดำเนินงานเป็นไปตามตัวชี้วัดหรือไม่ (Check) และหากพบว่าไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนเป้าหมายการพัฒนา น้ำบาดาล (Action) ปรากฏดังภาพที่ 4-1

ภาพที่ 4-1 แสดงวงจรการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ สู่การปฏิบัติ

กระบวนการติดตามประเมินผล จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับการแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติ ซึ่งแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ฉบับนี้ กำหนดกลไกการติดตามประเมินผล ดังนี้

3.1 การเตรียมหน่วยงานให้เกิดความพร้อม

3.1.1 ผู้บริหารต้องเข้าใจและผลักดันให้มีการดำเนินงานตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพและสม่ำเสมอ

3.1.2 สร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับแนวคิดและสาระสำคัญของแผนและประเด็นเป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรน้ำบาดาลให้เจ้าหน้าที่และบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้ทราบ มีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนอย่างกว้างขวาง โดยจัดเวทีสร้างความเข้าใจในการกิจ เป้าหมาย และประเด็นเป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรน้ำบาดาลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคทุกภาคส่วน ให้ทราบถึงบทบาทความรับผิดชอบของตนที่จะสนับสนุนดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

3.1.3 ส่งเสริมให้หน่วยงานในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำบาดาลจัดทำแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการฯ และดำเนินการตามแผน มีการกำกับติดตาม รวมทั้งสามารถประเมินผลงานของหน่วยงานตามแผนฯ ที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งให้มีการเชื่อมโยงผลงานตามเป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรน้ำบาดาลสู่การประเมินผล

3.1.4 ผลักดันให้มีการสร้าง หรือออกแบบระบบการติดตามประเมินผลตามตัวชี้วัดระดับเป้าประสงค์และตัวชี้วัดแผนงาน/โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)

3.2 การพัฒนากลไกสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติ

3.2.1 สนับสนุนการจัดทำแผนงาน/โครงการในลักษณะการบูรณาการและประสานงานระหว่างหน่วยงาน ทั้งภายในและภาครัฐ ภาคเอกชน/ผู้ประกอบการ ภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการกิจและประเด็นเป้าหมายการพัฒนาน้ำบาดาล

3.2.2 สนับสนุนให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการในระดับต่าง ๆ ให้มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกันและมีการถ่ายทอดแผนเป้าหมายการพัฒนาน้ำบาดาลไปสู่สำนัก/กอง/กลุ่ม/ศูนย์ และสห.เขต 1-12 และระดับบุคคล รวมทั้งมีระบบจูงใจให้ทุกคนประเมินการทำงานเพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์โดยการแปลงเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด จากระดับองค์กรสู่ระดับหน่วยงาน ตลอดจนบุคลากรทุกคนในองค์กร

3.2.3 กำหนดขั้นตอนของกระบวนการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการให้ชัดเจน มีการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรมที่มุ่งผลสัมฤทธิ์กับระบบการจัดสรรงบประมาณเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับการดำเนินงาน

3.2.4 กำหนดวิธีประสานความร่วมมือในการทำงานระหว่างหน่วยงานภายใน และแบ่งขอบเขตภาระงาน โดยระบุผู้รับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานให้ชัดเจนเพื่อป้องกันความซ้ำซ้อน การก้าวท้าว และการเกี่ยงงานระหว่างกัน และหาจุดเชื่อมโยงระหว่างงานของแต่ละหน่วยงาน เพื่อให้เกิดการประสานงานที่ดี และเกิดประสิทธิภาพในการทำงานของทุกหน่วยงาน โดยการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในรูปคณะกรรมการ หรือคณะทำงานที่มีองค์ประกอบจากผู้บริหารภายในกรมทรัพยากรน้ำบาดาล รวมทั้งหน่วยงานอื่นในสังกัดร่วมอยู่ด้วย หรือกรณีที่จะต้องได้รับความร่วมมือในการทำงานจากหน่วยงานระหว่างประเทศ จะดำเนินการประสานความร่วมมือโดยการจัดทำบันทึกข้อตกลงระหว่างหน่วยงาน (MOU) หนังสือราชการ การประชุมร่วมกัน เพื่อให้มีการดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมาย

3.2.5 แปลงแผนปฏิบัติการฯ ไปสู่แผนปฏิบัติการ โดยนำกลยุทธ์และแนวทางการดำเนินงานมาแปลงเป็นแผนงาน/โครงการที่ปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม มีการบูรณาการแผนงาน/โครงการให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน โดยในกระบวนการวางแผนได้มีการหารือกับหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการกำหนดค่าเป้าหมายและแผนงาน/โครงการรองรับในเบื้องต้นไว้แล้ว

3.2.6 มอบหมายหน่วยงานติดตามประเมินผลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (กองแผนงาน) ทำหน้าที่การติดตาม ตรวจสอบผลที่ได้จากการดำเนินแผนปฏิบัติงาน/โครงการ ว่าสามารถตอบสนองต่อประเด็นเป้าหมายการพัฒนาน้ำบาดาล เป้าประสงค์ และบรรลุตัวชี้วัด รวมทั้งสามารถติดตามและประเมินผลแผนงาน/โครงการได้อย่างเป็นรูปธรรมด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม

3.3 การพัฒนากลไก กำกับ ติดตามการปฏิบัติงาน

3.3.1 สนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการติดตามประเมินผลแผนงาน/โครงการ กรมทรัพยากรน้ำบาดาลมีการกำหนดตัวชี้วัดที่เน้นผลลัพธ์ของงานเป็นหลัก

3.3.2 นำผลที่ได้จากการติดตามประเมินผลมาปรับปรุงการจัดทำแผนงาน/โครงการ เพื่อให้บรรลุตามเป้าประสงค์ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์อย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

3.3.3 สร้างมาตรการเร่งรัด หากมีโครงการที่ดำเนินการช้ากว่าที่กำหนด และตรวจสอบคุณภาพและการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ

3.3.4 พัฒนานองค์ความรู้และเสริมสร้างความเข้าใจเรื่องการติดตามประเมินผลและการกำหนดตัวชี้วัด แก่บุคลากรทุกหน่วยงานในสังกัดที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างทักษะในการติดตามประเมินผล และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม

3.3.5 พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามประเด็นเป้าหมาย การพัฒนาน้ำบาดาลอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน โดยเฉพาะการพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อประกอบการจัดทำแผนงาน/โครงการและการติดตามประเมินผลให้มีความแม่นยำ และเป็นปัจจุบัน ตรงกับความต้องการและทันต่อการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งเชื่อมโยงสู่การตัดสินใจของผู้บริหาร

3.3.6 กำหนดให้มีการติดตามประเมินผลความก้าวหน้าการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการ 5 ปี ได้กำหนดขั้นตอนการติดตามประเมินผลออกเป็น 4 ระยะ คือ

1) การติดตามเป็นรายเดือน และรายไตรมาส เป็นการติดตามความก้าวหน้าของผลการดำเนินงาน โครงการและกิจกรรมด้านต่างๆ ของแต่ละสำนัก/กอง/กลุ่ม/ศูนย์ และ สทบ.เขต 1-12 และผลการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อให้ภารกิจด้านต่างๆ เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) การติดตามผลความก้าวหน้าประจำปี (Annual Review) เป็นการติดตามความก้าวหน้าของตัวชี้วัดต่างๆ ในแต่ละนโยบาย เพื่อตรวจสอบความคลาดเคลื่อนระหว่างเป้าหมายที่กำหนดไว้กับผลที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหและอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินการ ตลอดจนการทบทวนเป้าหมายและกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่อาจเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น

3) การประเมินในระยะครึ่งแผน (Mid-term Evolution) เป็นการประเมินผลในระหว่างที่มีการปฏิบัติตามแผนการปฏิบัติการ 5 ปี โดยเป็นการทบทวนผลความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรคต่างๆ รวมทั้งวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศและนอกประเทศ เพื่อนำไปสู่การทบทวนประเด็นนโยบายตัวชี้วัด และเป้าหมาย กลยุทธ์หลัก รวมทั้งการปรับเปลี่ยนแผนปฏิบัติการ 5 ปี ในกรณีที่มีความจำเป็นให้เหมาะสมต่อไป

4) การประเมินผลเมื่อสิ้นสุดแผน (Summative Evaluation) เป็นการประเมินผลเมื่อครบกำหนดระยะเวลาการใช้แผน เพื่อสรุปการปฏิบัติการและประเมินผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้น รวมทั้งผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้นตลอดระยะเวลาที่ใช้แผนปฏิบัติการ 5 ปี ของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล

3.3.7 ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลงานให้บุคลากร/ผู้สนใจทราบอย่างต่อเนื่อง

3.4 การพัฒนากลไกในการประเมิน

การติดตามประเมินผล เพื่อให้มีการปรับปรุงผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ และเพื่อให้ทราบความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค และผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน มีกรอบการดำเนินงาน ดังนี้

3.4.1 กำหนดแผนการติดตาม กำกับ และประเมินผลแผนปฏิบัติการฯ โดยมีการสร้างตัวชี้วัดผลสำเร็จที่มีความชัดเจน

3.4.2 การติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานในแต่ละช่วงเวลาของโครงการต่าง ๆ ที่สอดคล้องตามตัวชี้วัดผลสำเร็จที่ได้กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงานประจำปี และจัดทำรายงานสรุปเสนอต่อผู้บริหารให้ได้รับทราบความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานเป็นระยะ รวมทั้งส่งข้อมูลย้อนกลับให้แก่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยให้ผู้รับผิดชอบในแต่ละระดับดำเนินการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแนวทางที่เหมาะสม

3.4.3 การประเมินผล

ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 22 กำหนดให้มีการประเมินความคุ้มค่าในการปฏิบัติภารกิจของรัฐที่ส่วนราชการดำเนินการอยู่ เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาว่าภารกิจใดสมควรดำเนินการต่อไปหรือยุบเลิก และเพื่อประโยชน์ในการจัดตั้งงบประมาณของส่วนราชการในปีต่อไป อนึ่ง ในการประเมินความคุ้มค่า จะคำนึงถึงประเภท สภาพ และ ความเป็นไปได้ของภารกิจ ประโยชน์ที่รัฐและประชาชนพึงได้ ซึ่งรวมถึงประโยชน์และผลเสียต่างๆ ที่ไม่สามารถ คำนวณเป็นตัวเลขได้ด้วย ซึ่งมีกระบวนการประเมินผล ดังนี้

1) กำหนดวิธีการประเมินผล ซึ่งประกอบด้วย ประเด็นการประเมินผล ตัวชี้วัด และเกณฑ์การประเมินผล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล แหล่งข้อมูล พร้อมทั้งระยะเวลาการประเมินผล ซึ่งต้องชี้แจงทำความเข้าใจกับหน่วยงานผู้รับผิดชอบแผนงาน/โครงการ เพื่อขอความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูลสำคัญที่ต้องการใช้ในการประเมิน รวมทั้งข้อมูลปัญหา/อุปสรรคในการ ปฏิบัติงาน

2) จัดเก็บข้อมูลและนำมาประมวลผล วิเคราะห์ เปรียบเทียบว่า ผลผลิต/ กิจกรรม/โครงการประจำปีประสบความสำเร็จ มีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่าหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ปัจจัยใดที่ทำให้ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว และผลผลิต/กิจกรรม/โครงการประจำปีตอบสนองหรือสอดคล้องกับ แผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) หรือไม่เพียงใด การวิเคราะห์ อาจเปรียบเทียบกับตัวชี้วัดและเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ได้

3) สรุปผลการประเมิน พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะการปรับปรุงการดำเนินงานให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งแนวทางการปรับปรุงแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และ นำเสนอผลการประเมินให้ที่ประชุมกรมทรัพยากรน้ำบาดาลรับทราบ

3.5 การตรวจสอบเชิงนโยบาย (Policy Surveillance)

เป็นการทบทวน ตรวจสอบ วิเคราะห์ความเสี่ยงและประเมินสถานการณ์อย่างมีระบบ เพื่อเตรียมการป้องกันและแก้ไขผลกระทบที่เกิดจากความเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ส่งผลต่อการบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งด้านนโยบายและการนำ นโยบายไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งจะนำไปสู่การปรับปรุงแผนปฏิบัติการ 5 ปี ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

3.6 หน่วยงานรับผิดชอบในการประเมินผล

กองแผนงาน ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำบาดาล รวมทั้งผู้ประเมินจากภายนอก จะเป็นกลไกสำคัญในการติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ต่อไป

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

26/83 ถนนงามวงศ์วาน ซอยงามวงศ์วาน 54

ลาดยาว จตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900

โทร. 02 666 7072

<https://bit.ly/3B4LWeL>